

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200680

UNIVERSAL
LIBRARY

**ಭಾರತೀ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂದಿರದ
ಮುಂಬರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳು**

೧ ಪಡಿನೆಳಲು (ನಾಟಕ)	೪ ಅಂತರಗಂಗೆ
(ಕತೆಗಳು)
೨ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ,,	೫ ಸಂಪಾದಕ
(ಕಾದಂಬರಿ)
೩ ನಾಳಿನ ಬಾಳು	೬ ಅಗ್ನಿ ಸಂತರ್ಪಣೆ
(ಕಾದಂಬರಿ)
೭ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು	
೮ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಉದ್ಧಾರ	
೯ ರಾವುಗನ್ನಡಿ (ಪ್ರಪಂಚದ ಅದ್ಭುತ ಸಂಗತಿಗಳ ಸಂಕಲನ)	
೧೦ ಚೆಲುವ ಕನ್ನಡನಾಡು
(ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೌಂದರ್ಯ-ಸ್ಥಾನಗಳ ಪ್ರವಾಸ ವರ್ಣನೆ)	

With Best Compliments from the Publishers

ನೆರಳು-ಬಿಸಿಲು

(ಎರಡು ಏಕಾಂಕಗಳು)

ಅರ್ಪಣ-ತರ್ಪಣ

ನಾಲ್ಕತ್ತೆರಡರ ನಾಡಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಪ್ಪ
ನಂತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಡಿದ ಕರ್ನಾಟಕದ
ವೀರ ಹುತಾತ್ಮರ,

ಹಾಗೂ

ಇಂದಿನ ಬಾಳ-ಮುಸುಕನ್ನು ಕಸಿದು ಜಗತ್ತಿ
ಗೊಂದು ಹೊಸ ಬೆಳಕನ್ನು ನೀಡಲು ಹವಣಿಸಿದ
ಮಹಾತ್ಮರ

ಪುಣ್ಯ-ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಮುಡಿಪು

నేరళ్లు—బిసిలు

శ్రీశ్యామసుందర

1948

భారతీ ప్రకాశన మందిర

దా. వ. ర.

మంబయి

జిల్లా: రూ. ౧

ಮುದ್ರಕರು :

ಶ್ರೀ. ಗೋ. ಕುಲಕರ್ಣಿ

ಸಾಧನ ಮುದ್ರಣಾಲಯ

ಧಾರವಾಡ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಭಾರತೀ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂದಿರ

೧೦, ಜಿ.ಸಿ.ಎಲ್. ಬ್ಲಾಕ್, ೧ ನೇ ಮಾರ್ಗ

ದಾದರ (ಬಿ. ಬಿ. ಸ್ಟೇಶನ್ ಮುಖ), ಮುಂಬಯಿ

ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದವರು:—

- ೧ ಕರ್ನಾಟಕ ಕನ್ ಸರ್ನ್ಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್, ಮುಂಬಯಿ ೧೪
- ೨ ಸಾಧನ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ
- ೩ ಜೀವನ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ಹಾಗೂ
- ೪ ಭಾರತೀ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂದಿರ, ಮುಂಬಯಿ

ವಿಶೇಷ ಸೂಚನೆ:— ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿಯ ನಾಟಕಗಳ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಕಾದಿರಲಾಗಿವೆ. ಈ ನಾಟಕಗಳನ್ನಾಗಲೀ, ಅವುಗಳ ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಲೀ, ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವವರು, ಭಾರತೀ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬರೆದಾಗಲೀ, ಸಾಧನಾ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನ ಮುಖಾಂತರವಾಗಲೀ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆಯುವವರಾಗಿ.

ಮೊದಲ ಮಾತುಗಳು

ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಪ್ರಧಾನ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವರೂಪದರ್ಶನವನ್ನು ನಮ್ಮ ಜನತೆಗೆ ಮಾಡಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ಔಪಯೋಗಿಕ, ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಯೋಜನಾ ಬದ್ಧವಾದ ಪ್ರಕಟನಾಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಭಾರತೀ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂದಿರದ ಪ್ರಥಮೋದ್ದೇಶ.

ಇದೀಗ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ “ನೆರಳು - ಬಿಸಿಲು” ಎಂಬ ಏಕಾಂಕ ಸಂಗ್ರಹ “ಸುಗ್ಗಿಯ ತೆನೆಗಳು” ಎಂಬ ನಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು. ತಮ್ಮ ಸಂಣ ಕತೆಗಳ ಹಾಗೂ ಏಕಾಂಕ ಸಂಗ್ರಹಗಳ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಸುಪರಿಚಿತರಾದ ಶ್ರೀ. ಕೃಷ್ಣ ಕುಮಾರರ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ನಮಗೆ ತುಂಬ ಆನಂದವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಎರಡೂ ಏಕಾಂಕಗಳಲ್ಲಿ ನೆರಳೂ ಇದೆ, ಬಿಸಿಲೂ ಇದೆ ಎಂದು ನಾಟಕಕಾರರ ಹೇಳಿಕೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾದ ‘ತಿರುಗುವು’ - ಅಥವಾ - ‘ಜಾಗೃತ ರಾಷ್ಟ್ರ’ ಎಂಬದು, ಅಯಲಂಡದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೋರಾಟದ ವಿಷಯಕವಾದ ಒಂದು ನಾಟಕವನ್ನೊದಿದಮೇಲೆ, ೧೯೪೨ ರಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲೂ ಅದೇ ಮಾದರಿಯ ಹೋರಾಟ ನಡೆದುದನ್ನು ಕಣ್ಗೊಂಡಾಗ, ನಮ್ಮ ನಾಡ ಜನರ ತ್ಯಾಗ, ಆತ್ಮಾಹುತಿಗಳು ಬೇರೆ ಯಾವ ದೇಶಕ್ಕೂ ಕಡಮೆಯವಲ್ಲ ಎಂದು ಮನಗಂಡಾಗ, ಆ ಹೋರಾಟದಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡು ಬರೆದದ್ದು.

ಎರಡನೆಯದು ಅಮೇರಿಕೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಟಕಕಾರರಾದ Clifford Bax ಎಂಬವರ “The Cloak” ಎಂಬ ಚಿಕ್ಕ ನಾಟಕವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬರೆದುದು. ಇದು ಭಾಷಾಂತರವೂ ಅಲ್ಲ; ಭಾವಾನುವಾದವೂ ಅಲ್ಲ; ಒಂದು ಪ್ರತಿನಿರೂಪಣೆ. ಬ್ಯಾಕ್ಸರು ಇದಕ್ಕೆ Modern Mystery Play ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆಧುನಿಕ ಜನಾಂಗಗಳ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹುಳ

ಹತ್ತಿದಂತಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸೀಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಗೆ ಇಂದಿನ ಮನುಷ್ಯವರ್ಗ ಹೇಗೆ ತೊತ್ತಾಗಿದೆ ಎಂಬದನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರುವದೇ ಈ ನಾಟಕದ ಹುರುಳು. ಹೀಗೆ ಹುಳಹತ್ತಿದಂತಿದ್ದ ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟರನಂಥವರು ಒಬ್ಬರಲ್ಲ ಹತ್ತರಂತೆ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೆಂಬದೇ ಈ ನಾಟಕದ ಧ್ವನಿ.

“ತಿರುಗುಪ್ಪಿ” ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋನ್ಮುಖ ಜನಾಂಗದ ಉದಾತ್ತ ಆತ್ಮಯುಜ್ಜದ ಚಿತ್ರವಿದ್ದರೆ, “ಮುಸುಕಿ” ನಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ಮುಂದರಿದ (?) ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಪಾಶವೀ ಸೃತ್ತಿಯ ವಿಕೃತ ಚಿತ್ರದ ನಿರೂಪಣೆಯಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಎರಡೂ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ನೆರಳಿಗಿಂತ ಬಿಸಿಲು ಹೆಚ್ಚು ಎನ್ನಬಹುದು. ತಿರುಗುಪ್ಪು ನಮ್ಮ ನಾಡ-ಜನತೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಆತ್ಮಾಹುತಿಯ ನಿರೂಪಣೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗರ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಹೋರಾಟದ ಪಡಿಯಚ್ಚು ಅದು. “ಮುಸುಕು” ಅನುಕರಣೆ ನಿಜ; ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ಭಾವನೆಗಳ ಹಾಗೂ ಸಂನಿವೇಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇಡಲಾಗಿವೆ. ತಿರುಗುಪ್ಪಿನ ಭಾಷೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಳ್ಳಿಯ ಭಾಷೆಯಾದರೂ, ಮುಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ನೊದಲ ಸಲ ಈ ನಾಟಕ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಮೈಸೂರು-ಮಂಗಳೂರುಗಳ ಜನರೂ ಇದನ್ನು ತುಂಬಾ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದು ನಾವು ಕಣ್ಗೊಂಡ ಮಾತಾಗಿದೆ.

ಈ ಎರಡೂ ಏಕಾಂಕಗಳು ಆವಿಧ್ವ ನಾಟಕಗಳೇ (Tragedy) ಎನ್ನಬಹುದು. ಎರಡರಲ್ಲೂ ನಿರ್ವೇದದ ನೆರಳಿದೆ; ನೆರಳಿಕೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ದುಃಖವಿದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ನಾಟಕ ಬೇಸರವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಎರಡರಲ್ಲೂ ನೆರಳಿನಾಚೆಯ ಬಿಸಲಂತೆ, ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಕೆಚ್ಚು, ಹವ್ಯಾಸ, ಹುಮ್ಮಸ್ಸುಗಳ ಹೋರಾಟವೂ ಇದೆ. ಹೆರವರ ದುಃಖದ ಗುಡ್ಡವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನಮ್ಮ ಮ ಕಡ್ಡಿಯೆಂಬರಿಪಾಗಿ, ನೊಂದ ಮನ ಸ್ವಲ್ಪವದರೂ ಅರಳುವದುಂಟು. ಆವಿಧ್ವಕೃತಿಗಳ ಉದ್ದೇಶ ನೋವಿನ ಉದ್ದೀಪನವಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಬಲ್ಲ ಭಾವವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವುದು. ಒಬ್ಬ ಆಂಗ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದಿದ್ದಾರೆ:— “Tragedy is a peculiar sense of some one else's pain....Such a play never

saddens, but rather thrills and gladdens the mind At the lowest, our response to it is— ‘Well, after all, what are my troubles to that?’” ರಾಮಾಯಣ ಭಾರತಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ ದುಃಖ ಈ ಮಾತಿಗೇ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆಯೆನ್ನಬಹುದು. ಈ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಎರಡೂ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿಯ ನೆರಳು-ಬಿಸಿಲುಗಳೆರಡೂ ಸಹೃದಯ ವಾಚಕರಿಗೆ ಹಿತಮಿತವಾದವೆಂಬ ಆಸೆಯಿದೆ. ’

ಇದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯತ್ನ; ಮುಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಎತ್ತುಗಳೆಗಳಿಗೆ ಅಪರಿಮಿತ ಅಸ್ಪದವಿದೆ. ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಿಂದ ಸರಿಯಾದ ಯತ್ನ ನಡೆದು ಕನ್ನಡಿಗರಿಂದ ಪೂರ ಬೆಂಬಲ ದೊರೆತರೆ ನಮ್ಮೇ ಹಂಬಲ ಸಾಧ್ಯ.

ಮುಂಬಾಯಿ
೧೫—೬—೧೯೪೮ }

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಪರಿವಿಡಿ

೧ ತಿರುಗುಪ್ಪು* ಅಥವಾ ಜಾಗೃತರಾಷ್ಟ್ರ

೧—೬೭

೨ ಮುಸುಕು ಅಥವಾ ಉದುರಿದ ಚಿಕ್ಕಿ

೬೯—೯೬

*‘ತಿರುಗುಪ್ಪು’ ಎಂಬದು ‘ತಿಕ್ಕಿ’ ಅಥವಾ ‘ಸರಮುಸು’ ಅಟದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಾತು. ಅಟದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಗೆಲಪು ಕೈಸೇರಿದಾಗ ‘ಉಪ್ಪು’ ತಿರುಗುವದು. ಆ ಅಟದಲ್ಲಿ “ತಿರುಗುಪ್ಪು” “Zero Hour” ಇದ್ದ ಹಾಗೆ; ಆ ಅರ್ಥದಲ್ಲೇ ಈ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹೆಸರಡಲಾಗಿದೆ.

ತಿದ್ದುಪಡಿ

ಪುಟ	ಸಾಲು	ತಪ್ಪು	ಒಪ್ಪು
೨	೩	ಮನದಲ್ಲ	ಮೊಗದಲ್ಲ
೧೨ (ಕೆಳಗಿನಿಂದ)	೩	ಘೃಷ್ಣ ಘೃಷ್ಣ	ಘೃಷ್ಣ, ಘೃಷ್ಣ,
೧೯	೫	ಅವಳ	ಅವಳು
೨೦ (ಕೆಳಗಿನಿಂದ)	೨	ಅಷ್ಟ	ಎಷ್ಟು
೨೧	೮	ಮಕಳ	ಮಕ್ಕಳ
೨೬	೧೪	ನಾಯಿಲ್ಲಿಡ್ಡೇನು	ನಾಯಿಲ್ಲಿಡ್ಡೇನು
೪೧ (ಕೆಳಗಿನಿಂದ)	೧೨	ಮಂದಮಗನಿಗೆ	ಮಂದಗಮನಿಗೆ
೪೩	೧೧	ಗುದ್ದಾ	ಗುದ್ದು
೪೪	೧೨	ಬಗೆಯುತ್ತ	ಬಗಿಯುತ್ತ
೪೬	೧೩	ನಸ್ಯನ	ನಸ್ಯದ
೫೧	೧೧-೧೨	ಕೆ ಮಾಡಿ	ಕೈಮಾಡಿ
೬೩ ಕೆಳಗಿನಿಂದ	೫	ಎಳೂರ ಗಡಿ	ಎಳೂರ ಗಡ
೬೪	೮	ನನ್ನ	ನನ್ನ
೬೭	೪	ಮೊದಲೇ	ಮೊದಲೇ
೭೦	೬	ಹೀರುತ	ಹೀರುತ್ತ
೭೪	೧	ಜೀವಿಗಳು	ಜೀವಗಳು
೮೦	೪	ಮುಸುಕನು	ಮುಸುಕನ್ನು
೮೭	೬	ಬಾಳೆಲ್ಲಿ	ಬಾಳೆಲ್ಲ

ತಿರುಗುಪ್ಪು ಅಥವಾ ಜಾಗೃತರಾಷ್ಟ್ರ

ಮೊದಲ ಸಲ

ಪಾತ್ರಗಳು (ಪ್ರವೇಶದ ಅನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ;

ಅಯ್ಯಾ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದವರು

- ೧ ನರಸಮ್ಮ (೬೦ ವರ್ಷದ ಮುಮ್ಮಕಿ: ಯರಗಟ್ಟಿ ಚಾವಂಗಡಿಯ ಒಡತಿ) ಶ್ರೀ. ರಾಮಚಂದ್ರ ಹೂಲಿ
- ೨ ಸೊಸೆ (೨೦ ವರ್ಷದ ಅವಳ ಸೊಸೆ) ಶ್ರೀಮತಿ ಗೋದಾವರಿ ಕುಲಕರ್ಣಿ
- ೩ ಮಗದುಂ ಸಾಬ (ಮೋಟಾರ ಡ್ರೈವರ್) ಶ್ರೀ. ರಾಮಚಂದ್ರ ಬುರ್ಲಿ
- ೪ ಹತ್ತರಿಕೆ ಮಲ್ಲಣ್ಣ (ನರಸಮ್ಮನ ೨೫ ವರ್ಷದ ಮಗ; ೧೯೪೨ ರ ಚಳುವಳಿಯ "ಪುಂಡ" ತಂಡದ ಮುಖಂಡ) ಶ್ರೀ. ಕೃಷ್ಣ ಕುಮಾರ
- ೫ ಸುಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್ (೫೬ ವಯಸ್ಸಿನ, ಜಿಲ್ಲಾ ಪೊಲೀಸರ ಅಧಿಕಾರಿ) ಶ್ರೀ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಕಾಂತ ಇನಾಂದಾರ
- ೬ ರಾಘವಗೌಡರು (೩೦ ವಯಸ್ಸಿನ, ಯರಗಟ್ಟಿಯ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪೊಲೀಸರ ಪಟೀಲರು) ಶ್ರೀ. ರಂಗನಾಥ ಕುಲಕರ್ಣಿ

ಅಲ್ಲದೆ, ಸಿ. ಅರ್ಯ. ಡಿ., ಪೊಲೀಸರು, ಪ್ಯಾಸೆಂಜರರು ಹಾಡುಗಾರರು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕಾಲ: ೧೯೪೨ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್; (ಸಂಜೆ ೪ರಿಂದ ರಾತ್ರಿ ೨ರ ವರೆಗೆ)

[ಸೂಚನೆ.— ಇಲ್ಲಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕೇವಲ ಕಲ್ಪಿತ. ಸ್ವಾರ್ಥೀಯ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿಸಿದ್ದು. ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕೆಲ ಘಟನೆಗಳ ಕ್ರಮವಿವರಣೆ ವನ್ನೂ (Anachronism) ಬೇಕೆಂತಲೇ ಮಾಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾದ ಘಟನೆಯೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆಯೇ ನಡೆದಿರದಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿಯ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಕಾರವಿಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ೧೯೪೨ ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತೆರದ ಹಲವು ಘಟನೆಗಳೂ ಬಂದಿವೆಂಬುದೂ ನಡೆದುವೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲ ಮಾತು.]

ತಿರುಗುವು

[ಪ್ರವೇಶಿಕೆ:— ೧೯೪೨ರ ಅಗಷ್ಟದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯ ಬೇಗೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಅದರ ಉರಿನಾಲಿಗೆ ಚಾಚಿ ಜನರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದೆ. ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಡಂಗಳದ ನಾಡಾದ ಪಾಚ್ಚಾಪುರ, ಯಾದವನಾಡ, ರಾಮದುರ್ಗ, ಬೈಲಹೊಂಗಲಗಳ ನಡುವಿನ ಪ್ರದೇಶ ಕಳೆದ ಒಂದೂವರೆ ತಿಂಗಳಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಡೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತು ಐವತ್ತು ಮೈಲಿನಳತೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಸರಕಾರೀ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಲೀ ಪೊಲೀಸು-ವಿಳಿ ಯಾಗಲೀ ಒಡಹಾಯುವದು ರಕ್ತವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ; ಹಾಗಿತ್ತು ಜನತೆಯ ಆಜ್ಞೆಗಾವಲು! ಸರಕಾರದ ಪಕ್ಕಗಳನ್ನೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅದರ ಜನಘಾತಕವಾದ ಹಾರಾಟವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವ ದಕ್ಕ ಜನ ಟೊಂಕಕಟ್ಟಿಯೇ ಇತ್ತು; ಸಾವು-ಸೋಲುಗಳನ್ನು ಕಣಕಿ ಎಬ್ಬಿಸಿತ್ತು. ಆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಒಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನರು ಜಾತಿ-ಜಾತಿಯ, ಪಂಗಡ-ಪಂಗಡಗಳ, ಮೇಲು-ಕೀಳಿನ ಒಡಕಿಗೆ ಎಡೆಗೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಪೊಲೀಸರ ಗುಂಡಿಗೆದಗೊಟ್ಟ ಜಂಗಿನ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ-ನೀರು ನೀಡಿದವರು ಮುಸಲರು; ಮಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಲಾಠಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಬಲಿಬಿದ್ದ ಹೂಲಿ-ಆಚಾರ್ಯರ ಸಿದಿಗೆ ಹೊತ್ತವರು ಮೊದಲರು. ಅದರೂ ಅವರಿಬ್ಬರ ನೆನಪು ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಯವರಿಗೂ ಪವಿತ್ರವಾಗಿತ್ತು; ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಸೆಲೆಯಾಗಿತ್ತು! ಹೀಗಿತ್ತು ಆ ಕಾಲದ ಜನತೆಯ ಜಾಗೃತಿಯ ಪರಿ!!

ಅಕ್ಕೋಬರ ತಿಂಗಳಿನ ಕೊನೆಯ ವಾರ. ಬೆಳಗಾವಿ ಬಾಗಲಕೋಟೆಗಳ ಹೆದ್ದಾರಿಯು ಗೋಕಾವಿ-ಧಾರವಾಡಗಳ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ದಾಟುವ ಕತ್ತರಿ-ಕೂಟಿನ ಬದಿಯಲ್ಲೇ ಯರಗಟ್ಟಿಯ ಹಳ್ಳಿ; ಸುಮಾರು ಮೂರುಸಾವಿರ ಜನವಸ್ತಿಯ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾಡ-ನೆತ್ತರದ ನರಗಳು ಇಷ್ಟು ಒತ್ತರದಿಂದ ಹಾರುತ್ತಿರಬಹುದೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣುವಂತಿರ ಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೂ ಕೇಂದ್ರವಾದದ್ದು ಆ ಕತ್ತರಿ-ಕೂಟಿನ ಬಸ್ಸು-ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿದ, ತಳವಾರ ಮುದುಕಿಯೊಬ್ಬಳು ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಚಹಾದ ಅಂಗಡಿಯ ಮುರುಕು ಗುಡಿಸಲು! ಬಸ್ಸಿನ ಪ್ರವಾಸಿಕರು ಹಲವರಂತೆ, ಪೊಲೀಸ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಹ ಆ ಚಹಾದಂಗಡಿಯ ಅತಿಥಿಗಳಾದುದುಂಟು. ಅದರ ಅವರ ನೆರಳ ಹಿಂದೆಯೇ ರೇಲು-ಗಾಡಿಗಳನ್ನುರುಳಿಸುವ, ಚಾವಡಿ-ಕಚೇರಿಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ ಮಾಡುವ ಹಂಚಿಕೆಗಳು ಹವಣುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವೆಂಬವನ್ನು, ಪಾಪ, ಆ ಪೊಲೀಸು-ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಅರಿಯುವು! ಆ ಪೊಲೀಸುಗಳ ಹುಚ್ಚು ತನಕ್ಕೆ ಆ ತಳವಾರ ಮುದುಕಿ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಕ್ಕದ್ದುಂಟು; ಮಮ್ಮಲ ಮೆರುಗಿದ್ದೂ ಉಂಟು.

ಒಂದುದಿನ ಇಳಿಹೊತ್ತಿನ ಸಮಯ; ಗುಡಿಸಲಿನ ಪಡಸಾಲೆಯ ನಡುಬಾಗಿಲ ಮುಂದಿನ ಚಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಮುಂಚು ನರಸಮ್ಮ, ಎಲೆಯುಡಿಕೆಯ ಚಂಚಿ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಂಗ-ಚೇಷ್ಟೆಯ ಕಳೆಯಿದ್ದರೂ ಎವೆಯಲ್ಲಿ ಡವಡವಿಕೆ ಇದ್ದ ಚಿನ್ನಗಳೂ ಅಗಾಗ ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಸಡುನಡುವೆ ಅವಳು ಗುಡಿಸಲೊಳಕ್ಕೂ ಅದರಾಚೆ ಬಣವೆಯ ಕಡೆಗೂ, ಒನ್ನೊಮ್ಮೆ ಬೀದಿಗಳ ಎಡಬಲಕ್ಕೂ ಆತುರತೆಯಿಂದಲೂ ಚಾಣಾಕ್ಷ ತನದಿಂದಲೂ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಕಡೆಯಿಂದ ತಲೆಯಮೇಲೆ ನೀರಿನ ಕೊಡ ಹೊತ್ತಾಕೊಂಡು ಅವಳ ಸೊಸೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಬಾಗಿಲ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವಳು ಹಾಗೇ ತಡಮು ಸಂತು, ರಸ್ತೆಯಾಚೆಗೆ ಕಣ್ಣಿರುಗಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ.]

ಸೊಸೆ— ಅತ್ತೆನ್ನಾ, ಯಾಕೋ ಇವತ್ತು ಮದ್ಯಾನ್ನದ ಬಾಗಲೋಟೀ ಬಸ್ಸು ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲವೇ! 'ಚಾ'ಕು ಎಸರಿಟ್ಟು ಎಷ್ಟೋ- ತ್ತಾತೂ ?

ಅತ್ತೆ— ಮೊದಲು ನೋಡೂ, ಈ ಬಸ್ಸಿಗೇನೂ ಹೊತ್ತಿಲ್ಲಾ, ವ್ಯಾಳ್ಯಾ ಯಿಲ್ಲಾ; ಈಗಂತೂ ಮೂರು ತಿಂಗಳಾತು, ಅಲ್ಲಿ ರೇಲಗಾಡೀ ಬಿತ್ತು, ಇಲ್ಲಿ ಪೂಲು ಮುರೀತು, ಮತ್ತಲ್ಲಿ ಸ್ತೇಶನ್ನ ಸುಟ್ಟಿತು ಅಂತ ದೇಶದ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಎದ್ದೈತಿ ದಗದಗ! ಇದೇನಂದೀ, ಬೇಲಿ ಎದ್ದು ಹೊಲಾ ಮೇಧಾಂಗ ತಂಗೀ! ಊರ ಜನರ ನಂಬಿಕೆ ಕಳಕೊಂಡ ಮ್ಯಾಗ ಯಾ ಸರಕಾರಾ ಎಷ್ಟು ದಿನ ನಿಂತೀತೂ? ಕೇಳ್ತಲ್ಲಾ; ಮೊನ್ನೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಗದುಗಿನ್ನಡಕ* ಒಂದ್ ರಾತ್ರಿ ಮೂರು ಸ್ತೇಶನ್ನ ಸುಟ್ಟಿರಂತ; ಮತ್ತೆ ಖಾನಾ ಪೂರದಾಚೇಕ ಮೂರು ಮೈಲು ಗಾಡೀ ಹಳೇನ ಕಿತ್ತಿ ಒಗೆದಾ ರಂತ. ಇರಲಿ ಅದೆಲ್ಲಾ ನಮಗ್ಯಾಕ? ಗಡಾಗಡಾ ಇನ್ನೊಂದೆ ರಡು ಕೊಡಾ ನೀರು ತತಾ! ನಿನ್ನಂತಾ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಿ ಸೊಸೆ ಇದ್ದಲ್ಲೆ ಈ ಯರಗಟ್ಟೀ ಕೂಟಿನ್ಯಾಗ ನನ್ನ ಚಹಾದ ಅಂಗಡಿ ನಡೆದೈತಿ. ಗಸಕ್ಕನೇ ಬಸ್ಸು ಬಂದಗಿಂದೀತು; ಅದರಾಗ ಬ್ಯಾರೆ ಬೆಳಗಾಂವಿ ಬಸ್ಸು ಬರೋಹೊತ್ತಾಗೈತಿ. ಎರಡೂ ಬಸ್ಸು ಒಂದ್ ಎಟಿಗೇ ಬಂದರ ಪ್ಯಾಸೆಂಜರ ಜನರೂ ಚಾದ ಬದಲೀ ನಮ್ಮನ್ನೇ ಆರಕೊಂಡು ಕುಡದಾರು!

(ಸೊಸೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ನೀರು ಸುರುವಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬರಿಗೊಡವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡೇ ಬರುವಳು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುಡುಕಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಸಾಂಕೇತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ, ಸೊಸೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಾಗಲಿಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆ ತುರುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಳು. ಈಸಲ ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನ ಚಿನ್ನಗಳು ತೋರುತ್ತಿವೆ.)

ಸೊಸೆ— ಅತ್ತೆಮ್ಮಾ, ಒಲೀಮ್ಯಾಗ ಎಣ್ಣೀ ಕಡಾಯಿ ಹಾಗೇ ಐತೆಲ್ಲಾ ಇನ್ನೂ? ಕರಿಯೂದು ಎಲ್ಲಾ ಆಗಿಲ್ಲಾ?

ಅತ್ತೆ— ಕರದವಲಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಕಾರದಾಣಿ ಮಾಡಿಟ್ಟೇನಿ; ಇನ್ನು ಬಜೀ ಅಷ್ಟು ಕರಿಯೂದೈತಿ.

ಸೊಸೆ— ಅದ್ಯಾಕ, ಮದ್ಯಾಣದಾಗ್ತ ಕರೀತಿದ್ವಿಲ್ಲಾ?

ಅತ್ತೆ— ಹೌದು; ಆದ್ರೆ ಇವತ್ತು, ಬೇಗಾಪಿಯಿಂದ ಮಿಲಿಟರಿ ಜನರ ದೊಂದು ಸೈಲಲ್ ಬಸ್ಸು ಬಂದುಹೋತು ಯಾದವಾಡಕ್ಕು; ಗೊತ್ತಿನ ಜಾಗಾಂತ, ಇಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸು ನಿಂದ್ರಿಸಿದ್ದರು. ಅವಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಬಜೀ ಈಡು ಮಾಡುವದೇ ಸಾಕು ಸಾಕಾಯಿತು, ತಾಯೀ!

ಸೊಸೆ— ಹಾಗಾದ್ರೆ, ನಾ ಬಜೀ ಕರೀಲಾಕ ಕುಂಡರಲ್ಲೇನು ಅತ್ತೆಮ್ಮಾ? ಈಗಿನ ಪೂರ್ತೆ ನೀರು ಸಾಕಾದಂತಾಗ್ಯಾವು! ಹೊತ್ತು ಮುಣುಗೂದ ರಾಗ್ತ ಮತ್ತೆರಡು ಕೊಡಾ ನೀರು ತಂದರ ಬಂದೀತಂತ! (ಕೈಲದ್ದ ಕೊಡವನ್ನು ಒಳಗಿಡಲು ಹೋಗುವಳು.)

ಅತ್ತೆ— ಎನ್ಯಾಡ್ ಬಿಡು ಮಗಳ! ಮನ್ಯಾಗ ಉಳ್ಳೇಗಡ್ಡಿ ಎಷ್ಟದಾವು ನೋಡು; ಆ ಬುಟ್ಟೀ ತತಾ ಇಲ್ಲೇ; ಕುಂತಲ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚರ ಹೆಚ್ಚತೀನಿ.

ಸೊಸೆ— ಇದರಾಗ ಒಂದ ನಾಕ ಅದಾವಲ್ಲಬೇ ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡೀ!

ಅತ್ತೆ— ಇರಲಿ ತಾ; ಅವಷ್ಟು ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡೀ ಮತ್ತೆ ಕುಡಗೋಲು. (ಸೊಸೆ ತಂದುಕೊಡಲು) ಮಗಳ, ನೀ ಅಷ್ಟು ಯರಗಟ್ಟೇ ಊರಾಗ ಹೋಗಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡೀ ಒಣಾ ವೇಣಸಿನಕಾಯೀ ತತಾ; ಇಷ್ಟ್ಯತಕ್ಕ ಸಾಕಾದಾವು!....ಕುರಬಗಟ್ಟೆ ಯಲ್ಲಪ್ಪಾ ನಿನ್ನ ಸತ್ತೀ ಗೇರಿಯಿಂದ ಬರೋವಾಗ, ಅಷ್ಟು ಬದ್ದೀಕಾಯೀ ಮತ್ತೆ ಅವರೀ ಕಾಯೀ ತಂದೆನ; (ಉಳ್ಳೇಗಡ್ಡಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ) ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನ ದಸೆಯಿಂದ

బేళసీనూ తండున; నీ బసరు ಹంగಸು ಅಂತಾ ನಾ
ಮುದ್ದಾಂ ಹೇಳಿದ್ದೆ..... ಅಲ್ಲ! ಅటు ಕಂದೀಲ ಹಚ್ಚಿಕೊಡು.
ಮಕ್ಕತ್ತಲಾಗ ಕಾಣవల్లదూ.

సోసీ— బేళసీ!— బేళసి అందరేనబే! (కందీలు తండు ಹಚ್ಚ
తొడగువಳు.)

అత్త— బేళసీ అందర గొత్తిల్లా? సీతేని; నమ్మకడే నావు
బేళసీ అంతేని అదక్క; ఊరాగ హోగోదరాగ
బేకాదర సుట్టకొండు తిండు హోక్కియేనూ? ఇల్లదిద్ర
బంద్యూగ తిన్న; తడా ఆదిత.

సోసీ— అల్లబే అత్తమ్మా, (తన్న కలసదల్లి తడదు) సీతేని అందేల్లా;
నేప్పాయిత నోడు. నిన్నే నా ఊరాగ హోదాగ రుద్రా
పూర దేసాయర కందరేగాడి బందిత్తు మురగోడదంద;
ఆగ జనరేల్లా మాతాడిద్ర ఈసారే సరకారదవరు బేళ
యేల్లా ఘోలదాగింద ఘోలదాగ తావే కాయ్సికొండు
హోక్కారంత. ఇదేన బంతబే నమ్మ దేశదమ్మాగ హోసా
పిశుగూ అంతిని. (కందీలు ఒరసహోగి, అదరల్లి ఎణ్ణే ఇల్లెందు
తిళిదు, బాట్ల తండు ఎణ్ణే హాళువళు.)

అత్త— అల్లా, సోళి పాప సన్యాసిగే అంతారల్లా హాగ్గీతి
ఈగిన దివసకాలా! ఈ ఇంగ్లీజరు ఆ జమనీరు అల్లి
ఆరుసావిర మ్మేలినమ్మాగ యుద్ధా ఆడిద్ర, ఇల్లీ ర్మేతరదూ
కూలికొంబళియవరదూ బంద్యేతి గోళు! దోడ్ దోడ్
ఊరాగల్లా అదేనో రేశన్ అంత మాడ్కారంత! హేల్తి
ద్దిల్లా, పాళ్ళాపురద ఫరీరసాబా! అదక్క నమ్మ జనర
హోలామనిమ్మాగ సరకారద కణ్ణు.

సోసీ— ఆతుబిడు; (బట్టియింద కందీలు ఒరసత్త) హింగాదర జనక్క
సరకారక్క వర్మా బీళదబిట్టేతు? అల్లా నమ్మ హోలా,
నమ్మ కాళు, నమ్మ దుడితా, నమ్మ బేవరూ, నమ్మ నేత్తరా,

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ನಮ್ಮದು ನಾವು ಸಂಣಮಾಡಿ ಬೆಳಸಿದ ಬೆಳೆನ ಆಯತಾ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಕಾರ ಕೊಯ್ಯೊಂಡ ಹೋಗೋದಂದ್ರೆ! ಜನಾ ಆದರೂ ಯಾಕ ಕೇಳೇತಬೇ! ಈಗ ಮೂರು ತಿಂಗಳಾತು,— ಸುಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಯವರನ್ನ ಮತ್ತ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಿಡಿದು ತುರಂಗಕ್ಕ ಹಾಕಿದರಂತಲ್ಲಾ!— ಅವತ್ತಿಂದ ದೇಶಂತ ದೇಶೆಲ್ಲಾ, ಜನರು ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದು ಕುಂತಾ ರಂತ! ಈಗ ಹೊಲದ ಬೆಳೆಗೆ ಕೈ ಹಚ್ಚಿದರ ಜನರ ಕಿಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಾಕಿಲ್ಲ ಮತ್ತ? (ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಡುವಳು.)

ಆತ್ಮೆ— ಹೌದೋಡು ತಂಗೀ, ಹೊಲದ ಬೆಳೆ, ಮನೀ ಹೆಂಡ್ತೀ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಸಮಾನಾ! ಅದಕ್ಕ ಕಣ್ಣೆಟ್ಟವರು ಹೊಂಪೂಟಲೇ ಹೋದಾರು ಬಿಡು!

ಸೊಸೆ— ಅದ್ಯಾಕ? ಕಣ್ಣೀಲಿ ನೋಡತೇವಲ್ಲಾ! ಈಗ ಒಂದ ತಿಂಗಳಾತು ಸರಕಾರದ ಒಂದು ಪಿಳ್ಳಿಯಾದರೂ ಹಾಬೈತೇ ಸುತ್ತ ಐವತ್ತ ವೈಲಿನಾಗ? ನಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆನೋರೂ ಹೂಲಿ ಆಚಾರ ಸ್ವಾಮೀರು ಸತ್ತಾಗಿನಿಂದಂತೂ ಜನಕ್ಕೆ ಪಿತ್ತ ನೆತ್ತಿಗೆಕ್ಕಿತಿ. ಮುನವಳ್ಳಿ, ಯಕ್ಕುಂಡಿ, ನ್ಯಾಸರಿಗಿ, ಮಮದಾಪುರದ ಜನಂತೀ ಬಂದವರನ್ನ ಕಡದ ಹೋಳುಮಾಡಿ ಹೆಡಗೀ* ತುಂಬುವೀ ಅಂತ ಕುಂತಾರಂತ!

ಆತ್ಮೆ— ಇದೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಹ್ಯಾಗೆ ಗೊತ್ತಾತೂ ಅಂತೇನು.

ಸೊಸೆ— ಅದ್ಯಾಕಬೇ! ನೀ ಮುದುಕೀ, ಮನ್ಯಾಗ ಕುಂತಿರತಿ; ಗೊತ್ತಿರಾ ಕಿಲ್ಲ ಬಿಡು! ಈಗೇನು, ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗರು ಸಹಿತ ಮುಂಜಾ ಲಿಂದ ಸಂಜೀತನಕ ಇದ್ದ ಮೂತ! ಮೊನ್ನೆ ಯರಝುವಿ ಯೊಳಗ ಏಳು ವರ್ಷದ ಒಂದ ಹುಡುಗಾ ತಾನ್ ಎದುರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಿಲಿಟರಿಯವರ ಗುಂಡಿನಿಂದ ಸಾಯಲಿಲ್ಲಾ; ಆಗ ನಿಂದ ನೋಡು ಜನರಿಗೆ ಸಾವಿನ ಅಂಜಿಕೇನೇ ಹೋಗೈತಿ. ತೊರಗಲ್ಲು, ಕಡಕೋಳ, ಲೋಕಾಪುರ ಬನ್ನೂರ ಜನರಂತೂ

ಸಂಸ್ಥಾನದವರು! ಅವರಿಗೀಗ ಪೂರಾ ಸ್ವರಾಜ್ಯನೇ ಸಿಕ್ಕೈತಿ.
ಅಂತ! (ಬಾಟಿಯನ್ನು ಒಳಗಿಡಲೆಂದು ಏಳುವಳು.)

ಅತ್ತೆ— ಆದ್ರೆ ಬೆಳಗಾಂವಿಗೆ ಮತ್ತು ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಮಿಲಿಟರಿ ತಂದಾ
ರಂತಲ್ಲ! !

ಸೊಸೆ— ತರ್ಲಿ ಬಿಡು; ಜನರೇನು ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಚಪ್ಪು ಹಾಕೋಹಾಗಿಲ್ಲ.
ಹೋದವಾರ ಹನ್ನೆರಡು ವಿಮಾನಾ, ನಮ್ಮ ತಲೀಮ್ಯಾಲೇ, ಅಗದೀ
ನೆಲಬುರಕೀ ಹಾದುಹೋದವಲ್ಲಾ; ಆಗ ನಾ ಅಲದಕಟ್ಟಿಗೆ
ಮೋದಾಕಿ, ತಿರುಗಿ ಬರತಿದ್ದೆ. ಆಗೇನಂದೀ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಹೆದ
ರಿಕೇ ಬಿಚ್ಚಿಕೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೂಲೀ ಎಬ್ಬಿ ನೆರೆದರು ನೋಡು. ಮುನ
ವಳು ಲೈನುದಾರಿ ಸಾಲದ ಹೊಲದಾಗಿನ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡೂ ಎಲ್ಲಾ,
ಜಾತ್ರಿ, ಜಾತ್ರಿ ನೆರಧಂಗ ನೆರದರು ನೋಡು! (ಬಾಟಿ ಇಟ್ಟು, ನೆಲ
ಬರಿಸುವಳು.)

ಅತ್ತೆ— ಅದೇನು ಆಗಲಿ ಮಗಳೇ, ಬೇಕಾದವರು ಬೇಕಾದ್ದು ಮಾಡಲಿ;
ನೀ ಮಾತ್ರ ಜೀವಾ ಹಿಡಕೊಂಡು ಇರು ಎಸವಾ! ಇಲ್ಲದ್ದು
ಮಾಡಬ್ಯಾಡೆ!

ಸೊಸೆ— ನನಗೇನು ತಿಳಿಯುದಿಲ್ಲೇನು ಅತ್ತೆಮ್ಮಾ! ಅವತ್ತು ವಿಮಾನ
ಅಗದೀ ನೆಲಬುರಕೀ ಬಂದುವಲ್ಲಾ; ಆಗ ನಾ ಒಂದ ಅಲದ
ಮರದ ಹೊದರಿನ್ಯಾಗ ಹೊಕ್ಕೊಂಡು, ಏನಾಗ್ತೋ ಅಂತ
ಕ್ರಿಯಾಗ ಜೀವಾ ಹಿಡಕೊಂಡು ಕುಂತಿದ್ದೆ ನೋಡಬೇ! ಅದರ
ನನಗ ನನ್ನಿಂತ ಇವರದ ಹೆಚ್ಚು ಚಿಂತಿ ಆಗೈತಿ. ಈಗ ಹದಿನೈದು
ದಿನಾ ಆತು, ಇವರೂ ಮಕಾ ಸೈತ ತೋರಿಸಿಲ್ಲಾ. ಹೋದ ಶನಿ
ವಾರ ರಾತ್ರಿ ಬಂದಿದ್ದರಂತ; ಅದರ ನೀ ಹೇಳ್ತೀ ಬಂದೇಯಿಲ್ಲಾ
ಅಂತ. ನನಗನಿಸ್ತೈತಿ ಇವರೂ ಈ ಚಳವಳ್ಯಾಗ ಕೂಡ್ಯಾರಂತ!
ಇನ್ನು ಇವರೂ ತುರಂಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕುಂತರ-ಅಥವಾ ಗುಂಡು
ಗಿಂಡು ಬಡಿದು ಏನಾದರೂ ಆದರೂ, ನಾ ಏನು ಮಾಡಲಿ ಅಂತೈತಿ
ನನ್ನ ಜೀವಾ. ಇವರೂ ಹೀಂಗ ಮನೀ ಬಿಟ್ಟು ತಿರುಗಲಾಕಹತ್ತಿ
ಈ ಸಾರೆ ದೀವಾವಳಿ ಹಬ್ಬನೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ ನೋಡು ನಮ್ಮನ್ಯಾಗ!
(ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಒಳಹೋಗಿ ಬರುವಳು.)

ಅತ್ತೆ— ಅದನ್ನಾಕೆ ಅಷ್ಟು ಹಚಗೊಂತೀ ಬಿಡು; ಈ ಸಾರೆ ಇಡೀ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಾಗ್ತೆ ಯಾರೂ ಮಾಡಿಲ್ಲಂತ ದೀಪಾವಳಿ! ಅದರೇನು ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಪ್ಪಗ ಇಷ್ಟತ್ತೆಂಟು ಕೆಲಸಾ. ಒಂದ ವರಸ ತೊಟ್ಟಿ, ಒಂದು ಜೋಡಿ ಹೋರೀ ತೋಗೋಳ್ಕೋಣಂತ ಲೆಕ್ಕಾ ಹಾಕತಿದ್ವ. ಆದರ ನಾನೇನು ದುಡ್ಡಿದ್ದವರು? ಯಾರದೋ ಹೊಲಾ, ಯಾರವೋ ಎತ್ತೂ ತಂದು ನಾಕು ಮಂದಿಗೆ ಯಷ್ಟು, ಯಂಣಾ ಅಂದಕೋತ ಕಾಲಾಕಳಿತೇವಿ! ಈಗೇನೋ ಅಲ್ಲಿ ಮುದಕವಿಯೊಳಗ ಎರಡು ಹೋರಿ ಅಗ್ಗದಾಗ ಸಿಗತಾವ ಅಂತ ಯಾರೋ ಹೇಳಿದರಂತ; ಅದಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ಯಾನ. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಾ ಆಗದಿದ್ದರ ಬದಾಮೀತನಕ ಹೋಗಿ ಬರತೀನಿ ಅಂತಿದ್ದಾ. ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಪ್ಪೇನು? ಮಂಡಗೀ ಅಂತ ಮನಸ್ಯಾ. ಬದಾಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ದ್ರೂ ಒಂದೆರಡು ದಿನದಾಗ್ತೆ ಬಂದ್ತೆ ಬರತಾನ. ತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ನಿನ್ನದಸಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಕೆರೂರಿಗೂ ಹೋಗಿ ಒಂದರೂ ಬಂದಾನು, ನಿನ್ನ ಎಂದ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗತಾರಂತ ಕೇಳಲಾಕ. ಆದರ ನೋಡ್ಕಗಳ, ಯಾರ ಮುಂದೂ ಅವಾ ಇಲ್ಲಿ ಹೋಗ್ಯಾನ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗ್ಯಾನಂತ ತುಟಿ ಎರಡ ಮಾಡಬ್ಬಾಡ ಹಾಂ! ಪಾಸ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಇಷ್ಟು ಮೇನತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಶಿವಾ ತಕ್ಕ ಫಲಾ ಕೊಟ್ಟಿರ, ನಿನಗ ನೋಡ ತಂಗೀ, ಪಂಕೇ ಬಿಕ್ಕೇವು ಮಾಡಿಸಿದ್ರೂ ಸರಗೀ ಮಾತ್ರ ಬಂಗಾರದ್ದು ಮಾಡಿಸಿ ಹಾಕಸ್ತೀನಿ. (ಹೆಚ್ಚುವ ಕೆಲಸ ತೀರಲು) ಇಕಾ, ಈ ಬುಟ್ಟೀ ಅದೂ ಒಳಗಿಡು; ಹಿಡಿ.

ಸೊಸೆ— ಅದೆಲ್ಲಾ ಕಂಡಾಗ ಹೌದಲ್ಲೋ....! ಆದರ ಇವರು ಅದರೊಳಗ ಇಲ್ಲಾಂದಮ್ಮಾಗ....? (ಅನುಮಾನದಿಂದ ಅತ್ತೆಯೆದುರಿನ ಸಾಮಾನುಗಳ ನ್ನಿಲ್ಲ ಎತ್ತಿ ಒಳಗಿಡುವಳು.)

ಅತ್ತೆ— ಹಾಗಲ್ಲ! ದಿನಸ ಕಾಲ ಕರಿಣಾ; ಯಾರು ಹ್ಯಾಂಗ ತಿಳಕೊಂತಾರ ಅನ್ನೋದು ಹೇಳಲಾಕ ಬರೋದುಲ್ಲಾ! ಅಲ್ಲಾ, ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳು, ನಿನಗ ಈಗ ಐದು ತಿಂಗಳಾ ತುಂಬಾಕ ಬಂದುವು; ನೀ ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮೂರಿಗೆ ಹೋಗೋದಕ ಚಲೋ! ಇನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳದಾಗ

ಗೌರಹುಣ್ಣಿವಿಗೆ ಅಂದ್ರ, ನೀ ತವರಮನ್ಯಾಗ್ತ ಇರತೀ ಏಳು!
ಆದ್ರ ನೀ ಹೋದರ, ಈ 'ಚಾ'ದ ಅಂಗಡಿ ನಡಿಸೋದ್ರ ಬಿಗಿ
ಅಂತ ನಾ ಸುಮ್ಮಾಕಿದ್ದೀನಿ ಅಲ್ಲ—ತಂಗೀ.... ಅದೇನೋ ಸಪ್ಪ
ಫಾತಲ್ಲ! ಬಸ್ಸು ಬಂತೇನೋ (ದೂರದಿಂದ ಬಸ್ಸಿನ ಹಾರ್ನಿನ ಸಪ್ಪಳ
ವಾಗುವದು)

ಸೊಸೆ—ಹೌದಬೇ! ಆದರ ಇದು ಈ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂತೂ! (ಹಣಕಿಕ್ಕಿ)
ಇದು ಬೆಳಗಾಂವಿ ಬಸ್ಸು ನೋಡಬೇ! ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಬಸ್ಸು
ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ; ಹೊತ್ತರ ಮುಣಗಿಹೋತು!

ಆತ್ಮೆ— ಬೇತಿ* ಆತು ಬಿಡು. ಬೆಳಗಾಂವಿ ಬಸ್ಸಿನಾಗೇನು ನಮ್ಮ ಗಿರಾಕಿ
ಜಾಸ್ತಿ ಇರೂದಿಲ್ಲ; ಕರದವಲಕ್ಕೇ ಕಾರದಾಣೇಮ್ಯಾಲೆ ಕೆಲಸ
ನಡೀತ್ಯೆತಿ. ನಾನೆ ಅಷ್ಟು ಚಾ ಮಾಡಿಕೊಡತೀನಿ. ನೀ ಗಡಾನ
ಊರಾಗ ಹೋಗಿ ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡೀ ಅದೂ ತತಾ; ಹೋಗು ಗಡಾನ!
ಮತ್ತೊಕ ನಿಂತಿ; ಹೋಗು! ಅಂದರ ಕಣ್ಣೆಳಕು ಇರತೊ ಬಾಗಲ
ಕೋಟೀ ಬಸ್ಸು ಬರೂದರಾಗ ತಿರುಗಿ ಬಂದೀಯಂತ!

ಸೊಸೆ— ಅಷ್ಟು ಬ್ಯಾಗನೇ ಏನು ಬಂದೇನಬೇ! (ಹಾಗೆನ್ನುತ್ತ ಕಿಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ
ಬಸ್ಸು ಬರುವ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಅವಳು ನೋಡುತ್ತಿರುವಳು; ಅವಳ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ
ತನಗೆ ಬೇಕಾದವರು ಯಾರಾದರೂ ಬಂದಾರೇ ಎಂದು ಕುತೂಹಲ. ಮುದುಕಿಗೆ,
ತನಗೆ ಬೇಕಾದವರು ಆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುವವರಿದ್ದು ದರಿಂದ ಸೊಸೆಯನ್ನು ದೂರ
ಅಟ್ಟಿಬೇಕೆಂಬ ಖಟಾಟೋಪ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಮುದುಕಿ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಬಳಕೆ ಗಡಿಬಿಡಿ
ಯಿಂದ ದಾಟಿಸುವಳು. ಬಗಲಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗ
ಹೋಗುತ್ತ ತನ್ನಲ್ಲಿ) ನಮ್ಮ ಮುದುಕೀದು ಏನೋ ಖಟೆಪಿಟೆ ಇರಬೇಕು
ಅಂತ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿನ ಸಂಶಯಾನ ಹೋಗವಲ್ಲದು.
(ಎನ್ನುತ್ತ ಸೊಸೆ ಹೋಗುವಳು)

(ಅವಳನ್ನು ಬೇಗಬೇಗನೆ ಹೋಗಲು ಸೊನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಮುದುಕಿ ಗುಡಿಸಲ ಒಳಕ್ಕೆ
ಹೋಗುವಳು. ಕೂಡಲೆ ಮತ್ತೆ ಬಂದು ಕಂದೀಲನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಇಟ್ಟು ಸಂಜೆ
ಮಾಡುವಳು. ಸೊಸೆ ಹೋದಕಡೆ ನೋಡಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಳು.
ಆಮೇಲೆ ಒಂದರೆನಿಮಿಷ ತಡೆದು ಮಾರುಗೈ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಗುಡಿಸಲದ ಒಂದು ಮೂಲೆ
ಯಾಚಿಯು ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೈಸನ್ನೆ ಮಾಡುವಳು. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಿಕ್ಕಿನ ಸ್ವರಗಳು ಕೇಳಿ

ಬರುವವು. ಕೂಡಲೇ ಒಂದೆರಡು ಗಂಟುಗಳು ಆ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಂದು ಅವಳು ನಿಂತಲ್ಲಿ ಬೀಳುವವು. ಅವುಗಳನ್ನವಳು ಒಂದು ಸಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲೊಳಕ್ಕೆ ಅಡಗಿಸುವಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸು ತೀರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸದ್ದಾಗಲು, : ಅವಳು ಬಸ್ಸು ಮಾರ್ಗದ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಹಿಂಬದಿಯಿಂದಲೇ ಬೇರೇ ಸನ್ನೆ ಮಾಡುವಳು. ಕೂಡಲೇ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗುವದು. ಅನೇಲಿ ಅವಳು ಗುಡಿಸಲ ಒಳಗಿಂದ ಒಂದು ಬಾಕನ್ನು* ತಂದು ಹೊರಗಿರಿಸುವಳು. ಅದರ ಹತ್ತರ ಒಂದು ಮೇಜನ್ನೂ ಇರಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಚೂಡಾ ಸೇವಿನ ಡಬ್ಬಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಟ್ಟು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸು ಬಂದು ನಿಂತ ಸದ್ದಾಗುವದು. ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಪ್ರವಾಸಿಕರು ನೋಟಾರು ಡ್ರಾಯ್ವರ್ ಹಾಗೂ ಇಬ್ಬರು ಪೋಲೀಸರು ಬರುವರು. ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ ಪ್ರವಾಸಿಕರು ಬಾಕಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು. ಪೋಲೀಸರು ಪಿಳಿಪಿಳಿ ನೋಡುತ್ತ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿರುವರು; ಮೋಟರ ಡ್ರಾಯ್ವರನು ಗುಡಿಸಲ ಬಾಗಿಲವರೆಗೂ ಬಂದು ಮುಂದುಕಿಯನ್ನು ಕೂಗುವನು.

ನೋ. ಡ್ರಾ— ಎಬೇ ನರಸಮ್ಮ, ನರಸಮ್ಮಾ; ಯಾಕು ಇವತ್ತು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲೇನ್ ವ್ಯಾಶಂಜರ “ಸರಬರಾಯಿ”† ಮಾಡಲಾಕ ?

ನರಸಮ್ಮ— (ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ) ಬಂದೆ, ತಡಿಯಪ್ಪೇ! (ಹೊರಬಂದು) ಯಾಕೋ ಮಗದುಮ್ಮಸಾಬಾ; ಇವೊತ್ತು ನಿನ್ನ ಪಾಳಿ ಬಂತೇನು ? ಕುಂದರು; ಕುಂದರು; ಚಾ ತರತೇನಿ; (ಪೋಲೀಸರನ್ನು ನೋಡಿ) ಎಲಾ! ಇವರೂ ಬಂದಾರಲ್ಲಾ ಅಂತೀನಿ! ಈಗ ಎರಡು ತಿಂಗಳಾತು, ಪೋಲೀಸರ ಮಕ್ಕಾಸ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲಾ! ಇವೊತ್ತು ಮಧ್ಯಾಣಕ ಮಿಲಿಟರಿಯವರದೊಂದು ಬಸ್ಸು ಬಂದುಹೋಯಿತು. ಅಂತ ಇವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರಾಕ ಧೈರ್ಯ ಆತು ಹೌದ್ ! ಇಬ್ಬರೂ ಅದಾರೋ ಮತ್ತಿನ್ನೂ ಅದಾರೋ? ಇದ್ದರಕರಕೊಂಡು ಬರಿ ಹೋಗರೋ; ಹಾಗ್ಯಾಕ ಪಿಳಿಪಿಳಿ ನೋಡ್ತೀರಿ. (ಪೋಲೀಸರಿಬ್ಬರೂ ಏನೂ ತಿಳಿಯದೇ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ನೋಟಾರು ಡ್ರಾಯ್ವರನೇ ಮಾತನಾಡುವನು; ನರಸಮ್ಮ ಗಿರಾಕಿಗಳಿಗೆ ತಿನಸು ಕೊಡುವಳು.)

ನೋ. ಡ್ರಾ— ಅವರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಬರೂದಿಲ್ಲಬೇ ನರಸಮ್ಮಾ! ಅವು ಅತ್ತಲಾಗ ಪುಣೆ ಮುಂಬಯಿ ಕಡಿಂದ ಬಂದಾವು.

* ಬೇಜು † ಏರ್ಪಾಡು

ನರಸಮ್ಮ— ಅಯ್ಯಾ ನನ್ನ ಸಿವಸ! ಇವೊತ್ತು ಮಧ್ಯಾಣದಾಗ ಆ ಮಿಲಿ
ಟಿರಿವು ಬಂದಿದ್ದಲ್ಲಾ; ಅವೂ ಎಲ್ಲಾ ಆರೇ* ಮಾತಿನವನು ಇದ್ದವು
ನೋಡು ಒಬ್ಬನ ಹೊರ್ತು! ಅಲ್ಲೊ ಮಗದುಂಸಾಬಾ, ಇಲ್ಲಿ
ಪೋಲೀಸರೂ ಜನರೂ ಒಂದಾಗಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ನಿಂತ
ಗಿಂತಾರು ಅಂತ ಇವನ್ನ ಹೊರಗಿಂದ ತರಿಸಿಟ್ಟುರ ಹೌದ್!
ಆತು ಬಿಡು, ಇತ್ತಲಾಗ ಜನರ ವಿಶ್ವಾಸ ಇಲ್ಲಾ, ಅತ್ತಲಾಗ
ಪೋಲೀಸರ ನೆಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲಾ ಅಂದರ ಅಂಥಾ ಸರಕಾರ ಎಷ್ಟು
ದಿನಾ ನಡೆದೀತು ಅಂತೀನಿ! ನಾಳೆ ನೋಡು, ದಂಡಿನವರೆಲ್ಲಾ
ತಿರುಗಿ ಬಿದ್ದರ (ಆ ಪೋಲೀಸರ ಕಡೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ) ಈ ಸರ
ಕಾರದ ಗತಿ ಏನು ಅಂತೀನಿ. ಹೊರಗಿಂದ ಬಂದ ಇವಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ
ಜನರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಏಳು ದಿನದಾಗ ಏಳು ಕೆರೀ ನೀರು ಕುಡಿಸ್ತ
ಬಿಟ್ಟುರಾ?

ನೋ. ಡ್ರಾ— ಅದೆಲ್ಲಾ ನಮಗ್ಯಾಕ ನರಸಮ್ಮಾ! ನನಗ ಮೋಟಾರು
ಹೊಡಿಯೋದು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲಾ; ನಿನಗ ಈ 'ಚಾ'ದ ಅಂಗಡೀ
ಗುಡಸಲ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ.

ನರಸಮ್ಮ— ಅದು ಖರೇವು† ಬಿಡು; ಯಾ ರಾಯರ ರಾಜ್ಯ ಆದರೇನು;
ರಾಗಿ ಬೀಸೋದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಅಂತ; ಹಾಂಗೈತಿ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಾ!
(ಪೋಲೀಸರಿಗೆ) ನೀವೂ ಅಷ್ಟು ಇಲ್ಲೇ ಕುಂದರೊ, ಚಾ ತರತೀನಿ.
(ಪೋಲೀಸರು ಕೂಡ ಹೋಗುವರು, .. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ)

ನೋ. ಡ್ರಾ— ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮಾತು ತಿಳಿಯಾಣೆಲ್ಲಾ ಅಂತ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ
ನರಸಮ್ಮ?

ನರಸಮ್ಮ— ತಿಳಿದ ಏನ್ನಾಡ್ಯಾವೋ ಬಿಡೋ; ಈಗ ನೋಡು, ಕುಂಡರು
ಅಂದರ ಹ್ಯಾಂಗ ತಿಳಿದವು! ಅಲ್ಲಾ ಬಾಯ್ ಮಾತು ತಿಳೀ
ದಿದ್ದರೂ 'ಬಾಯ್'‡ ಮಾತು ತಿಳಿದ ಏನ್ನಾಡ್ಯಾವು!

ನೋ. ಡ್ರಾ— ನಿನ್ನಂಥಾ ಬಾಯೀ.ಸ್ಟಿ ಇಷ್ಟು ಬಾಯ್ಯಾಡಿ ಹೇಳಿದ ಮ್ಯಾಲೆ
ಕಲ್ಲಿಗೂ ಕೆವಿ ಹುಟ್ಟಾವು ಬಿಡು.

* ಮರಾಟಿ. † ಖರೇ ಅಥವಾ ಕರೇವು = ನಿಜ. ‡ ತಿಂಡಿ-ತನಸಿನ. ಸ್ಟಿ ಹೆಂಗಸು.

ನರಸಮ್ಮ— ಕಲ್ಲಗುಣ ಹುಟ್ಟಾವು; ಮಗದುಂಸಾಬಾ! ಅದರೆ ಬೇಕಂತ ಕಲ್ಲಾದ ಈ ಆರೇ ಜನಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಕೇಳೂ ರೆವಿ ಬರಾರಿಲ್ಲ ನೋಡು. (ಎಂದು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಜಹಾ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದು ಪ್ರವಾಸಿಕರಿಗೆ ಕೊಡುವಳು)

ಮೋ. ಡ್ರಾ.— ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು! ಪಾಪ, ದೂರ ದೇಶದಿಂದ ಬಂದಾವು, ಅವಕ್ಕೆ ಇನ್ನೆಂಟು ವಿನಾದರೂ ತಿನ್ನಾಕ ಕೊಡು. ವಿನಾದರೂ ಹಂಣುಗಿಂಣು ಅದಾವೇನು?

ನರಸಮ್ಮ— ಅಯ್ಯ ನನ ಸಿವನ; ಹಣ್ಣಿಗೇನು ಬ್ಯಾನ್ನೋ! * ಇವೊತ್ತು ಮುಂಜಾನೆ ಒಳ್ಳೆ ಚಲೋ ಮುನವಳ್ಳಿ ಬಾಳೆಹಂಣು ತರಿಸೇನಿ; ಕೊಡ್ತೀನಿ ನಂದರು. (ಎಂದು ಕಂಠು ತರಲು ಒಳಗೆ ಹೋದವಳು)

ಒಬ್ಬ ಪೋಲೀಸ— ಕ್ಯಾ ಮಗದುಂಸಾಬಾ; ಹಮಕ್ಕೋ ಶಿವ್ಯಾ ದೇತಾ ರೇ ಕಾಯ್ ಕಾನಡೀತ್ ? (ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುದುಕಿ ಹಣ್ಣು ತರುವಳು)

ಮುದುಕಿ— ಅಯ್ಯ ಶಿವ್ಯಾ ನ; ಸುದ್ದಾಗಿ ಶಿವಶಿವ ಅನಬಾರದ; ಇವ ಕೇನು ಬ್ಯಾನಿ! ಶಿವ್ಯಾ ಅಂತ ಶಿವ್ಯಾ! ಎಂತಾ ಆರೇ ಮಾತಿವು! (ಕುಳಿತವರಿಗೆ ಹಣ್ಣು ಕೊಡುವಳು)

ಮೋ. ಡ್ರಾ.— ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು, ನರಸಮ್ಮಾ! ಜಮಾದಾರಿಗೂ ಅಟಿ ಹಂಣು ಕೊಡಲಾ.

ನರಸಮ್ಮ— ಅವಕ್ಕಾಕ ನಾ ಬ್ಯಾಡೆನ್ನಲೀ; ಪ್ಯಾಶಿಂಜರ್ ಜನರು ಅವ ಸರಾ ಮಾಡಾಕ ಹತ್ತಿದರು; ಹಿಡಿರೋ, ತಿನ್ನಿರಿ! (ಅವರಿಬ್ಬರೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವರು. ಪ್ಯಾಶಿಂಜರಿಬ್ಬರೂ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋಗುವರು.)

ಒ. ಪೋ.— (ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ) ಛಾನ ಆಹೇ ಬುವಾ! ಕಸಾ ಕಾಯ್ ?†

ನರಸಮ್ಮ— (ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಆಂ! ಯಾರಿಗೋ ನೀ ಕಸಕ್‌ಕಾಯಿ ಅನ್ನೋದು ಮಂಗನಂಥವನ; ಮುನ್ನೋಡಿ ಮಾತಾಡು! ಹಂಣ ಹಂಣ ಮುದುಕಿ, ನಾ ಕಸಕ್‌ಕಾಯೋ! ಖಮ್ಮನ್ನ, ಕಳಿತ ಹಂಣು ಕಸ ಕ್ಯಾಯೋ! ಇವೆಂಥಾ ಆರೇ ಮಾತ; ನಮ್ಮವ್ವಾ! ಹಾರಗಿಡದ

* ಕೊರತೆ. † ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ, ಅಲ್ಲವೇ?

ಹೋಗಲಿ!! ನುಣ್ಣುಗ ಹಂಣು ತಿಂದು ಮ್ಯಾಲ ಕಸಕ್ಕಾಯಂತ,
ಕಸಕ್ಕಾಯಿ! ಉಪಕಾರಗೇಡಿಗಳು ಕಾಣ್ತಾವ ಈ ಆರೇ ಮಂದಿ.
ಹೋಗಿನ್ನ ಮುನ್ನೋಡಿ. (ಅವರು ರೊಕ್ಕಾ ತೆಗೆಯುತ್ತಿರಲು) ಇರಲಿ
ಹೋಗಿ, ನೀವೆಲ್ಲಾ ಎಂದ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿ ರೊಕ್ಕಾ! (ಅವರು ರೊಕ್ಕಾ
ಮುಚ್ಚಲು) ನೋಡೋ ಮಗದುಂಮಾ, ಈ ಮಾತು ಹ್ಯಾಗ ತಿಳಿ
ತಾವ್ನ ಅಂತೇನಿ?

ಮಗದುಂ— ನಮ್ಮ ಬೆಳಗಾಂವ್ಯಾಗ ಈ ಜಾತೀ ಜನರೇ ತುಂಬ್ಯಾರ
ನೋಡಬೇ; ತಮಗೆ ಲಾಭ ಇದ್ದರ ಕನ್ನಡೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿತ್ತೈತಿ; ಇಲ್ಲ
ದಿದ್ರ ಎದೀ ಸೀಳಿದ್ರ ಇವರಿಗೇನು ಕನ್ನಡ ಬರಾಕೆಲ್ಲ; ಇಂಥಾ
ಸೋಗಿನ ಜನ ಇವ್ರು! ನೀ ಮಾತ್ರ ಎಚ್ಚರಿರು. (ಮತ್ತೆ ಮೋಟಾರ್
ಹಾರ್ನಿನ ಸಪ್ಪಳ)

ನರಸಮ್ಮ— ಇಂಥಾವಕೆಲ್ಲಾ ನಾ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕುವಾಕೇನು? ನಡೀ
ನಡೀ, ಹೊತ್ತ ಬಾಳ ಅತು. ಪ್ಯಾಶಿಂಜರ್ ಜನರು ಪುರಸೊತ್ತು
ಕೊಡವಲ್ಲರು—(ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ಹೊರಡುತ್ತಿರಲು) ಅದರ ಒಂದನ್ನಾ ಕು
ಗಂಟು ಕಲಾದಗಿಯೊಳಗ ನಮ್ಮನಿಗೆ ಮುಟ್ಟೋವು ಇದ್ದವು.
ಒಯ್ದೀಯೇನು? (ಬಸ್ಸಿನತ್ತ ನೋಡಿದಂತೆ ಮಾಡಿ) ಬಸ್ಸಂತೂ ಮನಾರ
ತುಂಬೈತಿ.

ಮಗದುಂ— ಈಗೇನು, ಮೊದಲಿನ್ನಾಂಗ ಯರಗಟ್ಟೀ ಕೂಟಿಗೆ ಪೋಲೀ
ಸರ ಚಿಕಿಂಗ್ ಇಲ್ಲಾ ಎನಿಲ್ಲಾ; ಮತ್ತ ಯುದ್ಧದ ಹೆಸರ್ಲೆ ಎಲ್ಲಾ
ಕಡೆಗೂ “ಓವರ್‌ಲೋಡ್” ನಡದೇ ನಡದೈತಿ; ಮತ್ತೀ
ಇಬ್ಬರೂ ಪೋಲೀಸರೂ “ಓವರ್‌ಲೋಡ್” ಆಗೇ ಬಂದವ್ರು;
ಹತ್ತರ ಕೂಡ ಹನ್ನೊಂದು! ತತಾ ನಿನ್ನ ಗಂಟೂ. (ಅವರು ಒಳಕ್ಕೆ
ಗಂಟು ತರಹೋಗುವಳು. ಆತ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಕೇಳುವನು) ಕ್ಯಾಜಿ ಬುಡ್ಡೀಕಾ
ಚಾರ ಸಾಮಾನ ಲೇಂಗೇ?

ಪೋಲೀಸರು— ಹೋ ಹೋ, ಲೋ ಲೋ, ಫ್ಲೈ ಫ್ಲೈ (ಮುದಕಿ ನಾಲ್ಕು
ಗಂಟೂ ಒಂದು ಮೇವಿನ ಹೊರೆ ತಂದಿದುವಳು. ಮಗದುಂಮನ ಹೇಳಿಕೆಯ
ಮೇರೆಗೆ ಪೋಲೀಸರೇ ಅವನ್ನು ಹೊತ್ತೊಯ್ಯುವರು)

ಮಗದುಂ— ವೋ ಫ್ರಂಟ್ ಸೀಟ್‌ಕೇ ನೀಚೆ ರಕ್ತದೋ! (ಪೋಲೀಸರಿಬ್ಬರೂ ಹೊಟುಹೋಗುವರು) ಔರ್, ಉಸಕೋ ಟಾವ್ ಪರ್ ಡಾಲ್‌ದೋ!
ಹಾಂ !

ನರಸಮ್ಮ— ಅಲ್ಲೋ ಮಗದುಂನಾ, ಅವರ ಕಡೆಯಿಂದ ಹೊರಿಸಿದೆಲ್ಲಾ ಆ ಗಂಟೂ ! ಅಂತೇನಿ!!

ಮಗದುಂ— ಅದರೊಳಗೂ ಐತಿ, ಮುದಕೇ, ಹಿಕ್ಕತ್ತು! † ಯಾರು, ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಕಳಿಸ್ತಾನೇನು ?

ನರಸಮ್ಮ— ಹಂ! ಹೌದು ಹೌದು! ಮಗದುಂಸಾಬಾ! ಇಕಾ, ಮೂರಿ ವ್ವತ್ತು ಮಂದೀ ರೊಟ್ಟೀ ಬಡದು ಆತಗ ಮುಟ್ಟಿಸಬೇಕಾಗ್ತೀತಿ, ಹೋಗಿನ್ನ ಹೊತ್ತಾತು. (ಮಲ್ಲಗೆ) ಮತ್ತ ಆ ಮಾಲು ಮಾತ್ರ ಜೋಕೆ, ಆಂ!! ಇವೊತ್ತು ಸುಲಧಾಳ ಸ್ಟೇಶನ್ನಿನ್ ಹಬ್ಬ ಐತಿ! ಗೊತ್ತೈತಿ ಹೌದಲ್ಲೋ ?

ಮಗದುಂ— ಅದರ ಚಿಂತೀ ಬಿಡು ನೀ! ಒಟ್ಟು ಹತ್ಯಾರನ್ ಎಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಾವಂತ ?

ನರಸಮ್ಮ— ಈ ಸಾರೆ ಮನಾರಃ ಸಿಕ್ಕಾವು; ಆ ಬೆಣ್ಣೇ ಗಡಿಗ್ಯಾಗ ೧೨ ಪಿಸ್ತೂಲ ಅದಾವು. ಜೋಳದ ಹಿಟ್ಟಿನ ಗಂಟೆನ್ಯಾಗ ನಾಕೆವ್ವತ್ತು ಕಾಡತೋಸು* ಅದಾವು; ಮತ್ತ ದಂಟಿನ ಪೆಂಡಿಯೊಳಗ ೨೧ ಕತಿ ಅದಾವು; ಎಲ್ಲಾ ಹುಷಾರಿಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಿಸು. ಮಲ್ಲಣ್ಣಾ, ರಾತ್ರಿ ೧೨ ಘಂಟೀಕ ತನ್ನ ಮಂದಿನ್ನ ಪಾರುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಳಧಾಳ ದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮತ್ತ ಮುಂದ ಒಂದೂ ತುಸಿನ್ಯಾಗ ಕಡ ಕೋಳ ಸೇರಬೇಕಂತ ಮಸಲತ್ತು× ಮಾಡ್ಯಾನ. ಅಷ್ಟರಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮಂದಿಯೆಲ್ಲಾ ನರಸಾಪುರದ ಅಡವಿಯೊಳಗ, ಸರವಿನ ದಂಡೀಮ್ಯಾಲ “ಹತ್ಯಾರ” ಸಹಿತ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಸೇರಿರಬೇಕಂತ ! ಶಿರಸಂಗೀ ಜನರು ಒಡಕಹೊಳೀ+ ದಾಟಿ ಮುರಗೋಡದಾಗ ಕೂಡತಾರಂತ. ತಿಳೀತಿಲ್ಲೋ? ಹೋಗಿನ್ನ ಗಡಾನು! ಸಾಮಾ

† ಜಾಣತನ; ‡ ಶಸ್ತ್ರಾಯುಧ † ತುಂಬಾ, ಬಹಳ; * cartridges.

× ಯುಕ್ತಿ; + ನವಿಲುತೀರ್ಥ

ನೆಲ್ಲಾ ಜಪ್ಪಿಸಿಕೋ! ಎಂದಿಲ್ಲದ ಇವತ್ತ ಮಿಲಿಟರಿಡೊಂದು
ಲಾರೇ ತುಂಬಿ ಹೋಗೈತಿ ಯಾದವಾಡ ಮ್ಯಾಲಿಂದ ಬಾಗಲ
ಕೋಟೇ ರಸ್ತೇಕ್ಕ.

ಮಗದುಂ— ಸುಮಾನದ ಚಿಂತೀ ಮಾಡ್ಬಾಡ ಬಿಡು ನೀ! ಆ ಪೋಲೀಸ
ರನ್ನ ಹಚ್ಚತೇನಿ ಅವನ್ನ ಕಾಯಲಾಕ! ಮತ್ತಿನ್ನೇನು! ಹಂ !
ಹಂ ! ಹಂ !! ಅದರ ನೀ ಇಲ್ಲಿದೆಲ್ಲಾ ಸುಬಾಳಿಸಿಕೋ. ನಿನ್ನ
'ಹುಚ್ಚ ಸೊಸಿ ಏನಾದ್ರೂ' ಮಾಡ್ಯಾಳು. ಆಕೆನ್ನಷ್ಟು ಊರಿಗೆ
ಕಳಿಸಬಾರದಿತ್ತಾ? (ಕಿಸೆಯಿಂದ ಸಿಗರೇಟು ತೆಗೆಯುವನು)

ನರಸಮ್ಮ— ಅದೂ ಬಗೀ ಹರಿಯಾಣಿಲ್ಲಾ; ಆಕೇ ನೆವದಿಂದ, ಮತ್ತ
ಈ ಚಹಾದ ಅಂಗಡೀ ನೆವದಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಾಯಕೆಲ್ಲಾ ನಡದೈತಿ.
ಅತ್ತಾಗ ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಬಾದಾಮಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇತ್ತಾಗ
ಅಳ್ವಾರ ಗೋಕಾವಿ ತನಕ ಈ ಗುಡಿಸಿಲನಾಗಿಂದ ನಡದೈತಲ್ಲ
ಕಾರಬಾರಾ; ನಾವು ಹುಷಾರಿಯಾಗಿರದಿದ್ದರ, ಈಗ ಸುಟ್ಟ
ಪೋದ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಚಾವಡೀ, ಏಳೆಂಟು ಸ್ತೇಶನ್ನಿನ ಬದ್ಲೀ
ನಮ್ಮೇ ಗುಡಿಸಲೂ, ನಾವೆಲ್ಲಾರೂ ಎಂದೋ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ
ಯಾಗ್ತಿದ್ದೀವಿ!.....ನಿನ್ನ ಸಿಗ್ರೇಟಿಗೆ ಕಡ್ಡಿ ಬೇಕು ಹೌದಾ;
(ತಂದು ಕೊಡುವಳು)

ಮಗದುಂ— ಅಲ್ಲಬೇ ಮುದುಕಿ, ಈಗ ನಾಕ ದಿನದ ಹಿಂದ, ನಮ್ಮ
ಜನರು ಮಿರಜೀ ದಾರ್ಯಾಗ ಒಂದು ಸ್ತೇಶನ್ನು ಸುಟ್ಟರಲ್ಲಾ; ಆಗ
ಪಾಪ ಆ ಸ್ತೇಶನ್ನು ಮಾಸ್ತರನ ಸಾರಾನೂ ಸುಟ್ಟಿತೆಂತ;
ಅದೊಂದು ಮಾತ್ರ ಇಷ್ಟ ದಿನದಾಗ ನಮ್ಮ ಜನರಿಂದ ತಪ್ಪು
ಆತು ನೋಡು! (ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುತ್ತಿರುವನು)

ನರಸಮ್ಮ— ತಪ್ಪು ಏನ್ ಬಿಡು! ಮೊದಲೂ ಅವಗ ನಾವು ಎಚ್ಚರಿಕೆ
ಕೊಟ್ಟಾಗ ಆ ಮಂಗನಂಥಾ ಮಾಸ್ತರಾ ಸೊನ್ನೇ ತಿಳಕೋ
ಬಾರದಾ? ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲದ ಕಕಲಾತಿ ಅವಗ್ಯಾಕೋ ಅಷ್ಟು
ಸರಕಾರದ ಮ್ಯಾಗ! ಮಡ್ಡ ನನ ಮಗಾ, ಪಿಸ್ತೂಲ ತೋರಿಸೂ
ತನಕಾ ಜಾಗಾ ಕೆತ್ತಲಿಲ್ಲಾ! ಅಂತ, ನಮ್ಮದೂ ಅಟು ಕೈತಪ್ಪಿ

ಹೋತನ್ನು ; ಆದರೆ ನಮ್ಮನಮ್ಮವರದು ಏನೇ ಆದರೂ ಲುಕ
ಸಾನಾ ಮಾಡಬಾರದಂತ ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಣ್ಣನ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ
ಕೂಡಿಸಿ ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಬಂದಾನಲ್ಲಾ ಆ ಮಾಸ್ತರಗ! ಅವನ್ನೇನು
ಗಂಟು ಹೋದಂಗಾತು ಹೇಳು !

ಮಗದುಂ— ನನಗ ಇದರಾಗೆಲ್ಲ ಮಲ್ಲಣ್ಣನ ಎದೀ ಹೆಚ್ಚೋ ನಿನ್ನ ಕಾಯಕ
ಹೆಚ್ಚೋ ಅಂತ ದಿಗಿಲ ಬಿದ್ದೈತಿ, ನೋಡು ನರಸಮ್ಮಾ !

ನರಸಮ್ಮ— ಅಯ್ಯಾ ! ಕಿತ್ತೂರ ಚನ್ನಮ್ಮನ ಊರಿನಾಕೆ ಆಗಿ, ಸಂಗೊಳ್ಳಿ
ರಾಯಣ್ಣನ ಸೊಸೆ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಿಂಧೂರ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ
ಸಾಕಿದ ತಾಯಿ ಆಗಿ, ಈಗ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷದ ಮುದುಕಿ ಆದ್ರೂ
ಮೋಟಮರದಾಂಗ ನಾ ಸೆಟೆದು ಅಡ್ಡಾಡುತಿರೋದು ಯಾತಕ್ಕಂತ
ತಿಳಕೊಂಡೀಯೋ, ಮಗದುಮ್ಮಸಾಬಾ ! ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ವರ್ಷ
ಜೀವದಿಂದ ಇದ್ದು ಆ ಮಾರಾಯರು ನೋಡದ್ದನ್ನ ನಾ ಕಣ್ತುಂಬ
ನೋಡೇ ಸಾಯ್ಬೇಕು ಅಂತೇನ್ನೋಡು !

ಮಗದುಂ— ದೇಶದ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಜನಾ ಹೀಂಗೆ ಒಂದಾದರ ಕೇಳೀಯಾ !

‡ ಯರಗಟ್ಟಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ಹಾಗು ಪೂರ್ವದ ನಾಡು ೧೮೫೭ ರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ
ಹೊಂದಿದ್ದು. ಕಿತ್ತೂರ ಚನ್ನಮ್ಮನ ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸಾಮ್ರಾ
ಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳೆಯಿಟ್ಟವರಲ್ಲಿ ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣನೊಬ್ಬ ಒರಿಯಾಳು. ಈತನ
ಉವಣಿಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಈತನಂತೆಯೇ ಇದ್ದ
ಕಟ್ಟೀ ಚೆನ್ನನೂ ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲೇ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ. ಇಂದಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ
ಹಿಂದೆ, ರಾಯಣ್ಣನಂತೆಯೇ ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಡವರ ಕೈವಾರಿಯಾಗಿ ಸರಕಾರ
ದಿಂದ ಪುಂಡನೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಗುಂಡಿಗೀಡಾದ ಬೇಡರ ತರುಣ ಸಿಂಧೂರ
ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಕಾರ್ಯಭೂಮಿಯೂ ಇದೇ. ನರಗುಂದ ಬಂಡಾಯದಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾನ್‌ಸೆನ್
ಸಾಹೇಬನ ಕೊಲೆಗಾಗಿ ಹೆಸರಾದ ಸೂರೇಬಾನ ಊರು ಈ ನಾಡಿನದೇ. ಹಿಂದೆ
ಶಿವಾಜಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ಬೆಳವಡಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮನೂ ಈ ಮಲಪ್ರಭಾ ನದಿಯ
ನಾಡನಳೇ ! ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣ, ಕಟ್ಟಿ ಚೆನ್ನ, ಸಿಂಧೂರ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಈ
ನಾಡಿಗೆ Robinhood ಅಥವಾ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಕೋಟಿ ಚೆನ್ನಯ್ಯರಂತಿದ್ದಾರೆ.
೧೯೪೨ ರಲ್ಲೂ ಈ ಮಲಪ್ರಭಾನದಿಯ ನಾಡೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಕ್ಕಿಂತಲೂ
ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಹಸ ತೋರಿಸಿತ್ತು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿದ್ದ ನಕ್ಷೆ ನೋಡಿರಿ.

ಆ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ ಗಾಂಧೀ, ಮತ್ತು ಆ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಜೇಲಿನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದರೂ ನಮ್ಮ ದೇಶ ನಮ್ಮದಾಧಂಗೆ ಅಂತ ತಿಳಿ. ಅವರಿಬ್ಬರದೂ ಏನು ಧೊಡ್ಡ ಪುಣ್ಯಾ ಇದ್ದೀತಂತೀ! (ಮತ್ತೆ ಹಾರ್ನು)

ನರಸಮ್ಮ— ಅದೇನೊಡ್ಡ ಮಾತು ಬಿಡು; ನಮ್ಮ ರಾಯಣ್ಣ ಅಂದರ ಗಾಂಧೀ ಇದ್ದಾಂಗ; ಸಿಂಧೂರ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಅಂದರ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ಇದ್ದಾಂಗ! ಇನ್ನೇನು ಅವರೂ ಸಂಣ ಪರಮಾಣದವರು; ಇವರು ಅಟು ದೊಡ್ಡ ಪರಮಾಣದವರು.....ಅಕಾ ನೋಡು ಆ ಪ್ಯಾಶಿಂಜರು ನಿನ್ನ ಕರಿಯಲಾಕ ಬಂದರು. ಇಕಾ ಹಿಡಿ (ಎದೆಯ ಮುಯ ಚಂಚಿಯಿಂದ ನಾಶೀಪುಡಿ ಡಬ್ಬಿ ತೆಗೆದು ಕೊಡುವಳು. ಅತ ಅವಸರದಿಂದ ಸಿಗರೇಟು ಆಚೆಗೆ ಚೆಲ್ಲುವನು.) ನಾಶೀಪುಡಿ ಬೇಡಿಪ್ಪಲ್ಲಾ ಹಿಡೀ!!

ಪ್ಯಾಶಿಂಜರ— (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ನಡೀಪಾ ಮಗದುಂಸಾಬಾ, ರಾತ್ರಿ ಕಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿ ಸುತ್ತಿಯೋ, ಹತ್ತಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿ ಸುತ್ತಿಯೋ ಬಾಗಲಕೋಟೆಗೆ, ಇಲ್ಲೇ ಇಷ್ಟೋತ್ತಾತು; ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡೋದೇ ಕಷ್ಟ ಈಗಿನಿಂದಾಗ! ಈಗಂತೂ ಇಲ್ಲೇ ಮೂರೂ ಸಂಜೆ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಆ ನಿನ್ನ ಕ್ಲೇನರಾ ಯರಗಟ್ಟೇ ಊರಾಗ ಹೋಗಿ ಕುಂತಿದ್ದಾ, ಗರಡೀ ಮನ್ಯಾಗ. ಅವನ್ನೂ ಹಿಡಕೊಂಡು ಬಂದೀವಿ. ನಡಿಯಿನ್ನ ಸೇನಾ. ಸಾಕ್ಮಾಡು ಮಾರಾಯಾ ನಿನ್ನ ಹರಟೀನ! (ನಶ್ಯವನ್ನೇರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಗದುಂಸನನ್ನು ಎಳೆದೊಯ್ಯುವನು.)

ಮಗದುಂ -- ನಮ್ಮ ನರಸಮ್ಮನ ನಾಶೀಪುಡಿ ಏರಿಸಿಗೊಂತ ಕುಂತ್ರ ಮಾತು ಮರಗಟ್ಟಿ ಹೋಗೋವು! ಹೋಗ್ತೀನಬೇ ಮುದುಕೇ.... (ಹೋಗುವನು)

(ಮುದುಕಿ ಬಸ್ಸು 'ಸ್ವಾಟ್' ಆಗಿ, ಹೋಗುವ ವರೆಗೂ ನಿಂತಂತೆ ಮಾಡಿ ಆ ಮೇಲೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಳು. ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕತ್ತಲುಕವಿದಂತೆ ಆಗುವದು. ಗುಡಿಸಲೊಳಗಿನ ಮುಸುಕುಗತ್ತಲಲ್ಲ ಮುದುಕಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೋಗಿ ಬಂದುದರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿರುವವು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಮೋಡ ಹರಿದಂತೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಳಕು ಹಚ್ಚುವದು. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸೊಸೆ, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬುಟ್ಟಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರುವಳು. ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಬುಟ್ಟಿ ಇಳಿಸಿ ಅತ್ತೆ

ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಬಗೆದು ಮತ್ತೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಕಂದೀಲು ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಹೊರಬದಿಯಿಂದ ಮುಡುಕಿ ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ತಂಬಿಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುವಳು. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸೊಸೆಯೇ ಮಾತನಾಡುವಳು.)

ಸೊಸೆ— ಯಾಕಬೇ, ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತಿನ್ಯಾಗ, ಬಾಗಲಾ ಹಾರದಗದು ಹೋಗಿದೆಯಲ್ಲ.

ಅತ್ತೆ— ಇಲ್ಲೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೇಳು; ಇಷ್ಟರಾಗ ಏನಾಗ್ತೈತಿ; ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡೀ ಅದೂ ಎಲ್ಲಾ ತಂದ್ಯಾ? ಪರಬಣ್ಣವರ ಮನಿಗೂ ಹೋಗಿದ್ದಂತ ಕಾಣತೈತಿ. ಅದಕ್ಕ ಹೊತ್ತು ಮುಣ್ಣುಗಿ ಕತ್ತಲಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿ. ಬೆಳಗಾಂವಿ ಬಸ್ಸು ಆಗಲೇ ಹೋತು. ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಬಸ್ಸು ಇನ್ನೂ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಸೊಸೆ— ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಬಸ್ಸು ಇನ್ನೇನು ಬಂದೀತೇಳು!

ಅತ್ತೆ— ಅದು ಯಾಕು? (ತಂಬಿಗೆ ಇಡಹೋದವಳು ಅರ್ಧಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲುವಳು)

ಸೊಸೆ— ಅದಿನ್ನೂ ಲೋಕಾಪುರದ ಹಳ್ಳದ ಆಚೆಗೆ ಐತೆಂತ; ಹಿಂಗಾರಿ ಮಳೆ ಜಗ್ಗಿ ಹೊಡೆದು ಹಳ್ಳ ಕಟ್ಟೀತೆಂತ. ಹಳ್ಳದ ಪೂಲೇನೋ ಅಪೂಟಾ ಕೆಡವ್ಯಾರಂತ; ಮತ್ತ ಒಂದು ಮೈಲಿನ ತನಕಾ ರಸ್ತೇ ತುಂಬ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮರಾ ಕಡಿದು ಹಾಕ್ಯಾರಂತ.

ಅತ್ತೆ— ಅಯ್ಯ, ಇದೇ ಈಗ ಹೋದ ಬೆಳಗಾಂವಿ ಬಸ್ಸಿನ ಗತಿಯೇನು ಹಂಗಾದರೂ!

ಸೊಸೆ— ಬೆಳಗಾಂವಿ ಬಸ್ಸು ಏನಾರ ಆಗಲೇ! ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಬಸ್ಸು ಬಂದರ ಇವರು ಇವತ್ತ ಬಂದಾರೂ ಅಂತ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಇವರು ಇವತ್ತ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಾಕು ಬೇಕು ಅಂತ ಊರಾಗೂ ಗುಣಗುಣ ನಡದೈತಿ.

ಅತ್ತೆ— ಅಧ್ಯಾಂಗ ಬಿಡು. ನೀನೂ ಒಳ್ಳೇ ಕಕಲಾತಿಯಾಕಿ ಬಂದಿ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಹ್ಯಾಂಗ ಬಂದಾನು?

ಸೊಸೆ— ಗೊತ್ತಿದ್ದೇನು ಬಿಟ್ಟಿರೇನು; ಬಸ್ಸು ಬಂದಿಲ್ಲಾಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ಅವರು ಬರೋ ಆಶಾನೂ ಮಾಡುವಹಾಗಿಲ್ಲ ಅಂದಂಗಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಊರ ಕಡೇ ಎನ ಸುದ್ದಿ ಐತೋ ಅದೂ ತಿಳಿಲಿಲ್ಲ.

ಅತ್ತೆ— ಅದ್ಯೇನು ಬಿಡು; ಸುದ್ದಿ ಇಲ್ಲಾ ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಸುಕಾನಸ ಅಂತ ತಿಳಿಬೇಕು. ಅಲ್ಲಾ— ನಿನಗ ಲೋಕಾಪೂರದ ಸುದ್ದಿ ಹ್ಯಾಸ ಗೊತ್ತಾತು? ಆ ಸುಯಕಲ್ಲ ಹುಡುಗರು ಊರಾಗೂ ಬಂದಿದ್ದೇನು? ನೀ ಗೌಡರ ಮನಿಗೂ ಹೋಗಿದ್ದ ಹೌದಾ! ನಿನಗ ಇಲ್ಲದ ಕಾರ ಬಾರಾ ಮಾಡಬ್ಯಾಡಂದ್ರ ಕೇಳೊದುಲ್ಲ! (ತಂಜಿಯನ್ನು ಒಳಗಿಟ್ಟು ಬರುವಳು)

ಸೊಸೆ— (ಅಲ್ಲಿವ ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿನ ಸಿಪ್ಪೆ ತೆಗೆಯುತ್ತ) ಸುಯಕಲ್ಲ ಹುಡುಗರ್ದೇನು ನನಗೊತ್ತಿಲ್ಲಬೇ; ಆದರೆ ಮಧ್ಯಾಣದಾಗ ಮಿಲಿಟರಿ ಲಾರೀ ಹೋಗಿ ತಲ್ಲಾ ಕಲಾದಿಗ್ಗೆ— ಅವರಿಗೆ, ಇಲ್ಲಿ ಎರಗಟ್ಟಿಯೊಳಗ ತಪಾಸ ನಡಿಸಬೇಕೂ ಅಂತ ಸುದ್ದಿ ಬಂತಂತ; ಅಂತ ಅವರು ತಿರುಗಿ ಒರೋದ್ರಾಗ ಅವರ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿಬೇಕಂತ ಊರ ಜನರು ಹೀಗ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಬಾಗಲಕೋಟೇ ಬಸ್ಸೂ ಬಂದಿಲ್ಲಂತ. ಎಷ್ಟು ಖರೇನೋ ಎಷ್ಟು ಸುಳ್ಳೋ!

ಅತ್ತೆ— ಹೋಗಲಿ ಬಿಡ ಮಗಳ. ನಮಗ್ಯಾಕದೆಲ್ಲಾ; ಬಸ್ಸು ಬಂದರೂ ಆಸ್ಪತ್ಯಾಪೂರ ಮಾಡಿದಾ; ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವಶಿವಾ ಅಂತ ಕುಂತಾ! ನಡೀ, ಮಂಜಾನೆ ಬೀಸಿಟ್ಟ ಮೂರು ಪಡಿ ಜೋಳದ ಹಿಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಕುಂತ್ಯೆತಿ; ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ರೊಟ್ಟಿ ಬಡದಿಡೋಣ ನಡೀ. ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತುಗಂಟೇ ತನಕಾ ಬಸ್ಸು ಬಂತು, ಸರಿ; ಇಲ್ಲ ದಿದ್ದರೆ ಅದರ ಆಶಾ ಬಿಡೋಣಂತ. ನಡೀ ದೀಸಾ ಹೆಚ್ಚು; ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಬರೋ ಹೊತ್ತಾತು. ಕರಕೃಷ್ಣ ಮೇವು ಒಗೆದು ಬಾ. ನಾ ಹಿಟ್ಟು ತಗೀತೀನಿ. (ಎನ್ನುತ್ತ ಫಲಾಹಾರದ ಸಾಮಾನು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೆ ಒಯ್ಯತೊಡಗುವಳು; ಸೊಸೆಯೂ ಅವಳಿಗೆ ಅರ್ಧ ನೆರವಾಗಿ ಕರಕ್ಕೆ ಮೇವು ಹಾಕಲು ಹಿತ್ತಲ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವಳು. ಆದರೆ ಸೊಸೆ ಗೇಕೋ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಮೆಲ್ಲನೇ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ, ದೀಪ-ಹಚ್ಚಿ, ಕರುವಿಗೆ ಮೇವು ಹಾಕಿ ಬರುವಳು. ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಹೋದಾಗ ಹಿಂದಿನ ಜೋಳದ ಫಿಲುನಿನಲ್ಲಿ ಜನರು ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಂಶಯ; ಆದರೂ ಅಂಚೆ— ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ವಿಷಮ ರಾತ್ರಿಯಾದೀತೆಂದು ಅವಳ ತೋರಿಕೆ. ಗಂಡ ಬರುವನೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಊರಲ್ಲಿಯೂ ಜನರ ಪಿಸುಮಾತಿನಿಂದಲೂ

ಅವಳು ತರ್ಕ ಕಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಮುದುಕಿ ಅವಳ ತರ್ಕಕ್ಕೆ, ಅಸಿಸಿಕೆಗೆ ಅನುವು
ಗೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಏನೇನೋ
ಸಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದೆನಿಸಿದರೂ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮೇಲಿನ ಅತೀವ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ
ಅವಳು ಯಾವ ಸಂಶಯಕ್ಕೂ ಎಡೆಗೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಕಳೆದ ಹದಿನೈದು ದಿನ
ಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಅವಳುಗಂಡನ ಜೀವದ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಭಯಪಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದಳು.
ಸರಕಾರದವರು ಹಿಂಡುಗಟ್ಟಲೆ ಪೋಲೀಸರನ್ನು ಆತ್ರಿತ ಅಟ್ಟಿದ್ದೂ ಬೇಗಾಂವಿಗೆ
ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದಂಡಿನ ತುಕುಡಿಗಳು ಬಂದದ್ದೂ ವಿಮಾನಗಳು ಹಾರಾಡಿದ್ದೂ ತನ್ನ
ಗಂಡನ ತಲೆಗಾಗಿಯೇ ಎಂಬ ಬಲವಾದ ಭಯ ಇದೀಗ ಅವಳೆದೆಯಲ್ಲ ಬೇರೂ
ರಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಅಸಿಸುತ್ತಿತ್ತು, - ಹಡೆದ ಮಗನಿಗಾಗಿ ಮುದುಕಿಗಿಲ್ಲದ
ಭಯಕ್ಕೆ ತಾನೇಕೆ ಎಡೆಗೊಡಬೇಕೆಂದು! ಇದೊಂದು ವಿಚಾರವೇ ಅವಳ
ಹೃದಯವನ್ನು ಇದ್ದದ್ದರಲ್ಲಿ ತೂಕದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಂತೇ ಅವಳು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ
ದಿದ್ದರೂ ಮುದುಕಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಬಂದಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ರೊಟ್ಟಿ
ತಿಂದರು. ಮುದುಕಿ ದಿನಕ್ಕಿಂತ ಅರ್ಧ ರೊಟ್ಟಿ ಹೆಚ್ಚು ತಿಂದದ್ದು ನೋಡಿ ತನ್ನ
ಹೆದರಿಕೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ್ದು ಎನ್ನಿಸಿತವಳಿಗೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ
ರೊಟ್ಟಿ ಬಡಿಯುತ್ತ ಕುಳಿತರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ದಸಗಾಹಿ, ತೆರೆಯಾಚೆಗೆ, ಕೋಲಿ
ನೋಡನೆ ಹಾಡುತ್ತ ಹೋಗುವದು ಕೇಳಬರುತ್ತಿದೆ. ಅತನ ಗಾಡಿನ ಸಲ್ಲವಿ:—

ಓ, ಓ, ಓ, — ಬಂತು, ಬಂತು, ಬಿರುಗಾಳಿ ಬಂತು
ಬಂತೋ ಬಂತು ಬಿರುಗಾಳಿ, ಬಂತು ಬಿರುಗಾಳೀ! —)

ಅತ್ತೆ— (ದಸಿಗೇಳಿ) ಇದೂ ಆ ದನಾಕಾಯೋ ದರೆಪ್ಪನ ದಸಿಯಲ್ಲೇನು ?
ಸೊಸೆ— (ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತಡೆದು) ಹೌದೋಡಬೇ; ಯಾಕೋ ಇನ್ನೊತ್ತ ಕತ್ತಲಾ
ಮಾಡಿ ದನಾ ಅಟ್ಟಿಗೊಂಡ ಬಂದ್ವಲ್ಲ; (ಆಚೆಗೆ ನೋಡಿ) ಹೌದಾ
ಎಮ್ಮೀ ಮ್ಯಾಗ ಕುಂತ ಹಾಡಿಕೊಂತ ಹೊಂಟುನ! (ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ
ದರೆಪ್ಪನ ಕೋಲಿನ ಅಸ್ಪಷ್ಟಧ್ವನಿ ಕೇಳುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅವರಿಬ್ಬರ ಮಾತು ಮುಗಿ
ಯಲು ಮತ್ತೆ ಹಾಡು:

ಓ, ಓ, ಓ, — ಬಂತು, ಬಂತು, ಬಿರುಗಾಳಿ ಬಂತು
ಬಂತೋ, ಬಂತು ಬಿರುಗಾಳಿ, ಬಂತು ಬಿರುಗಾಳೀ!

ನೆಲವೆದು ಕುಂತ್ಯೆತಿ, ಮುಗಿಲುದ ನಿಂತ್ಯೆತಿ !

ಕುಣಿಯತ್ಯೆತೋ ಗಾಳಿ; ಕುಣಿಯತ್ಯೆತೇ !!

ಗಿಡಮುರಾ ಕಿತ್ತಾಡಿ, ಗಿರಿಗುಡ್ಡ ಸುತ್ತಾಡಿ !

ದಣಿಯತ್ಯೆತೋ, ಗಾಳಿ, ದಣಿಯತ್ಯೆತೇ !!

ಬಂತೋ, ಬಂತು, ಬಿರುಗಾಳಿ, ಬಂತು ಬಿರುಗಾಳಿ

ಹೀ, ಹೀ, ಹೀ— — — ಬಂತು ಬಿರುಗಾಳಿ !

(ಕೆಲಹೊತ್ತು ಕೊಳಲ ಧ್ವನಿ: ಒಡನೆ ಅದಕ್ಕೂ ಆಚೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಧ್ವನಿ ಅದೇದಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುವದು ಕೇಳಬರುತ್ತದೆ. ದರೆಪ್ಪನ ಕೊಳಲ ದನಿ ದೂರ ದೂರ ಸಾಗಿದಂತೆ ಮಂದಮಂದವಾಗುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೇ ಧ್ವನಿ:

ಹೀ, ಹೀ, ಹೀ— — — ಬಂತು, ಬಂತು, ಬಿರುಗಾಳಿ ಬಂತು, ಬಂತೋ ಬಂತು |

ತಂತು, ಜಗಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹೊಸ ಸುದ್ದಿ ತಂತೋ ತಂತೂ ||)

ಸೊಸೆ— ಅಲ್ಲಬೇ ಹಾಡಿನ ದನಿ? ಇದ್ದಲ್ಲ ತಲ್ಲಾ; ಯಾರವರೂ ?

ಅತ್ತೆ— ನಮ್ಮ ಮುಟದ ಸ್ವಾಮೀರ ದನಿ ನೋಡಿದು; ದರೆಪ್ಪನ ದನ್ಯಾಗ ದನಿ ಕೂಡಿಸಿ ತಾವೂ ಹಾಡಾಕ ನಿಂತಾರ ಹೌದ್ ಮುಟದ ಮರಡೀ ಮ್ಯಾಗಿಂದ. (ಆವಳೂ, ಸೊಸೆಯೂ, ತಡೆದು ನಿಂತು ಕೇಳುತ್ತಿ ರಲು, ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಹಾಡು ಮುಂದರಿಯುವದು:-

ಎದ್ದೈತಿ ಬಿರುಗಾಳಿ, ಕ್ರಾಂತಿಗಳ ಹಿರಿಗಾಳಿ |

ಸ್ತುತೈತಿ ಪ್ರಳಯದೊಲು ಮುತ್ತತೈತಿ ||

ನಾಡ-ನಾಡಿಸ್ಸುರಣ ಗುಡುಗಾಗಿ ನಡುಗೈತಿ |

ಸಿಕ್ಕವರ, ಮಿಕ್ಕವರ, ತುತ್ತತೈತಿ ||

ಬಂತೋ— ಬಂತು ಬಿರುಗಾಳಿ |

ಕುನ್ನಿ-ಮಾನವ ಏಳು ಗುಡುಗಿನಾ ದನಿಗೇಳು |

ಸನ್ನಿಯಿಂಚೆತ್ತ ಕಣ್ಣ ತೆರೆಯೋ ||

ನಿನ್ನಂತೆ ನೂರಾರು ಜನ ಸಿಕ್ಕ ಸುಯ್ಯವರು |

ಗಾಳಿಯಿದರೊಡಗೂಡಿ ಮುಂದೆ ಸರಿಯೋ ||

ಬಂತೋ ಬಂತು ಬಿರುಗಾಳಿ |

ಬಂತು ಬಿರುಗಾಳಿ ಬಂತು ಬಿರುಗಾಳಿ ||

ಕೊನೆಯ ಪಲ್ಲವಿಯಲ್ಲಿ ದರೆಪ್ಪ-ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಬ್ಬರ ದನಿಗಳೂ ಬೆರೆಯುವವು. ಹಾಡು ಕೇಳುತ್ತ ಅತ್ತೆ ಸೊಸೆ ಇಬ್ಬರೂ ಕೈಗೆಲಸ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹೊರ ಕಿಡಿಕಿಗೆ ಬರುವರು.)

ಸೊಸೆ— (ಹಾಡು ಮುಗಿಯಲು, ಮೈಯಲ್ಲಿ ಚಳಿದುಂದಿದಂತೆ ನಡುಗಿ) ಏನ್ ಗಾಳಿ ಬಿಟ್ಟೈತೇ ತಾಯಿ ಇವತ್ತ ರಾತ್ರಿ; ಅದರ ಅಬ್ಬರ ಅರ ಅಷ್ಟು ನೋಡ್ !

ಅತ್ತೆ— ಗಾಳೀ ಅಬ್ಬರಲ್ಲಾ; ಅತ್ತಾಗ ಊರಕಡಿಂದ ಆ ಸಾಲೀ ಹುಡು
ಗರ ದನಿ ಬಂತು ನೋಡಿದು!

ಸೊಸೆ— (ಕಿಡಿಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿ ನೋಡಿ) ಹೌರಸಬೇ; ನಾ ಊರಾಗ ಹೋದಾಗ
ಹುಡುಗರಲ್ಲಾ ಗುಂಪುಗೂಡಿ, ನಾಳೆ ಮುಂಜಾನೆನೋ ಪ್ರಬಾತ
ಫೇರಿ ಐತೆಂತ, ಅದರ ತಯಾರಿ ಮಾಡಾಕಂತ ಬಸವಣ್ಣ ದೇವರ
ಗುಡ್ಯಾಗ ಮುಕರಿದ್ದವು ನೋಡು; ಆ ಹುಡುಗರ ದನೀನೇ ಇದು.
(ಅವರು ಮಾತಾಡುವಾಗ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದ್ದ ಹಾಡಿನ ದನಿ ಮಾತು ಮುಗಿಯುತ್ತಿರು
ವಂತೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರುವದು. ಮಕ್ಕಳ ಹಾಡು:-

ಏಳಿರೋ, ಏಳಿರೋ, ಏಳಿ, ಏಳಿ, ಏಳಿರೀ |

ನಾಡ ಕರೆಯ ಕೇಳಿರೋ, ಕೇಳಿ, ಕೇಳಿ, ಕೇಳಿರೀ ||

ಏಸು ಏಸು ಜನರು ಈ ನಾಡಿಗಾಗಿ ಸತ್ತರೋ |

ಏಸು ಏಸು ಜನರು ಅವರ ನೆನೆದು ನೆನೆದು ಅತ್ತರೋ |

ಏಸು ಏಸು ತೆರದಿ ತಮ್ಮ ಸುಖದ ಮುಡಿಪನಿತ್ತರೋ |

ನಾಡ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತರೋ |

ಪ್ರಾಣ ದಂಡ ತೆತ್ತರೋ |

ಪ್ರಾಣದಂಡ ತೆತ್ತರು ||

ಅವರ ಮೊರೆಯ ಕೇಳಿರೋ, ಏಳಿರೋ, ಏಳಿರೋ |

ಬಂದ ನೋವ ತಾಳಿರೋ, ಏಳಿರೋ, ಏಳಿರೋ

ಏಳಿ, ಏಳಿ, ಏಳಿರೀ— ||

ಎಷ್ಟು, ಎಷ್ಟು, ಎಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟರಷ್ಟು ಕಡಮೆ ದೇಶಕೇ |

ದುಡಿದ ದುಡಿತವೊಂದೆ ಫಲವು ಕೇಳು ಈ ಪ್ರಯಾಸಕೆ |

ಪಟ್ಟ ಕಷ್ಟ, ಪಡೆದ ನಷ್ಟ ಬುತ್ತಿ ಈ ಪ್ರವಾಸಕೆ |

ಬಂದುದಿಲ್ಲ ಬಂದೆ ಬರಲಿ

ಸಾಸಕೊಂದು ನಂಬಿಗರಲಿ

ಏಳಿರೋ, ಏಳಿರೋ, ಏಳಿ, ಏಳಿ, ಏಳಿರೀ |

ನಾಡ ಕರೆಯ ಕೇಳಿರೋ, ಕೇಳಿ, ಕೇಳಿ, ಕೇಳಿರೀ ||)

ಮುದುಕಿ— ಏನು ಮೈ ಜುಂ ಅನ್ನೂ ಹಾಗ ಹಾಡ್ತಾವೀ ಹುಡುಗರೂ;

ಹೊತ್ತು ಗೊತ್ತಿನ ಎಚ್ಚರಿದ್ದಾಂಗಿಲ್ಲ ಅವಕೂ!

ಸೊಸೆ— ನಾನೂ ಅದ್ಭುತ ಆಂತೀನಿ; ನಾಕ ತಾಸು ರಾತ್ರಿ ಆಯ್ತು;

ನೋಡಬಾರದ, ಬುಡುಬುಡುಕೇ ಭರಮಪ್ಪನ ದನೀ!

(ಕೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬುಡುಬುಡುಕಿಯ ಸಪ್ಪಳ; ನಂತರ, ಬುಡುಬುಡುಕಿಯ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಬರುವುದು. ಬುಡುಬುಡುಕೆಯವನ ಹಾಡು:-

ಕೇಳಿರೋ, ಕೇಳಿರೋ ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ; ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ |
ಕಾಲಚಕ್ರದ ಕತೆಯ ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ; ಕೇಳಿರಣ್ಣಾ ||
(ಜನಬದಲಿಸಿ) ತಿರುಗೈತಿ ಕಾಲಾ ತಿರುಗೈತಿ |
ತಿರುಗೈತೊ ಕಾಲ ತಿರುಗೈತಿ ||
ಹಳೆಗಾಲ ಹೊದಮರಳಿ ಹೊಗತೈತೋ- ಹೋಗತೈತಿ |
ಹೊಸಗಾಲ ಬರ್ತೈತಿ ಹೊಸ ನಗೆಯ ತರ್ತೈತಿ- ತರ್ತೈತಿ ||
ಹಣ್ಣೇಲಿ ಉದುರೈತಿ, ಹಸುರೇಲಿ ಚಿಗುರೈತಿ |
ಮುಸ್ಸಿನ ಹೆಗಲೇರಿ ಬರ್ತೈತೊ ಹೊಸ ಹರೆಯ- ಬರ್ತೈತಿ ||
ಜಪ್ಪಿಸೀ ನೀ ಮಾತ್ರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನುವಾಗೋ |
ಈ ಕಾಲಚಕ್ರದ ಕೊರೆತಕ್ಕೆ ಸಿಗಬ್ಯಾಡೋ ||
ನನಗೆಣೆಯ ಸಿಗಬ್ಯಾಡಾ || *

ನುಡುಗೊಮ್ಮೆ ಬುಡುಬುಡುಕಿ ಬಾರಿಸುತ್ತ ಭರಮುಪ್ಪ ಹಾಡಿನೊಡನೆ ದೂರದೂರ ಸದನು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮುದುಕಿಯು ಆ ಹಾಡನ್ನು ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಟೊಂಕದ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಕೇಳುತ್ತಿರುವಳು.)

ಮುದುಕಿ- (ಹಾಡು ಕೇಳದಂತಾದ ಮೇಲೆ) ಹೌದ್ ನೋಡು; ಆ ಬುಡುಬುಡು ಕ್ಯಾಸ ಮಾತು ಬರಾಬ್ಬರಿ; ಕಾಲಚಕ್ರದ ಕೊರೆತಕ್ಕೆ ಸಿಗದಂಗ ಬಾಳೋದೊ ಬಾಳ್ವಿ! (ಸೊಸೆಗೆ) ನಡೀಯವ್ವಾ ನಡೀ; ಕೆಲಸಾ ತೀರಿಸಿ ಕೈ ತೆರವು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ; ಇವತ್ತಿನ ಕಾಲಚಕ್ರ ನಮ್ಮವಾಲಿಗೆ ಏನ್ ತರತೈತೋ ನೋಡಬೇಕಾಗೈತಿ ಇನ್ನೂ. (ಇಬ್ಬರೂ ಒಳಸಾಗುತ್ತಿರಲು, ಮುದುಕಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಇಂಗಿತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಾಗಿಲು ಕಿಡಿಕಿಗಳತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಮುಂದರಿಯುವಳು. ಸೊಸೆ ಇದ್ದ ಬಿದ್ದ ಕೆಲಸ ಪೂರೈಸಿದುವಳು.)

ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ನಾಲ್ಕು ತಾಸು ಮೂರಿತು. ಬಾಗಲೋಟಿ ಬಸ್ಸು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಮುದುಕಿ ಟೊಂಕ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಸುತ್ತಲೂ

* ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರವೇಶ ಮುಗಿದು ಇನ್ನೊಂದು ಆರಂಭವಾದಂತೆ ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರವೇಶಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಬದಲು, ಆ ನಡುವಿನ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳ ಸರಿಯುವಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಹಾಡುಗಳಿಂದ ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಇವನ್ನು ಪಾರ್ಶ್ವ ಸಂಗೀತ ವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಇಣಕಿ ಹಾಕಿದಳು; ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ ಕವಿದು ನೋಡ ಮೇಲೇರಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು; ಬಿರುಗಾಳಿಬಂದೆ ಬಂದೆ ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು; ಮುದಿಕೆ ಬಾಗಿಲು ಇಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಗುಡಿಸಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಬಂದಳು. ಸೊಸೆಯೂ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಳು. ಎರಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ವಳಿಗಳಾಯ ಹೊಯ್ದಲ್ಲಿ ಅವಳೆದೆಯೂ ಹೊಯ್ದಾಡುವುದು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲದೆ ಅವಳು ಅತ್ತಿತ್ತ ಸುತ್ತಾಡಿಕೊನೆಗೆ ಕಿಡಿಕಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ನೋಟವನ್ನು ನಾಟಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವಳು. ಮುದುಕಿ ಒಂದು ಕೌದಿ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲ ಕೂಡುವಳು.)

ಸೊಸೆ— (ಕಿಡಿಕಿಯಲ್ಲೇ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿ) ಅತ್ತೆಮ್ಮಾ, ಇಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಬಾಳ ಭಯಂಕರ ಕಾಣತೈತಿ ನೋಡಬೇ!

ಅತ್ತೆ— ಹೌದ್ ನೋಡು, ಹಿಂಗಾರಿ ಮಳೆ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ನಿಲುಕೇತೋ ಇಲ್ಲೋ ಅಂತ ಎಲ್ಲಾರೂ ಅಂತಿರುವಾಗ ಈ ಮಳೆ ಗಾಳಿ ಎಂದಿಲ್ಲದೆ ಇಂದೇ ಎಷ್ಟು ಎರಿ ಬಂತು! ಈ ಸ್ವಾತೀ ಮಳೇ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಬಂದ್ರ ನೀರಿನ ಅರಬ್ಬ† ಆಗಾಣಲ್ಲ. (ಎದ್ದು ಬಂದು ಕಿಡಿಕಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ನೋಡುತ್ತ) ಅಲಲ; ಎನಿದು ಗುಡುಗು-ಮಿಂಚಿನ ಜೋರು; ಅದಸ, ಅದಸ, ಕೊರಕೊಪ್ಪದಕಡಿಂದ ಮಳೇ ಎರಿ ಬರಾಕ ಹತ್ತೈತಿ! (ಇಬ್ಬರೂ ಹೊರನೋಡುತ್ತಿರುವರು.)

ಸೊಸೆ— ಎನಿದರ ಆರ್ಭಟಾ; ಸನೇದರಾಗ ನಾ ಎನು ಇಂಥಾ ಮಳೇ ಗಾಳಿ ನೋಡಿದ್ದಿಲ್ಲ, ತಾಯಿ; ಎನ ಕನಸು ಮನಸಿನೋಳಗ ಎಲ್ಲರ ಪುರಮಾಸಿ ಬಂತ ನೋಡೀ ಮಳೇ! ಕಿಡಿಕಿಗಿಂದ ನೋಡಿದ್ರ ರಸ್ತೇದ ಆಚೆಗೆ ಎನ್ನೈತೊ ಕಾಣೂಹಾಗಿಲ್ಲ!

ಅತ್ತೆ— (ಹಿಂದಿರುಗಿ) ಆತು ಬಿಡು ಚಲೋದಾತು; ದೇವರೂ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಾ! (ಅನಂದದಿಂದ) ಇನ್ನ ಆ ಮಿಲಿಟರೀ ಜನರು ಎಷ್ಟು ಹಾರಾಡಿದರೇನು! (ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೂಡುವಳು.)

ಸೊಸೆ— ಅಂ! (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ) ಎನಂದಿಬೇ-ಮಿಲಿಟರಿಯವರೇನು? ಅಂ!

ಅತ್ತೆ— ಎಸಿಲ್ಲೇಳು! ಪಾಪ, ಇಂಥಾ ಮಳ್ಳಾಗ ಸಿಕ್ಕವರು ಪಾರಾಗೋದಾ ಕಠಿಣಾ ಅಂದೆ!

ಸೊಸೆ— ಮತ್ತೇನೋ !.....ಚಲೋದಾತು ಅಂದೆಲ್ಲ ಬೇ!

ಅತ್ತೆ— ಚಲೋ ಅಲ್ಲೇನು ಮತ್ತೆ! ಮಳೆ ಅದರ ಕೇಡಲ್ಲಂತ, ಮಗಾ ಉಂಡರ ಕೇಡಲ್ಲಂತ!

ಸೊಸೆ— ಆ ಉಣ್ಣೋ ನಿನ್ನ ಮಗನೇ ಬರಲಿಲ್ಲಲ್ಲಾ! ಅವರಡು ನನಗ ಎದೆಯಾಗ ಸಣ್ಣಾಗಿ ಮೀಟಾಕ ಹತ್ತೈತಿ. ಅವರೇನು ಇವತ್ತು ಬರತಾರೋ ಇಲ್ಲೊ ಹೇಳಿರ ಹೇಳು ನನ್ನಾಯಿ! (ಮುದುಕಿ ಶತ್ತರ ಹೋಗಿ ಅರ್ಧ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅವಳ ಮೊಳಕಾಲು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ ಕೇಳುವಳು).

ಮುದುಕಿ— (ಶೂನ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎದುರಿಗೇ ನೋಡುತ್ತ ಸ್ಥಿರವಾದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಬರ ತಾನ; ಬರತಾನ! ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಇವತ್ತು ಬಂದ್ ಬರತಾನು!

ಸೊಸೆ— (ಅತಿ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ) ಬರತಾರಾ! ಖರೆ ಅಂದ್ರೂ ಬರತಾರೇ ನಬೇ! ಇವತ್ತಿನ ರಾತ್ರಿ ಇಲ್ಲೇ ಇರತಾರ ಹೌದಲ್ಲೊ! ಐನನ ಶಿವನ! ಎಷ್ಟು ದಿವಸದ ಮ್ಯಾಗ.....! (ಮಗ್ಗತೆಯು ಮಾನದಿಂದ ಕೂಡುವಳು.)

ಮುದುಕಿ— (ಮೊದಲಿನ ದನಿಯಲ್ಲೇ) ಅದೇನು ಇರತಾನೋ ಬಿಡತಾನೋ ಹೇಳಾಕ ಬರೊದುಲ್ಲ ತಂಗೀ! ಆದ್ರೆ, ನೀ ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ಹ.ಷಾರಿಯಿಂದ ಇರಬೇಕು, ಆಂ! ನೋಡು! ಜೀವದ ಮ್ಯಾಗಿನ ಪರಸಂಗ ಐತಿ. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕೇಳಬ್ಯಾಡಾ, ಕೇಳಿದ್ದು ಕಿವಿಯೊಳ ಗಿಟ್ಟುಕೋಬ್ಯಾಡಾ! ಯಾರೇನಂದ್ರೂ ಒಂದು ತುಟಿ ಎರಡು ಮಾಡಬ್ಯಾಡಾ ತಿಳೀತಿಲ್ಲೋ! ಬಹಳ ಹ.ಷಾರೀ, ಅನ್ನಿ!! ಇಲ್ಲದಿದ್ರೆ, ಅಕಾ.....ಅಕಾ.....ಹೌದ್ ಗಾಳೀ ಹೊಡ ತಕ್ಕ ಆ ಹುಲಗಲೀ ಗಿಡಾ,— ಕೇಳಿಸ್ತಿಲ್ಲೊ,— ಹ್ಯಾಗ ಕಿತ್ತಿ ಬಿತ್ತು ನೋಡು ಬೇರದರಸೇ;‡ (ಹೊರಗೆ ಗಡ ಬಿದ್ದ ಸಪ್ಪಳ),— ಅಕಾ ಹಾಗ್ ನಾನೂ, ನೀನೂ, ನಿನ್ನ ಗಂಡಾ ಎಲ್ಲರೂ ಒಮ್ಮಾಕು × ದಾರೇ ಕಡೆತನಕಾ!

ಸೊಸೆ— ಅವರ ಜೀವನದ ಸಿಂದ ನಾಯೇನ್ ಬೇಕಾದದ್ದು ಮಾಡತೇನಿ
ಬಿಡು ಮುದುಕೇ! ಆದರ ಅಂಥಾದ್ದೇನು ಬಂದೈತಿ ಈಗ, ಹೇಳೆರ
ಹೇಳಲ್ವಾ !

ಮುದುಕಿ— ಅಂಥಾದ್ದೇನು ಬಂದಿಲ್ಲಾ; ಸಾವಿರ ವಾಲಿಗೆ ಬರಾಕಿಲ್ಲಾ.
ಈ ವಾಳೇ ಬಂದು ಎಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲ ಅಗೈತಿ ಅನ್ನು! ಆದರ
ಪಕ್ಕನ ಒಂದು ವ್ಯಾಳ್ಯಾಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಅಂಥಾದ್ದು ಬಂದರ—
ಅಂದೆ.

ಸೊಸೆ— ಆದ್ರೆ ಇವರು ಯಾವಾಗ ಬರತಾರಿನ್ನ ಹೇಳಬೇ! ಬಾಗಲ್ಕೋಟೆ
ಬಸ್ಸು ಬರದಿದ್ರೆ..... ಇನ್ನೂ.....

ಮುದುಕಿ— ಆತಗ ಆ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಏನ ಸಂಬಂಧ ಬಿಡು..... ಸರಿರಾತ್ರಿಗೆ
ಸರೀ ಅಂತ ಬರತಾನು! ನೀ ಅಷ್ಟು ಗಡಿಬಿಡಿ ಮಾಡದ ಗಪ್ಪಿರು!

ಸೊಸೆ— ಹಾಗಾದರೆ ಕಿಡಿಕ್ಕೇ ತುದಿಗೆ ಕಂದೀಲಾದರೂ ಇಡಲ್ವಾ;
(ಕಂದೀಲೋಡನೇ ಏಳುತ್ತ), ಇಂಥಾ ಕತ್ತಲಾಗ ಈ ಗುಡಿಸಲ ಕಂಡೀ
ತಾದ್ರೂ ಹ್ಯಾಗೆ?

ಮುದುಕಿ— ಛೇ ಹುಚ್ಚೇ; ಎಲ್ಲಾ ಗಾತಾ ಮಾಡೀ ಎಲ್ಲಾದರೂ; ತತಾ
ಇಲ್ಲಿ ಆ ಕಂದೀಲು; ಸಣ್ಣ ಮಾಡಿ ಆ ಮೂಲ್ಯಾ ಗಿಟ್ಟು, ಇಲ್ಲಿ
ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕೂಡು; ಪಿಟ್ಟು ಅಂದಗಿಂದೀ; ಇವತ್ತಿನ
ರಾತ್ರಿ, ಈ ನಮ್ಮ ಗುಡಿಸಲು ಎಲ್ಲಿ ಐತಿ ಅಂತ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೂ
ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿರಬೇಕು ನೋಡು!

ಸೊಸೆ— ಹಾಗಾದರೆ, ಅವರ ಗತೀ! (ಕಂದೀಲನ್ನು ಹಿಡಿದೇ ನಂತಿರುವಳು.)

ಮುದುಕಿ— ಆ ಭರಮಪ್ಪಗ ತಿಳಿಯದ್ದೂ ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಣ್ಣಗ ತಿಳಿತ್ತೈತಿ
ಅಂತ, ಇಂಥಾ ಗಟ್ಟುಳ್ಳ ಸರಕಾರದ ತಲೀಮ್ಯಾಗ ಮೂರು ತಿಂಗಳ
ಳಾತು ಮೇಣಸು ಅರಿಯಾಕ ಹತ್ತಾನು.....!

ಸೊಸೆ—(ಮುದುಕಿ) ಆಂ, ಏನಂದಬೇ..... ೨-೨-ಕಾ-ರ!

ಮುದುಕಿ— (ಬಿಡು) ಚುಫ್, ಚುಫ್, ಕೇಳಿದ್ದು ಕಿವಿಯೊಳಗ ಇಡ
ಬ್ಯಾಡಾ ಅಂತ ಹೇಳೇನಿಲ್ಲೋ! ಸುಮ್ಮಾಗಿರು!! ಇವತ್ತಿನ ರಾತ್ರಿ
ಒಂದು ಸಮ್ಮಿಲೆಕ್ಕದ ಪ್ರಕಾರ ಪಾರಾದರೆ ಈ ಮೂರು ತಿಂಗಳು

ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಕಷ್ಟ ಬಟ್ಟೆದ್ದು ಸಾರ್ಥಕಾದೀತು! ಎ, ಅ
ಕಂದೀಲಿಲ್ಲಿ ತತಾ; ಸಣ್ಣ ಮಾಡಂದರ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದು ಇಡ
ಬೇಕೇನು? (ತಾನೇ ಬಾಗಿ ಅದನ್ನು ಅವಳ ಕೈಯಿಂದ ತಕ್ಕೊಂಡು ತೀರ
ಸಣ್ಣದು ಮಾಡುವಳು; ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲು ಹೆಚ್ಚುವದು; ಮುದುಕಿ ತುಸು
ತಡೆದು, ಮತ್ತೆ ಅರ್ಧ ಮೇಲೆದ್ದು ಕಿಡಿಕಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಾಟಿ ನೋಡುವಳು. ಕೆಲ
ಹೊತ್ತು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ನಿಸ್ತಬ್ಧ. ಅಮೇಲೆ ಮುದುಕಿ ಬಾಗಿಲು ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಕಿವಿ
ಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುವಳು, ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಂಪು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳು
ವಳು. ತುಸು ತಡೆದು, ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನುಮಾನಿಸಿ... ..)
ನೋಡ್ತಂಗೀ! ಬರಾಬ್ಬರಿ ಸರಿ ರಾತ್ರಿಗೆ ಎರಡು ಸಿಳ್ಳು ಕೇಳತಾವ.
ಆಗ ನೀ ಆ ಕಿಡಿಕಿ ಹತ್ತರ ಕಂದೀಲು ಒಯ್ದು ಅರ್ಧ ದೊಡ್ಡದು
ಮಾಡಿ ಅಲುಗಾಡಿಸು ಮೂರು ಸಾರೆ; ಮತ್ತೆ, ಸಣ್ಣ ಮಾಡಿ ಕೆಳ
ಗಿಡು; ಮತ್ತೂ ಎರಡು ಸಿಳ್ಳು ಕೇಳಿದರ, ಮತ್ತೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡು!
ಒಂದೆ ಸಿಳ್ಳು ಕೇಳಿದರ ಮಾತ್ರ, ಸುಮ್ಮನಿರು; ಆಂ ತಿಳೀತಿಲ್ಲೋ?
ಆಗ ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಕರೀಬ್ಯಾಡಾ! ನಾಯಿಲ್ಲದ್ದೇನು ಅಂತ ನೋಡ
ಬ್ಯಾಡ! ತುಟೀ ಬಿಚ್ಚಿಗಿಚ್ಚೀ! ನೋಡು ತಿಳೀತಿಲ್ಲೋ..... ಹೂಂ
ಹೂಂ; “ಆಂ” ಅಂದಗಂದೀ..... ಸುಮ್ಮ—ಸುಮ್ಮ.....!....

ಸೊಸೆ— (ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದು ಅರೆಗಾಬಿಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ರೆ ಅವರು
ಬರತಾರೋ ?

ಮುದುಕಿ— ಬಂದರ ನಮ್ಮ ದೈವ, ಬರದಿದ್ದರ ಸರಕಾರದ ದೈವ! ನೋಡ
ಬೇಕು. ನೋಡಬೇಕು ಯಾರ ನಸೀಬ ಹ್ಯಾಂಗ ಐತೆಂತ. (ಸೊಸೆ
ಮಾತನಾಡ ಹೋಗಲು.... ..ಅವಳನ್ನು ತಡೆದು) ಅಕಾ ಏನೋ ಸಪ್ಪಳಾಯಿ
ತೇನು! ತಡೀ! (ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುವಳು.)

ಸೊಸೆ— ಇಂತಾ ಗಾಳಿ ಅಬ್ಬರದಾಗ ಡೊಳ್ಳು ಹೊಡೆದರೂ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ.
ಮುದುಕಿ— ಅದ್ಯಾಕ ಸುಮ್ಮನಿರು ನೀ! ವಟಗುಟ್ಟು* ಬ್ಯಾಡಾ! ಜೀವದ
ಹಂಗು ತೊರೆದರ ಕೇಳದ್ದೂ ಕೇಳಿಸೀತು, ಕಾಣದ್ದೂ ಕಂಡೀತು!
ತಿಳೀತು!! ಅವಾ ಹೇಳಿಧಾಂಗ ಮಾಡಾದಷ್ಟೇ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸಾ!
ಅಷ್ಟ ತಿಳಿಕೋ. ಹೋಗ್ನೋಡು; ಒಲೀ ಕೆಂಡಾ ಅಷ್ಟು ಕೆದರಿ ಬಾ!

* ಗುಣುಗುಣು ಮಾಡಬೇಡ.

ಸೊಸೆ— ಅತ್ತಾಗ ಅವರ ಚಿಂತಿ; ಇತ್ತಾಗ ಈ ನಿನ್ನ ಮಾತೂ ! ಮ್ಯಾಲ ಈ ಭರಗುಡುವ ಗಾಳಿ.....ಇವೆಲ್ಲಾದರಿಂದ ನನ್ನ ಕಾಲನು ಏಳದಾಂಗಾಗ್ಯಾವು ! ಈ ಗಾಳಿ ಗೋಳಾಟ ಅಂತೂ ಕೇಳಲಾಸಲ್ಲ ; ದಾರೀ ತಪ್ಪಿದ ಪರದೇಶಿ ಕೂಸೊಂದು ನಮ್ಮ ಕದಾ ತಟ್ಟು ಹಾಗೂ, ನಾವದನ ಕದಾ ತಗೀಡು ಹೊರಗ ಅಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ನನಗೆ ಅನಿಸಲಾಕ ಹತ್ತೈತಿ ನೋಡು !

ಮುದುಕಿ— (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಹೋಗ್ ಇರಲಿ; ಮೂಳನ ಹಾಗ ಮಾತಾಡ ಬ್ಯಾಡಾ; ಒಲೀ ಬೆಂಕಿ ಅರಿಗೀರೀತೂ; ಕೆದರಿ ಕುಳ್ಳಿನ್* ಚೂರು ಚಲ್ಲಿ ಬಾ.

ಸೊಸೆ— (ಮೆಲ್ಲನೆದ್ದು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತಿರಲು, ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಡೆದು.....) ಹಾಂ ! ಏನದೂ ???.....(ಎನ್ನುತ್ತಲೆ ಇಬ್ಬರೂ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುವರು.)

ಮುದುಕಿ— ಬರೇ ಗಾಳಿ ಬಿಡು. ಮತ್ತೊಂದು ಗಿಡಾನೋ ಟೊಂಗಿಯೋ ಮುರಿದು ಬಿತ್ತು ಕಾಣತೈತಿ ! ಈ ಗಾಳೀನು ಅಸುಗೊಂಡೀತು ? ಇಂತಾದರಾಗ ಗುಡ್ಡದ ಪಡವಿನೊಳಗಕ್ಕೆ ಕಾಲಾ ಕಳಿಯೋ ನಮ್ಮ ಜನರ ಗತಿ ಏನೂ ಅಂತೀನಿ ! ಅದ್ರ ಮಿಲಿಟರಿ ಜನರದೂ, ಪೋಲೀಸರದೂ ಅಂಜಿಕೇನೂ ಅಷ್ಟೇ ತಪ್ಪಿದಾಂಗ ಅತು. ಗೆದ್ದರ ಅಡಾಕ ಬಂದಿದ್ದಿ, ಸೋತರ ನೋಡಾಕ ಬಂದಿದ್ದಿ..... ಅಂತ, ಸರಕಾರದ ಜುಲುಮಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಬಂದ ಈ ಮಿಲಿಟರಿ ಅವರೂ, ಪೋಲೀಸರೂ ಈ ಮಳಿ ಗಾಳಿ ಸಂಗಾಟಿ ಏನು ಗುದ್ದಾಡಿಯಾರು ? ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೊಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲಾ. ದೇಶದ ಬೆನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಮ್ಯಾಗ !.....ಅಲ್ಲ, ನೀ ಊರಾಗ ಹೋದಾಗ, ಅಲ್ಲೇನಾದ್ರೂ ಪೋಲೀಸರು ಗೀಲೀಸರು ಬಂದಿದ್ದೇನು !

ಸೊಸೆ— ಛೀ ಇಲ್ಲ ಬಿಡು ! ನಾ ಬರೋವಾಗಂತೂ ದಾರ್ಯಾಗ ಒಂದು ಪಿಳ್ಳಿ ಇರಲಿಲ್ಲ ; ಮರಡಿ ಅಂತೂ ಮಸಣದ ಹಾಗಿದ್ದವು.

ಮುದುಕಿ— (ಅವಳನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ತಡೆದು) ಎ, ಸುಮ್ಮಗಿರು ಈಟು. (ಸಿಳ್ಳಿನ ದನ

ಕೇಳಿಸುವದು. ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನಿಧಾನಿಸುವರು.) ತಗೋ ದೀವಾ.'

ತಗೋ ಗಡಾನ ಕೈಯಾಗ!

ಸೊಸೆ— ಅದರ, ಸಪ್ಪಳ, ಇತ್ತುಗ ಮರಡೀ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂತಬೇ....!

ಮುದುಕಿ— ಚುಪ್, ಚುಪ್, ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಮಾಡು ನೀ! (ಸೊಸೆ ಕಿಡಿಕಿಯ ಹತ್ತಿರ ಕಂದೀಲು ಒಯ್ದು ಮೂರು ಸಲ ಹೊಯ್ದಾಡಿಸುವಳು. ಅನೇಲೆ ಕಂದೀ ಲನ್ನು ಹಾಗೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಾಗಿಲ ತೆಗೆಯ ಹೋಗುವಳು; ಮುದುಕಿ ತಟ್ಟನೆ ಓಡಿ ಬಂದು ಅವಳನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟುವಳು.) -- ಯಾಕು! ಬೇಬರಸೀ! ನಿನಗ ಜೀವಗೀವ ಬ್ಯಾಡಾಗ್ಗೈತೇನು? ಇಂತಾ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡಿದಿ ಅಂತ ಕೇಳಿದನಂದರ, ಮಲ್ಲಣ್ಣ ನಿನ್ನ ಒಂದು ಹೊಡತಕ್ಕೂ ಕಡದು ಎರಡು ಹೋಳು ಮಾಡ್ಯಾನು! ತಾಯಿಲ್ಲ ದೀವಾ! ಎಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೇ ಬುದ್ಧಿ? ನಾ ಹೇಳಿದ್ದೇನು—ನೀ ಮಾಡೋದೇನು! ಅಲ್ಲಾ ಹೀಗ ಕೈಯಾಗ ದಣದಣಾ ದೀವಾ ಹಿಡಕೊಂಡು ಕದಾ ತಗದರ ಮೂರು ಮೈಲಿನ ಆಚೆಗೆ ಕಂಡೀತು ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದೆಲ್ಲಾ! ತಗೀ ದೀವಾ ಸಣ್ಣದು ಮಾಡು! (ಅವಳು ಹಾಗೇ ಮಾಡಲು, ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಕತ್ತಲು ಹೆಚ್ಚುವದು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ತೀರ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಎರಡು ಸಲ ಸಿಕ್ಕಿನ ದನಿ ಕೇಳುವದು. ಮುದುಕಿಯ ಸೊನ್ನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಸೊಸೆ ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ದೀಪ ತೋರಿಸಿ ಆರಿಸುವಳು. ಅರೆಕ್ಷಣದ ಮೇಲೆ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟ ದಂತಾಗುವದು. ಮುದುಕಿ ಬಹಳ ಸಾವಧಾನದಿಂದ ಬಾಗಿಲು ಮೆಲ್ಲನೆ ತೆರೆಯಲು ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಕೂಡಲೇ ನುಸುಳಿ ಒಳಗೆ ಬಂದು, ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ತೊಯ್ದ ಗೊಂಗಡಿಯನ್ನು ಹೆಂಡತಿಯ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಭೋತರ ಹಿಂಡಿಕೊಳ್ಳುವನು; ಆಂಗಿ ಜಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಸೊಸೆ— (ಹತ್ತಿರ ಬಂದು) ಏನೆಲ್ಲಾ ತೊಯ್ದು ತಪ್ಪಡಿ ಆಗೀರಲ್ಲಾ; ಮೈಸೂ ತೋಯ್ದು ತಣ್ಣಗಾಗೈತಿ.

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— (ಹೂಗುಡುತ್ತ, ಅವಳ ಕೈ ಅಸರದಿಂದ, ದಣದ ತನ್ನ ಮೈಯನ್ನು ಜೋರಿ ಸುತ್ತ, ಹತ್ತಿರದ ಬಾಕಿನ ಮೇಲೆ ತುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು.—ಹೆಂಡತಿಗೆ ಸುಮ್ಮನಿರೆಂದು ಸನ್ನೆ ಮಾಡುವನು. ಮುದುಕಿ ಬಾಗಿಲು ಇಕ್ಕಿ, ಎರಡೂ ಕಿಡಿಕಿಗಳಿಂದ ಏನೋ ನೋಡಿದಂತೆ ಮಾಡಿ ಅವರಡನ್ನೂ ಇಕ್ಕಿ, ದೀಪವನ್ನು ತುಸು ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಿ ಮತ್ತೊಂದು ಗೊಂಗಡಿ ತಂದು ಮಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅತನ ಹತ್ತಿರವೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಳು; ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಅವಳನ್ನು ಮಾಲಿಸುತ್ತ—) ನೋಡಬೇ

ಯವ್ಯಾ! ಹಳ್ಳದ ಎರಡೂ ಕಡೆ ಮಿಲಿಟರಿ ಕಾವಲು ಇವತ್ತು;
ಅಂತ ಹಳ್ಳಾ ಈಸಗೋತ ದಾಟಿ ಬರಬೇಕಾತು; ಹಳ್ಳಾ ದಾಟಿ
ಬರೋದರಾಗ ಮಳೆ ಆಟು ಎರಿ ಬಂತು. ಕೇಳೋದೇನೈತಿ!

ಮುದುಕಿ— ಎನಿದೂ, ಎಂಥಾ ಅಪರೂಪದ ಮಳೆ ಮಲ್ಲಣ್ಣಾ! ನಿನ
ಗೇನೋ ಒಂತುಸಾ ಕಷ್ಟ ಆದ್ರೂ, ಒಟ್ಟಿನಮ್ಯಾಗ ಈ ಮಳೆ
ಹೊಡೆದದ್ದು ಒಂದು ಚಲೋದೇ ಆತು ಬಿಡು. (ನೋಸೆಯ ಕಡೆ
ತುಗು) ಹೋಗವ್ಯಾ ಹೋಗು, ನೋಡಿಕೊಂತ ಎನ್ನಿಂತೀದಿ!
ಕಾಣವಲ್ಲದ ತಪತಪಾ ತೋಯ್ದಿರೋದು? ಗಡಾನನಾಕು ದಂಟು
ಹಾಕಿ ಒಂದ ಹರವಿ ತುಂಬ ನೀರು ಕಾಸು ಹೋಗು....; ಹೋಗಂ
ತೀನಿ (ಅವಳು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತ ಒಳಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ ಕಳ್ಳ ಜನಿಯಿಂದ)
ಅಲ್ಲೋ ಮಲ್ಲಣ್ಣಾ; ಅದ್ರ ಹಿರೇಗೌಡರು ಮತ್ತೆ ಗೋಕಾವಿ
ಗುಂಪು ನದೀ ಆಚೆಗೆ ಉಳಿದರೇನು? ಇನ್ನೇನು ಗತೇ!

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— ನೋಡಬೇಯವ್ಯಾ; ಗೋಕಾವಿ ಗಿರಣಿ ಸುಟ್ಟುಗಿಟ್ಟುರು
ಜನರೂ ಅಂತ ಸರಕಾರಕ್ಕ ಎದಿಗುದಿ ಎನಬೇ! ಅದಕ್ಕ ಅತ್ತಾಗ
ಕೊಂಣೂರ ಹತ್ತರ ಮಿಲಿಟರಿ ಕ್ಯಾಂಪ್ ಹಾಕ್ಕಾರು; ಮತ್ತೆ
ಇತ್ತಾಗ ಚಿಕ್ಕನಂದೀ ಸರಕಾರಿ ಬಂಗ್ಲೆದಾಗ ಮಿಲಿಟರಿ ಕುಂದ
ರಿಸಿ ಹಳ್ಳದ ಪೂಲು ಕಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಾರು. ಅದಕ್ಕ ನು
ಕೊಳವೀ ಹಾದು, ಹಳ್ಳಾ ಈಸಗೋತ ದಾಟಿ, ಕೋಟೂರ
ಮ್ಯಾಗಿಂದ ಬಂದೆ ಲೈಸು ದಾರಿ ಬಿಟಗೊಟ್ಟು. ಆದರ, ನಮ್ಮ
ಹಿರೇಗೌಡರು ಗೋಕಾವಿ ಜನರ ಗುಂಪನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು
ಮಾಲದಿನ್ನಿ, ಮಮದಾಪುರದ ಮ್ಯಾಗಿಂದ ಹಿರೇಕೊಪ್ಪದಾಗ
ಹಾದು ಚಂವರಗಿ ಮುಂದ ನಮ್ಮ ಜನರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುವರು.
ಒಮ್ಮೆ ಇಂಗ್ರೇಜೀ ಹದ್ದು ದಾಟಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಹದ್ದಿನೋಳಗೆ
ಬಿದ್ದರ ಕೆಲಸ ಅರ್ಥಾ ಅದ ಹಾಗೆ ಅನ್ನು. ಮತ್ತೆ ಶಿರಸಂಗೀ
ಜನಾ ಒಡಕಹೋಳಿ *ಫಡಿವಿನ್ಯಾಗ ಸಂಜೆಗೆ ವಸ್ತಿ ಮಾಡನ
ರಿದ್ದರೂ; ಅವರ ಸುದ್ದಿ ಬಂದೈತಿಲ್ಲೋ!

ಮುದುಕಿ— ಅವರೂ ರಾತ್ರಿ ನಾಕ ತಾಸಿಗೆ ಸೊಗಲಾ ಸೇರಿದರಂತೆ;
ಆದರೆ ಮಲ್ಲಣ್ಣಾ, ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಮ್ಯಾಗಿಂದ ನೋಡತರಲಿಕ್ಕೆ
ಇನ್ನೊತ್ತಿನ ಕೆಲಸ ಭಾಳ ಗಡಚಿನ್ನು ಕಾಣತೈತಲ್ಲೋ ಮಲ್ಲಣ್ಣಾ!

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— ಬರೇ ಗಡಚ್ಯಾಕ, ಅತೀ ನಾಜೋಕೈತಿ ಪ್ರಸಂಗಾ! ಆದ
ರಾಗ ಇನ್ನೊತ್ತ ಇನ್ನೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಜವಾಬ್ದಾರೀ ಬ್ಯಾರೆ
ಮೈಮ್ಯಾಲೆ ಬಿದ್ದೈತಿ. (ಹೆಂಡತಿ ಕುಳಿತ ಕಡೆ ಸರೇಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿ, ಬಹಳ
ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ) ಅಲ್ಲಬೇ, ಹಿರೇಗೌಡರ ಸಂಗಡ ಇನ್ನೊತ್ತ ನಮ್ಮ
ದೇಶಭಕ್ತ ದಿನಕರರಾಯರು ಇದ್ದಾರೆಬೇ!—

ಮುದುಕಿ— ಅಯ್ಯ! (ಆರ್ಥ ಹಾಕಾರದಂತೆ) ದಿನಕರರಾಯರೂ ಇಲ್ಲಿ
ಬಂದಾರು?

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— ಹೌದಬೇ; ಅಷ್ಟ ಯಾಕ ಜೋರಿಲಿ ಅವರ ಹೆಸರು ತಗೊಂತೀ!
ಬೇಕಾದರೆ ಘೌಂಸ ಮಹಮ್ಮದಖಾನ ಅನ್ನು.

ಮುದುಕಿ— ಅಂತೂ ಮುಸಲರ ಹಾಗೆ ಆಗಿ ಬಂದಾರೆ ಅನಬಾರದ್ದ!

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— ಹೌದ ಮತ್ತೆ! ಆ ಘೌಂಸ ಮಹಮ್ಮದಖಾನರನ್ನು ಬೆಳಗು
ಹರಿಯೂದರಾಗಿಸಿ ಮಲಪ್ರಭಾ ನದೀ ದಾಟಿಸಿ ಅಲೂರ ಸ್ಥೇಶ
ನ್ನಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಬೇಕಾಗೈತಿ. ಗೋಕಾವಿ ಸ್ಥೇಶನ್ನ ದಾಗ ಮಿಲಿಟರಿ
ಗವ್ದಲ ಅದದ್ದು ನೋಡಿ, ಪುಣೆ 'ಮೇಲಿ'ನಿಂದ ಅವರನ್ನ ಕುಡಚೀ
ಸ್ಥೇಶನ್ನ ದಾಗ ಇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮಸೂತೀ ಒಳಗಿಂದ ಅವರನ್ನ
ಪಾರು ಮಾಡಿ, ನಮ್ಮ ಜನರು ಕೌಜಲಿಗಿಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದರು
ಮದ್ಯಾಣಕ್ಕೆ. ಬೆಳಗು ಹರಿಯೂದರಾಗಿಸಿ ಅವರನ್ನ ಅಲೂರಿಗೆ
ಮುಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ನಾಳೆ ಸಂಜೆಗೆ ಅಂಣೇಗೇರಿಯೊಳಗ ದೊಡ್ಡ
ದೊಂದು ಮೀಟಿಂಗು ಐ.....(ಹೆಂಡತಿಯು ಮತ್ತೆ ಈಚೆಗೆ ಬರಲು)
ಐ, ಐ-ಐ ಐ ಐ ಐನು ಚಳಿಯಿದೂ....ನೀರ ಕಾದಾವು ಇಲ್ಲ?

ಹೆಂಡತಿ— (ತನ್ನಸ್ವಕ್ಕೆ) ಮಳೆ ಹನೀ ಸಿಡಿದು ದಂಟಿಲ್ಲಾ ನಮ್ಮಾಗಿ
ಉರಿಯುವೊಲ್ಲವು; ಒಣಾ ಕುಳ್ಳು ಅರಸ ಒಂದೀಸು ತರತೀನಿ
ಕುಳ್ಳಬಾನದಾಗಿಂದ. (ಅವಳು ಹಿತ್ತಲ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವಳು.)

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— (ಹೆಂಡತಿ ಹೋಗುವದನ್ನೇ ನೋಡಿ, ಬಳಿಕ ತಾಯಿಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ,
ಅಲ್ಲಬೇ, ಇವತ್ತೆ ಮಿಲಿಟರೀ ಮೋಟಾರ ಬಂದದ್ದು ಕಲಾದಗ
ಯಿಂದ ತಿರುಗಿದ್ದು ಹೌದ್ !

ಮುದುಕಿ— ಲೋಕಾಪುರದಾಗ ನಮ್ಮ ಜನಾ ತರುಬ್ಯಾರಂತೇಳು !

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— ಅದರೂ ನಮ್ಮ ಎಚ್ಚರದಾಗ ನಾವಿರಬೇಕು ನೋಡು ! ಅಂತೂ
ಆ ಮಿಲಿಟರಿಯವರ ಕೈಯಾಗಿಂದ ನಮ್ಮ ಘೌಂಸ ಮಹಮ್ಮದ
ಖಾನರು ಪಾರಾಗಿ ರಾತ್ರಿ ಸೂರೇಬಾನ ಮುಟ್ಟುಪ್ಪುರಂದ ಹಾಗ
ಆತು ಬಿಡು ; ಮತ್ತು, ಯವ್ವಾ, ನೀ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಾ ಎಲ್ಲಾ ಖಚೀತ್*
ಮಾಡಿದಿ ಹೌದಲ್ಲೊ ?

ಮುದುಕಿ— ಅದರ ಚಿಂತೆ ಬಿಡ ನೀ ! ಬಾಗಿಲುಕೋಟಿಗೆ ಮತ್ತು ಬೆಳ
ಗಾಂವಿಗೆ ಸಾಯಕಲ್ಲ ವಾಲಂಟಿಯರ್ನು ಅಟ್ಟೀನಿ. ಮುಗುಟಖಾನ
ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಪರಭಾರೆ ಮೂರು ಲಾರೀ ಜನರು ಮುನವಳ್ಳಿ
ದಾಟಿ ಸೊರಗಲ್ಲು ಸೀಮಿಯೊಳಗ ಗೊಡಚಿ ಹಳ್ಳದ ದಂಡೆಗೆ
ಮುಟ್ಟುಪ್ಪು ಹಾಗ ಎವಸ್ಥಾ ಆಗೈತಿ ; ಸಂಜಿಕ ನೀ ಕಳಿಸಿದ ಸಾಮಾ
ನೆಲ್ಲಾ ಮಗದುಂಸಾಬನ ಕಡಿಸಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಿಸಿ ನರಸಾಪುರ
ಅಡವಿಗೆ ಸಾಗಿರೇನಿ. 'ಸತ್ತೀ' ಊರವರು ಕಳಿಸಿದ ಸಾವಿರ
ರೂಪಾಯಿ ಮತ್ತು ಮುಂಬಯಿ ಮಗನ ಶೀಠರ ಚಕ್ರಾ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ
ಕಳಿಸೀನಿ ! ಶಿರಸಂಗಿಯಿಂದ ಬಂದ ಕಾಳೆಲ್ಲಾ ಬಣವೀಯೊಳಗ
ಹುಗದಿಟ್ಟೀವಿ. ಮತ್ತು ಹೋದ ವಾರದ ೩೮, ಈ ವಾರದ ೪೨,
ಒಟ್ಟು ನಾಕಿಪ್ಪತ್ತು ಪೆಟ್ರೋಲ ಡಬ್ಬ, ನೀ ಹೇಳಿದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ
ಪ್ರಕಾರ ಹಗೇದೊಳಗ ಹಾಕಿಟ್ಟೀವಿ. ಮತ್ತು ಆ ದಿನದ ಪತ್ರಾ
ಭಾಪಿಸೋ ಮಶಿನ್ನು ಎರಡೂ ಇವತ್ತೆ ಸವದತ್ತಿಗೆ ಕಳಿಸೀನಿ.
ಅಂತಾ ಪರಸಂಗ ಬಂದರ ಈ ಗುಡಿಸಲಾ ಸುಟ್ಟಬಿಡೋ
ತಯಾರೀ ಇಟ್ಟೀನಿ. ಮತ್ತು ಇವೊತ್ತಿನ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸದ ಜವಾ
ಬ್ದಾರಿ ನಿನ್ನ ಮ್ಯಾಗ ಮತ್ತು ಹಿರೇಗೌಡರ ಮ್ಯಾಗ ಐತಿ ! ನರಸಾ
ಪುರದ ಅಡವ್ಯಾಗ ಅವರದೂ ಗಲಗಲಿ ಆಚಾರದೂ ಗೊತ್ತು

ಮಾಡಿಧಾಂಗ ಗಂಟುಬಿದ್ದು ಅವರೆಲ್ಲಾ ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಮುರಗೋಡಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿದ್ದರು ಅಂದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಧ ತಾಸಿನೊಳಗೆ ಆಲದಕಟ್ಟೇ ಮರಡೀ ಮ್ಯಾಗ ಉರೀ ಏಳತೈತಿ. ಅಂದ್ರ ನೀ ಕಡಕೋಳ ಕಡೆ ಹೋಗೋ ಕಾರಣ ಇಲ್ಲಾ; ಮತ್ತೆ :ಹೊತ್ತಿಗೆ ಉರಿ ಏಳಲಿಲ್ಲಾ ಅಂದ್ರ ಮಾತ್ರ, ನೀ ಇಲ್ಲಿಂದ ಕಡಕೋಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗತೈತಿ. ಮಾತ್ರ ಒತ್ತರ ಮಾಡೂ ತೀರಿತು. ಅತ್ತಾಗ ದಿನ ಕರರಾಯರಂಥ ಧೊಡ್ಡ ಮನಃಪುರ ಜೀವಾ ಬಚಾವಾಗ* ಬೇಕು; ಇತ್ತಾಗ ನಾವು ಹಾಕಿದ ಹಂಚಿಕೇನು ಬೆಳಗು ಹರಿಯೂ ದರಾಗ ಹೊಂದುಗೂಡಿ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಜನಾ ತಂತಮ್ಮ ಗೂಡು ಸೇರಿಕೋಬೇಕು. ಸುಲಧಾಳ ಸ್ಪೇಶನ್ ಮಾಸ್ತರಾ ಪೂರಾ ನಮ್ಮ ಕೈಯ್ಯಾಗ ಸಿಕ್ಕಾನಂತ!

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— ಸರಿ ಬಿಡು ಹಾಂಗಾರ! ಇನ್ನಾಕೇ ಗೊಂಗಡೀ ಮುಸುಕು! ಕೆಲಸ ಭಾಳೈತಿ; ವ್ಯಾಳ್ಯಾ ತುಸಾ ಐತಿ. ನೀ ತೂ ಎಲ್ಲಾ ನಾ ಹೇಂಧಾಂಗ ಮಾಡೀದಿ; ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗರು ಯಾರೂ ಅಸಿಮಿಸಿ ಮಾಡವಲ್ಲಾ! ಮತ್ತೆ ಸ್ವತಾ ಮಗದುಂಸಾಬನೇ ನರಸಾಪುರದ ಕಡೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಾನೂ ಹಸಿಬಿಸಿ ಆಗೋಹಾಗಿಲ್ಲಾ! ಆತು. ನಾ ಅಟು ಮೈ ತೊಳಕೊಳ್ಳೋ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿ ಬರ್ತೀನಿ; ನೀ ಆಲದಕಟ್ಟೇ ಮರಡೀ ಮ್ಯಾಗ ಉರಿ ಎದ್ದು ನನಗ ಸೊನ್ನೀ ಮಾಡು. ಆಂ! (ಆತ ಮೇಲೆದ್ದು ಹೆಂಡತಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವನು.)

ಮುದುಕಿ— ಮಲ್ಲಣ್ಣಾ, ಇತ್ತಾಗ ಬಾ ಅಟು! (ಆತ ಹತ್ತಿರ ಬರಲು) ಇಕಾ ನೀ ಹೇಳಿದ ಹಾಗ ಅರವತ್ತು ಮಂದಿ ರೊಟ್ಟೀ ಬಡದು ಬಣವೀ ಯೋಳಗ ಮುಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟೀನಿ; ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳು! ತಂದು ಕೊಡತಾಳ!

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— ಅಕೇಗೆ-ಮತ್ತೂ-ಎನೇನು ಗೊತ್ತಾಗ್ತೀ? ಸಂಣಾಕೆ ಆಕೆ;

ನೋಡ ಮತ್ತ, ಬಾಯಿ ಸಿಂದರಾಕಿಲ್ಲ! ಬಲು ಹೆಣ್ಣುರುಳಿನ ಹುಡುಗಿ ಆಕಿ!

ಮುದುಕಿ - ಆಕಿಗೇನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಬಿಡು. ಎಷ್ಟು ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು ಅಷ್ಟು ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಂಚೇತಿ* ಆಕಿ ಮಾಡೋಹಾಗ ನಾ ಇಟ್ಟೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ನರಸಮ್ಮಾ ಎಲ್ಲರನೂ ನುರಿಸಮ್ಮ! ತಿಳೀತಿಲ್ಲ! ಅವರೂ ಈ ಹರೇದ ಹುಡುಗೆಯರ ಮನಸ್ಸು ಹೀಗ್ತ ಅಂತ ಹೇಳಾಕ ಬರಾದಿಲ್ಲ ಬಿಡು. ನನಗೆಲ್ಲಾ ಪೂರಾ ಅನುಭಾವ ಐತಿ; ಮತ್ತ ನೀ ಆಕೀ ಎದುರಿಗೆ ಅದು ಇದೂ ಅನುಭವಾಡಾ! ಸುಮ್ಮಾಕ ಎರಡು ಮಾತು ರವ್ವಿಸಿ ಹೋಗು. ಇವತ್ತಿನ ರಾತ್ರಿ ಸಿನ್ನದಸಿಂದ ಆಕಿ ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. - ಅವರ ಅದಕೇನು ಉಪಾಯ ಇಲ್ಲ ಬಿಡು.

ಮಲ್ಲಣ್ಣ - ಆಕು ಬಿಡು; ನಾನೂ ಅವರ ತವರುಮನೀವನ ಎರಡು ಚಲೋ ಮಾತಾಡಿ ಬಿಡತೀನಿ. ಹೋಗ, ಹಂಗಾರ ನೀ; ಹಿತ್ತಲ ಕಟ್ಟೇ ಮ್ಯಾಲ ಕುಂತಿರು, ಮರಡೀ ಕಡೆ ಕಂಡ. ಹೆಚ್ಚಿ. ಅವರ ಮತ್ತ ಕುಂತಲ್ಲೇ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಹಚ್ಚೀ!

ಮುದುಕಿ - (ಹೋಗುತ್ತಿರುವವಳು ಹಿಂದಿರುಗಿ) ಏಳೋ ನಿಸ! ಯಾತರ ಮಾತಾಡ್ತೀ! ಅಲ್ಲಾ ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಾ ಒಂದು ಬಿಟ್ಟ ನಾ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದ ಕೆಲಸಾನೇ ಇಲ್ಲ ಮಲ್ಲಣ್ಣಾ! ಕಣ್ಣುಗ ಎಂಣೇ ಹಾಕೊಂಡ ಕೂಡದ ಅಷ್ಟ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡಿದ್ದೇನು ನಾ! (ಮಲ್ಲಣ್ಣನು ಹಸನ್ಮುಖನಾಗುತ್ತ ಬಳಗೆ ಹೋಗಲು, ಮುದುಕಿಯೂ ಮನ ದಲ್ಲೇ ಸಂತಸಬಡುತ್ತ ಹಿತ್ತಲ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವಳು. ಹೋಗಹೋಗುತ್ತ ಹಾಗೆಯೇ ಕಂಡೀಲು ಸಂಣದು ಮಾಡುವಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಆಕಿಗೆ ಹೋಗಿ ಜಳಕ ಮಾಡಿ ಒರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಅತನ ಹೊಡತಿ ಅತನಿಗಾಗಿ ಗಂಗಾಳ ಬಡಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ಅತ ಉಣ್ಣುಗೂಡಲು, ತಾನೂ ಬದಿಯಲ್ಲೇ ಕೂರುವಳು.)

ಹೊಡತಿ - ಇವತ್ತ ಬಲು ದಣಕೊಂಡು ಬಂಧುಗಳ ಕಾಣತೈತಿ; ಒಂದ

* ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗ

ರಾತ್ರೀರ ಅಟು ಅರಾಮ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ ಅಂತೀನಿ. ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮಣ್ಣ ಕರೆಯಾಕ ಬಂದ್ರ ನಾಳೆ ನಾಡದು ನಾನೂ ಹೋಗೋ ಅಕೆ! ನೀವೇನು ಕೆರೂರ ಕಡೆ ಹೋಗಿದ್ದೋ ಇಲ್ಲೊ!

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— ಅಲ್ಲ, ಮತ್ತೆ ಯಾತಕೆಷ್ಟು ನನಗ ತಡಾ ಆದದ್ದು? ಮುದ ಕವಿ ಕೆಲಸಾನೂ ಆತು; ಬಾದಾಮಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ, ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ತಗಿಯಾಕ; ಅದೂ ಆತು. ಕೆರೂರಿನಾಗಂತೂ ಎಲ್ಲಾರು ನಿನ್ನ ದಾರೀ ನೋಡಾಕ ಹತ್ತಾರು; ಮತ್ತೆ ಈ ಸಕ್ಷತ್ರ ತಿರುಗಿತಂದ್ರ ಎಂಕಪ್ಪನವರೂ ನಿನ್ನ ಕರಿಯಾಕ ಬರತಾರು, ನಾ ಹೊಸದಾಗಿ ತೋಗೊಂಡ ಹೋರೀ ಹೂಡಕೊಂಡು!

ಹೆಂಡತಿ— ಅಪ್ಪಾ ತಾನೆ ಬರ್ತೀನಂದಾ! ಅದ್ಯಾಕ ಚಕ್ಕಡಿ ಹೂಡಿ ಕೊಂಡು ಬರ್ತಾನಾ? ಬಸ್ಸಿನ ಮ್ಯಾಗ ಹೋಗಿದ್ದ ಬರಿತ್ತಲ್ಲಾ. (ಪಲ್ಕಿ ನೀಡುವಳು)

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— ಅಲ್ಲ, ಓಬಲಾಪುರದಾಗಿನ ನಿಮ್ಮಕ್ಕ ದೀಪಾವಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ದ್ದಿಲ್ಲಾ ಬಿರೂರಿಗೆ; ಆಕೆನ್ನ ಓಬಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ, ಹೋಗೂ ವಾಗ ನಿನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಾರು; ಮತ್ತೆ ನಿನಗೂ ಅಕ್ಕನ ಮಕಾ ಸಿಗತ್ಯೆಲ್ಲ ನೋಡಾಕ ಅನಾಯಾಸ. (ಅವಳು ಕನಸಿನ ಅವ್ಯಕ್ತ ಅನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಿರುವಳು. ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ) ಅದರೇನು, ಇದೂ ಸಾರೆ, ನಮ್ಮ ಹೋರಿ, ನಮ್ಮ ಹಣಾ, ನಾ ಹಿಡಿದ ಹೊಲಾ, ಮ್ಯಾಲಂತಾ ಹಿಂಗಾರಿ ಮಳೆ! ಅಂದಮ್ಯಾಗ ಕೇಳಿಯೇನು, ಪುರಮಾಸಿ * ಬೆಳೆ ಬರತ್ಯೆತಿ ನೋಡು! ಇನ್ನೇನು ಆಯ್ತಾ ಸುಗ್ಗಿ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನೀ ಬಾಣಂತಿ ಆಗೋವಾಕೆ! ನಮ್ಮ ಸುಗ್ಗಿಗೆ ಪೂರಾ ಹದಾ ಬರಾಕೆಲ್ಲ ಬಿಡು ನೀ ಇಲ್ಲದ! (ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವನು.)

ಹೆಂಡತಿ— (ನಸುನಗುತ್ತ, ಕನಸಿನ ಕದದಾಚೆಯಿಂದಲೇ) ಮತ್ತೆ ಮುತ್ತಿನಂಥಾ ಗಂಡಸುಮಗಾ ಆದ್ರ, ನಿಮಗೇನು, ಕುಂತಲ್ಲೆ ಎರಡು ಸುಗ್ಗೀ ಬೆಳೆ ಬಳಕೊಂಡಂಗ ಅದೀತೇಳ್ಳಿ! (ರೊಟ್ಟಿ ನೀಡುವಳು.)

* ಒಳ್ಳೇ ಭರದಿಂದ

ಮಲ್ಲಣ್ಣ — (ತಾನೂ ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯ ಕನಸಿನ ಮೈಮರೆವಿಸಿದ) ಮಾದೇವ
ಕೊಟ್ಟಿರ, ಈ ಸಾರೆ ಮೂರು ಸುಗ್ಗಿ ಬೆಳೆ ಬರಬೇಕು. ಇವೆರ
ಡರಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸುಗ್ಗಿ ಇನ್ನೊಂದೈತಿ.

ಹೆಂಡತಿ — (ಕುತೂಹಲದಿಂದ) ಏನದೂ !

ಮಲ್ಲಣ್ಣ — (ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು) ಮತ್ತೇನು....! ಮತ್ತೇನಿಲ್ಲ ಬಿಡು; ಮಾದೇ
ವನ ದಯಾ! ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಂದ್ಯಾವದೈತಿ! ಅಲ್ಲ, ಮಾತ
ಮಾತಿನಾಳಗ ಮತ್ತ ಅರ್ಥ ರೊಟ್ಟಿ ಹೆಚ್ಚಿಗ ನೀಡೀದಿಲ್ಲ! ಈಗ
ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬೈತಿ; ಇನ್ನೂ ನಾಕು ಹರದಾರಿ ನಡೀಯಾದೈತಿ.

ಹೆಂಡತಿ — (ಸಿರಾಸೆಯ ಉದ್ರೇಕದಿಂದ) ಅಯ್ಯ ನನ್ನ ಮಾದೇವನ ದಯಾಸ!
ನಾ ಖರೇವಂದ್ರು ಇವೊತ್ತು ಮಾದೇವನ ದಯಾ ಆತು ಅಂತ
ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಅಂತಾ ನಸೀಬಾ * ನನಗೆಲ್ಲಿ ಐತಿ.....(ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಥಿರತೆ
ಯಿಂದ) ಮತ್ತೀಗ ಹೋಕ್ಕೀರೇನು !

ಮಲ್ಲಣ್ಣ — (ನಿಶ್ಚಯದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ನನಗ್ಮತ್ತೇನೈತಿ ದಗದಾ! ‡ ದೇವರು
ನನ್ನ ಹಣೆಯೊಳಗ ಸುಖಾ ಬರೀಲಿಲ್ಲಾ. ಜೈಕಾಲಾಗ ಪುರ
ಸೊತ್ತು ಸೈ ಹಾಕಿಡಲಿಲ್ಲಾ! ಆದರ, ಕೇಳು ಇಲ್ಲಿ; ಮತ್ತ ನಾಳೆ
ಮಧ್ಯಾಣಮಾಳಗ ತವ್ವದ ಬರೀನಿ! ಹೋದ ವಾರಧಾಂಗ
ಮತ್ತೊಂದೂ ಮಾಡಾಣಿಲ್ಲಾ ಬಿಡಬಾರದು! ಇಲ್ಲಿ ಬಿಡು,
ಅಷ್ಟಕ್ಕ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳತೀ!

ಹೆಂಡತಿ — (ಕಣ್ಣೀರು ಮಿಡಿಯುತ್ತ) ಅದಕ್ಕಲಿರ, ಈ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿನಾಗ
ನೀವ್ವೀಂಗ ಹೊರಹೊರಗ ಇರೂದಂದ್ರ ನನಗ ಜೀವದಾಗ ಜೀವ
ಇರೂದುಲಿ! ಆದರಾಗ ಇವೊತ್ತು ಬ್ಯಾರೆ, ಸುತ್ತಾ ಕಡೆ ಮಿಲಿಟರಿ
ಪೋಟಾರು ತುಂಬಿ ತುಂಬಿ ಹೋಗ್ಯಾಪ್ಪ! ಇಂಥಾದ್ರಾಗ ನೀವೂ
ಜನರಿಗೆ ಸರಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಸಹಾಯ ಮಾಡಾಕ ಹತ್ತೀರಿ;
ಇಲ್ಲದಿದ್ದರ ಇವತ್ತ ಅಷ್ಟು ರೊಟ್ಟಿ-ಬಡದಿಡೋದೇನು ಕಾರಣತ್ತು!
ಅವನ್ನ ಒಯ್ಯೋ ಪೂರ್ತೆ ನೀವು ಬಂದೀರಿ ಕಾಣಿಸ್ತೈತಿ. ನಿಮ್ಮ

* ದೈವ; ‡ ಕೆಲಸ; § ಬಿಡುವು.

ದಸಿಂದ ಬ್ಯಾರೇ ಜೀವ ಕತಕತಾ ಅಂತಾವ ಅನ್ನೋದರ ಅರವು
ನಿಮಗೇನು ಬಿಡ್ತಿ!

ಮಲ್ಲಣ್ಣ—(ಅರೆನಂಬಿಕೆಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಅದೇನು ಅಂಥಾ ಮಾತಲ್ಲ ಬಿಡು!
ಊರ ಜನರದೂ ಒಂದೀಟು ಕೆಲ್ಸಾ ಮಾಡಾಕಬೇಕು; ಅದರಾಗ
ಬ್ಯಾರೇ, ಬಡವನ ಹೆಂಡತಿ ಎಲ್ಲಾರ ಸೊಸೆ ಅನ್ನಾ ಹಾಗ ನನ್ನಂಥ
ವರ ಗತಿ! ನಾಕ್ಕಂದೀ ಮರ್ಜಿ ಹಿಡಿಯಾಕ ಬೇಕು! ಬಡವರ
ಹಣೇಬರಹ ಅದು!

ಹೆಂಡತಿ— ಸುತ್ತು ಕಡೆ ಇಷ್ಟು ಹೆದರಿಕೆ ಇರುವಾಗ ನೀವಿಂಥಾ ರಾತ್ರಿ
ಯೊಳಗ ಬಂದಿರಾದ್ರೂ ಹ್ಯಾಂಗ ಅನಸ್ತೈತಿ!

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— ಬಂದದ್ದು ನಿನ್ನ ತಾಳೇ ಪುಣ್ಯಾನ ಅನ್ನು! ಹತ್ತ ಕಡೆ ಪಾರಾಗಿ
ಕೋಟೂರ ದಾಟಿ ರಸ್ತೇಕ ಬ.....

ಹೆಂಡತಿ— ಕೋಟೂರೂ—!....!

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— (ಎಚ್ಚತ್ತು) ಅಲ್ಲಲ್ಲ..... ಅದ್ಯಾವದದೂ..... ಹಂ— ಕೆಸರ
ಗೊಪ್ಪ..... ಅಲ್ಲೆ ನೋಡು— ಕೊರಕೊಪ್ಪದ ಹಳ್ಳದ ಪೊಲಿನ
ಕಟ್ಟೆಮ್ಯಾಗ— ಸೂಳೀಮಗಾ— ಒಬ್ಬ ಪೋಲೀಸಾ ಹೊಡೆತಿದ್ದಾ
.... ಗೊರಕೇ!

ಹೆಂಡತಿ— (ಬಲು ಗಾಬರಿಯಿಂದ) ಅಯ್ಯ ನನ ಶಿವನ.... ಪೋಲೀಸಾ!

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— ಹೂಂ! ಬಂದೂಕ ಎದಿಗಾನಿಸಿಕೊಂಡ ಮಲಗಿದ್ದ ನೋಡು!

ಹೆಂಡತಿ— ಬಂದೂಕ! ಮತ್ತ ಹಾರಿಗೀರಿತೋನ್ನಿ!

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— (ಕಣಕುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಹಾರದ ಬಿಟ್ಟೇತು! ಎದಿಗುಂಡಿಗೇ
ಬಡೀತು ನೋಡು ಗುಂಡು!

ಹೆಂಡತಿ— (ತೀರಾ ಹಾಹಾರ ಆತನನ್ನು ಅವಚಿಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಗರ ಬೀಳುವವಂತೆ)—
ಅಯ್ಯ ಮತ್ತ ನೀವಿಲ್ಲಿತನಕ ಬಂದಿರಿ ಹ್ಯಾಗೆ! ಎದಿಗೆ ಬಡತೋ?

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— (ಅವನನ್ನು ಕೂಡನಿ) ಛೇ ಹುಚ್ಚಿ! ಆ ಪೋಲೀಸನೆದೆಗೆ! ಪಾಪ!
ಅವಗ ಮಕ್ಕೊಳ್ಳಲಾಕ ಪೊಲಿನ ಕಟ್ಟೆ ಸುಕಾ ಆಗಾಕಿಲ್ಲ ಅಂತ
ಕಡೆತನಕ ನಿದ್ದಿ ಮಾಡಾಕ ಅವನ್ನ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟೆ ಕೈಲಾಸಕ.
(ಅವನಿಗೆ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವಾಗಲು, ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಳು.
ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಮುದುಕಿ ಕಳ್ಳಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ಓಡಿಬಂದು ಮಲ್ಲಣ್ಣನ ಭುಜ ತಟ್ಟುವಳು.)

ಮುದುಕಿ— ಉರಿ ಎದ್ದೈತಿ ಮಲ್ಲಣ್ಣಾ! ಗಡಾ ಮಾಡು ಗಡಾ!.....

ಈಗೊಂದು ಅರ್ಥ ತಾಸಿನಿಂದ ಮಳೆನು ಹೊರವೈತಿ. ನೀ ಇಲ್ಲಿಂದ ಪಾರಾದೀ ಅಂದ್ರ ಇವತ್ತಿನ ಕೆಲಸ ಆಧಾಂಗಸ ಆನ್ನು. ಏಳಿನ್ನು! (ಸೊಸೆಗೆ) ಏಳವ್ವಾ ಏಳು, ಅದೇನು ಹಾಗ ನೆಲದಾಗ ಮುಖ ಇಟಗೊಂಡು ಕುಂತ್ರ? ಗಡಾನ ಬಣವಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ರೊಟ್ಟೀ ಗಂಟು ತಗದುಕೊಡು ಹೋಗು; ಎಲಾ, ಹೋಗಸ, ಬ್ಯಾಗ ತತಾ! (ಸೊಸೆ ಮೆಲ್ಲನೆದ್ದು ಹಿಂಬದಿಗೆ ಹೋಗುವಳು.) ನಾವಿ ಪೋತು ವ್ಯಾಳ್ಯಾ ಕಳದದ್ದ ತಪ್ಪು ಮಲ್ಲಣ್ಣಾ; ಇಕಾ ಒಂದ ತಾಸಿನ್ಯಾಗ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನ್ಯಾಸರಿಗಿ ದಾಟಿದಿರಿ ಅಂದರ ಕಾರ್ಯ ಪಾರಾದ ಹಾಗ ಅನ್ನಲಾಕ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— (ಕೈತೋಳೆದ್ದು) ಆದ್ರ ಯವ್ವಾ! ಈರೆನ್ನ ನೀ ಕಾಯಕೋ ಇವ ತ್ತಿನ ರಾತ್ರಿ. ತಾಯ ಸತ್ತು ದಿಕ್ಕೇಡಿ ಅದ ಈ ಹುಡುಗಿ ನನ್ನ ಹಚಿ ಗೊಂಡ ನನ್ನ ಮ್ಯಾಗ ಜೀವಾ ಇಟಗೊಂಡು ಕುಂತಾಳ. ಹಾಂಗ ನೋಡಿದ್ರ ಯಾತರಮ್ಯಾಗೂ ಬಾಳ ಜೀವಾ ಇಟಿಕೊಂಡಿರೋದು ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ತಪ್ಪು ನೋಡು. ದೇಶದ ಮ್ಯಾಲ ಮಾತ್ರ ಒಂದಿರಬೇಕು. ಆತು, ನಾ ಹೋಕ್ಕೇನಿ ಇನ್ನು; ಇವತ್ತಿನ ಕೆಲ ಸಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಹರಕೇ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸು ತಾಯಿ!

ಮುದುಕಿ— ಹರಕೇ ಹರಕತ್ತೇನಾಗೈ

(ಅರೆಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮುಂಬದಿಯ ಬಾಗಿಲ ಧಡಧಡ ಸಪ್ಪಳಾಗುವದು! ಇಬ್ಬರೂ ಪುರಾ ಗಾಬರಿಯಾಗುವರು. ಮುದುಕಿಯೇ ತತ್ತರವನ್ನು ತಡಕೊಂಡು ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಕಿವಿಯಿಟ್ಟು ಕೇಳುವಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬಾಗಿಲು ಬಡೆಯುವ ಧಲ್ಲದೆ, ಹೊರಗಿನಿಂದ ಗೊಗ್ಗರ ದಸಯೊಂದು ಕೇಳುವದು.)

ದನಿ — ಯಾರಿದ್ದೀರಿ ಒಳಗ! ತಗೀರಿ ಬಾಗಲಾ! ಸರಕಾರೀ ಹುಕುಂ ಅಡಸ; ಬಾಗಲಾ ತಗೀತೀರೋ, ಏನು ಮುರಿಯೋಣೋ! ಹೂಂ ತಗೀರಿ—ಏ ಮುದುಕೀ! ಜೀವ ಬೇಕೋ ಬ್ಯಾಡೋ! ಸುತ್ತಿಲ್ಲಾ “ ಪಹಾರೆ ” * ಅಡಸ! ತಗೀರಿ ಸುಮ್ಮನೆ! (ಮುದುಕಿ ಒಂದು ಸಿಮಿಷ

ಬಾಗಿಲು ನುಗ್ಗಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುವಳು; ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಅತ್ತಿತ್ತ ಬಿದ್ದ ತನ್ನ ಸಾಮಾನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಓಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗುವನು; ಮುದುಕಿ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಹೇಳುವಳು.)

ಮುದುಕಿ— ಓಡ; ಓಡ ಗಡಾನೇ; ಬಣವೀವ್ಯಾಗ ಹತ್ತಿ ಕುಂತಕೋ; ನಿಚ್ಚಣರೇ ಮ್ಯಾಲ ಎಳಕೊಂಡು ಅಲ್ಲೇ ಕುಂತಿರು, ನಾ ಸೊನ್ನೇ ಮಾಡೂತನಕಾ! (... ..ಅತ ಕಳವಿನಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗುವನು; ಹೋಗುವಾಗ ನೀರಿನ ಚರಗಿ ಉರುಳುವನು. ಮುದುಕಿ ಕಂದಿಲು ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕದು ಮಾಡುವಳು. ಮತ್ತೆ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎದ್ದವರಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತ ಅರೆಸಿಟ್ಟಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಗಾಡುವಳು.) ಯಾರೋ ಅವಾ ಬೇಬರಸೀ.

ಮತ್ತೊಂದು ದನಿ— ಎ ಮುದುಕೇ ಗಡಾ ಬಾಗಲಾ ತಗೀ! ಸಾಹೇಬರು ಬಂದಾರು.

ಮುದುಕಿ— (ಹಿತ್ತಲ ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಸಲ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ, ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಏನು ಮೂಳಗಳು ಇವು; 'ಚಾ'ದ ಅಂಗಡಿ ಆದಾಕ್ಷಣಕ್ಕ ಸರಿ ಉತ್ತಿ ಯೋಳಗೂ ಸುಮ್ಮಕ ಬಿಡಬಾರದೂ? (ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹಿಂದೆಮಾಲಿಸಿ, ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯುವಳು; ಸಂಜೆಗೆ ಬಂದ ಪೋಲೀಸರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಯುನಿಫಾರ್ಮ ಇಲ್ಲದ ಸಿ. ಆರ್. ಡಿ. ಪೋಲೀಸ ಇಬ್ಬರೂ ಒಳಗೆ ಬರುವರು.) ಅಲ್ಲರೋ ಇಷ್ಟ್ವೈಕ್ರೋ 'ಚಾ'ದ ತಲುಬೂ ಃ ನಿಮಗ? ಹಗಲು ಹನ್ನೆರಡು ತಾಸು, ಇರಳು ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕೂ ತಾಸು ನಿಮ್ಮದಸಿಂದ 'ಚಾ' ಕುದಿಸಿಕೋತ ಕುಂದರಂತೀರೋ ಏನು!

ಸಿ. ಆರ್. ಡಿ.— ಸುಮ್ಮನಿರಬೇ ಮುದಕೇ; ಬಾಯ್ಯಾಡಬ್ಯಾಡಾ! ನಾವೇನು ನಿನ್ನ 'ಚಾ'ದಶಿಂದ ಬಂದಿಲ್ಲಾ; " ಸುಪ್ರಿಟೆಂಡ್ " ಸಾಹೇಬರು ಬಂದಾರ; ಸರಿ ಅತ್ತ (ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ " ಹಂಟರ್ " ಹಿಡಿದ ಸುಸರಿಂಟೆಂಡೆಟ್ ಸಾಹೇಬರೂ, ರಾಘುಶ್ಯಗೊಡರೂ ಒಬ್ಬರ ಹಿಂದೊಬ್ಬರು ಬರುವರು. ಅವರ ಹಿಂದೆ ಇಬ್ಬರು ಸಶಸ್ತ್ರರಾದ ಮಿಲಿಟರಿ ಸೋಲ್ದರರು. ಅವರ ನ್ನಲ್ಲ ನೋಡಿ ಮುದುಕಿ ಅಶ್ಚರ್ಯ, ಗಾಬರಿ, ಸಿಟ್ಟುಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುವಳು. ಗೊಡರು ವಿಚಾರಮಗ್ನರು. ಉಳಿದವರು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಸರೀಕ್ಷಿಸುವರು. " ಸುಸರಿಂಟೆಂಡ್ " ಸಾಹೇಬರು ಒಳಗೆ ಬಂದು ಃ ಚಟ, ವ್ಯಸನ

ಒಮ್ಮೆ ಸುತ್ತೂ ನೋಡಿ ಹಿಂದೆ ಬಂದ ಬಾಗಿಲುಕಡೆ ನೋಡಿ, ತೆರೆಯಾಚೆಗಿದ್ದ ಘಾಜಿದಾರರಿಗೆ ಕೂಗಿ ಹೇಳುವರು.)

ಸುಪ್ರಿ— ಘೋಜದಾರ ಸಾಹೇಬ್, ನೀವು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಸಿವಾಯರನ್ನೂ ಗುಡಿಸಲು ಸುತ್ತುಮುತ್ತೂ ಬಳ್ಳಿ ಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಿಲಿಕ್ಕೆ ಹುಕುಂ ಕೊಡಿರಿ. ಹಿಂದಿನ ಜೋಳದ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಪಾರಾಗದಂತೆ ಮೊದಲು ನೋಡಿರಿ. ಆಂ ! (ಹಿಂದಿರುಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ “ಹಂಟರ” ನ್ನು ಅಲ್ಲಿಡ್ಡ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಒಗೆದು, ಮುದುಕಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಏ ಮುದುಕೀ, ನೀ ಬಲು ಚಾಣಾಕ್ಷ ಕಾಣತೀಯಲ್ಲ! ಹಕ್ಕೀ ಹಾರಿಸಿಬಿಟ್ಟೀ ಹೌಡ! (ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ ಸುಳುವು ಹಿಡಿದು) ಆದರ ಆ ಹಕ್ಕಿ ಇಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪುಚ್ಚಾ ಉದರಿಸಿ ಹೋಗೇದ ಹಂ ! ಹಂ ! (ಉರುಳಿದ ತಂಬಿಗೆಯನ್ನು ಕಾಲಿ ನಿಂದೊಡೆಯುವವನು.)

ಮುದುಕಿ— ಹಕ್ಕಿಯೆಲ್ಲೀ ಹಕ್ಕಿರಿ ! ನಾಯೇನು ಶಕಣಾದಾಕಿರೇ ಹಕ್ಕೀ ಸಾಕಾಕ ! ಹಕ್ಕಾಗಿನ ಹೋರೀ ಮಾತ್ರ ಹೊಲದಾಗ ಮೇಯಾಕ ಬಿಟ್ಟಿರತೇನರಿ, ರಾತ್ರಿ ಯಾಳ್ಯಾಕ; ಬಲು ಇರಕಳರೀ ಆ ಹೋರಿ ! ಮತ್ತ ಆದರ ಹಾದಿಗೆ ಹೋಗಬ್ಯಾಡ್ತಿ; ಎಲಬು ನುಗ್ಗು ಆಗೋ ಆಟ ! (ಸಿ. ಆರ್. ಡಿ. ಕಡೆ ತಿರುಗಿ) ಮತ್ತೇನು ‘ಚಾ’ ಮಾಡಂತಿ ಯೇನು ಬಸನಿಂಗಣ್ಣ, ಸಾಹೇಬರದಸಿಂದ ? (ಆಪ್ತರಲ್ಲಿ ಸೊಸೆ ಗಂಟು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರುವಳು. ನೆರೆದವರನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಗೊಂಡು, ಗಂಟು ಚಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೂಲೆಗೆ ಸರಿದು ನಿಲ್ಲುವಳು. ರಾಘವಗೌಡರು ಅವಳನ್ನು ಗಂಭೀರ ಭಾವದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರಲು “ಸುಪರಿಂಟೆಂಡ್”ರು ಅವಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಮುದುಕಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸುವರು.)

ಸುಪ್ರಿ— ಇದೂ ನಿನ್ನ ಹಕ್ಕಲದ ಸಾದ ಆಕಳು ಏನು !..... ಹಂ ! (ಫೋಲೀಸರಿಗೆ) ಹಂ ! ಮನಿಯೆಲ್ಲಾ ತಪಾಸ ಮಾಡ್ರೋ ! ಕಿತ್ತಿ ಹಾಕಿರಿ, ಆ ಗಡಗಂಚೀ, ಅಡಕಲಾ, ಡೊಳ್ಳಾರಿ, ಹೊರಸು ಎಲ್ಲಾ..... (ಫೋಲೀಸನೂ, ಸೋಲ್ವರರು ಮನೆಯ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಎಲ್ಲಾ ಹುಡುಕಾಡುವರು; ಅಮೇಲೆ ಒಳಮನೆ ಹಿತ್ತಲ ಕಡೆಗೆ ನುಗ್ಗುವರು.)

ಮುದುಕಿ— ಅಯ್ಯ; , ಮಾರಾಯಾ ! ಹಾಂಗ್ಯಾಕಂತೀಯೋ ಯಪ್ಪ ! ನಾವೇನು ಬಡಸುಳೀ ಮಕ್ಕಳು ! ನಮಗ್ಯಾತಕ ಬೇಕು ಇಲ್ಲದ

ಉಸಾಬರೀ! ನೀವೇನೋ ದಾರೀ ತಪ್ಪಿ ಬಂದೀರಿ! (ಗೌಡರ ಕಡೆಗೆ ಕೈಮಾಡಿ) ನಮ್ಮ ರಾಘವ್ಯಗೌಡರೇನು ಅರೇದವರಸ ?

ಸುಪ್ರಿ— ದಾರೀ ತಪ್ಪಿ ಬಂದೇವೋ, ಜಾಡು ಹಿಡದೇ ಬಂದೇವೋ ಕೇಳು ನಿಮ್ಮ ರಾಘವ್ಯಗೌಡರನ್ನು! (ಆತ ಗೌಡರ ಕಡೆಗೆ, ಗೌಡ ಮುದುಕಿಯ ಕಡೆಗೆ ಅರೆಗಣ್ಣಾಟಿ ನೋಡುವವನು) ರಾಘವ್ಯಗೌಡರಸ, ಇಷ್ಟು ದಿನಾ ಹುಡುಕೋ ಬ್ಯಾಟೇ ಇಂದ ಬಲಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಂಗ ಅತು ನೋಡ್ರಿ! ಇಕಾ ನೆಲಾ ಎಲ್ಲಾ ತೊಯ್ದ ರೀತಿ ನೋಡ್ರಿ; ಇವು ನೋಡ್ರಿ ಇದೇ ಈಗ ಮೂಡಿದ ಗಂಡಸಿನ ಹೆಜ್ಜೆ; ಅಕಾ, ಅಲ್ಲಿ ತಪತಪಾ ತೊಯ್ದ ಗೊಂಗಡೀ! ಮತ್ತಿದೇ ಈಗ ಉಂಡೆದ್ದ ಈ ಗಂಗಾಳಾ!

ಮುದುಕಿ— ಅಯ್ಯ ನನ್ನ ಶಿವನಸ! ಇಕಾ ಇದೇಗ ನಾನಸ ಉಂಡೆದ್ದು ಕೈ ತೊಳೆದೇನು! ನೋಡಬಾರದಸ ಕೈಯಿನ್ನೂ ಒದ್ದಿ ಅದಾವು!

ಸುಪ್ರಿ— (ಸಿ. ಆಯಾಡೀಗೆ) ನೋಡೋ, ಆ ಗಂಟು ಬಿಟ್ಟಿ ನೋಡು!

ಸಿ ಆಯಾಡಿ— ಸಾಹೇಬರನ್ನು ನೋಡಿ ಹೆದರಿ ಬೆವರಿಡಿದ್ದಾ ವೇಳು ನಿನ್ನ ಕೈ! (ಎನ್ನುತ್ತ ಸುಪ್ರಿಟೆಂಡರ ಸೊನ್ನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಸೊನ್ನೆ ತಂದು ಜಲ್ಲದ ಗಂಟು ಬಿಟ್ಟಿ ತೋರಿಸುವನು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂದ ಬಂದ ಪೋಲೀಸನ ಕರೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಸಿ. ಆಯಾಡಿಯೂ ಹಿತ್ತಲದ ಕಡೆ ಹೋಗುವನು.)

ಸುಪ್ರಿ— ಎಬೇ ಮುದುಕೇ, ಈ ಎರಡು ಮಣದ ರೊಟ್ಟೀಯೇನು ನಿನ್ನ ನ್ಯಾರೀದಸಿಂದ ತರಿಸಿದ್ದೇನು? ನೋಡ್ರಿ, ರಾಘವ್ಯಗೌಡರ ಈ ರೊಟ್ಟೀ ಗಂಟಿನ ಮೇಲಿಂದ ಈ ಜನರ ಇವತ್ತಿನ ಹಂಚಿಕೆ ಎನಿದೆ ಎನ್ನೋದು ಒಡೆದು ಕಾಣುವಂತಿದೆ. ಇವೊತ್ತು ಇವರದೊಂದು ಗುಂಪಿಗೆ ಗುಂಪೇ ಹೊರಟಿರಬೇಕು; ರೊಟ್ಟೀ ಗಂಟು ಹೊರಡು ವದರಲ್ಲಿತ್ತು, ಎಂದಮೇಲೆ, ಹತ್ತರದಲ್ಲೆ ಯಾರಾದರೂ ಇರಲೇ ಬೇಕು! (ಬಾಗಿಲು ಕವೆಗೆ ತರುಗಿ) ಪೋಜದಾರ ಸಾಹೇಬರೇ, ಸಾಜೆಂಟ ಸಾಹೇಬರ ಕಡೆ ಪೋಲೀಸನ್ನು ಓಡಿಸಿರಿ—ಮತ್ತ, ಗೋಕಾವಿ, ಸತ್ತೀಗೇರಿ, ಕೊರಕೊಪ್ಪ, ಮುನವಳ್ಳಿ, ತೊರಗಲ್ಲು, ಮುರಗೋಡ, ಕಡಿಬಿ ರಸ್ತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಮಶೀನ್‌ಗಳನ್ನು ಸಹಿತ ಮೋಟಾರ ಸಾಯಿ ಕಲ್ ಸೋಲ್ವರನ್ನು ಕಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ. ಬೇಟೆ ಕೈಯಳವಿನಲ್ಲೇ

ಅದೆ! (ಮುದುಕಿಗೆ ಕೊಚ್ಚು ಅವೇಶಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದರೂ ಆ ಭಾವಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಂಚು ದಾಟಿಸಂತೆ ತಡೆಯುವಳು. ಸೊಸೆ ಹೌದಾರಿದಂತೆ ಸಣ್ಣ ದನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಚೀರಿ ಇನ್ನೂ ಮೂಲೆಗೆ ಸರಿಯುವಳು. ಗೌಡರು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ ಆಲೆ ದಾಡುವರು. ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಹುಡುಕ ಹೋದವರು ಬರಿಗೈಯಲ್ಲಿ ಬರುವರು.)

ಪೋಲೀಸ— ಉಧರ ತೋ ಕುಳ್ಳ ನಹೀ ಸಾಬ್; ಟಾರ್ಚ್ ಲಗಾಕರಾ ಸಬ್ ದೇಖು.

ಸಿ. ಅಯ್. ಡಿ.—(ಓದಿನಿಂದ ಬರುತ್ತ) ಸಾಹೇಬರಸ. ಒಬ್ಬ ಗಂಡಸಿನ ಹೆಜ್ಜೆ ಮಾತ್ರ ಒಣವಿಯ ತನಕ ಮೂಡಿ ಮುಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ, ಮಾಯ ಆಧಂಗ ಕಾಣತಾವು.

ಸೊಸೆ— (ಸಂಕ ದನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾತರದ ಆಕರಕೆಯಿಂದ) ಇದೇ ಈಗ ನಾನೊ ಹೋಗಿ ಬಂದೆನಲ್ಲರೀ ಯವ್ವ.

ಸುಪ್ರಿ— ಹೋಗಿ ಬಂದಾಕೇ ಬರುವಾಗ ಕಾಲು ಏನು ತಲೆಯ ಮ್ಯಾಲ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದಿಯೇನು!

ಸಿ. ಅಯ್. ಡಿ.— ಅಲ್ಲಾ, ಈ ಮಾಟನ್ನು ಅರಗೀ ಕಾಲು ಹುದುಲಿನಾಗ ಹಣುಮಪ್ಪನ ಹೆಜ್ಜೆ ಆದ್ವು ಏನು ಅಂತೇನು.

ಮುದುಕಿ— ಅದೇನು ಬಿಡು; ಅವಸರದಾಗ ಅಟು ಒತ್ತಿ ನಡೀಬಾರದಾ!

ಸಿ. ಅಯ್. ಡಿ.— ಇಂಥಾ ಮಂದಮಗನಿಗೆ ಅಂಥಾದೇನು ಅವಸರದ ಕೆಲಸವಾ ಅಂತೇನು!

(ಗೌಡರು ಈ ಚೀವೈ ತಮಗೆ ಸೇರದಂತೆ ತಿರುಗಿ ಕೈಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುವರು.)

ಸುಪ್ರಿ— ನಡಿ, ನಡೀರಿ ನೋಡೋಣ ಆ 'ಚಾದೂ' ಏನು ಅದೆ. (ಸಿ. ಅಯ್. ಡಿ. ಯೊಂದಿಗೆ ಹಿತ್ತಲಕಡೆ ಹೋಗುವನು. ಪೋಲೀಸ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿಯುವನು.)

ಮುದುಕಿ— (ಗೌಡರನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ) ರಾಘವ್ವ ಗೌಡರ! ಇದೆನ್ನಿ? ಇದು ಹ್ಯಾಂಗ ಆ ಕುಸ ಅಂತೇನಿಸಿ? (ಗೌಡರು ಅವಳನ್ನು ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ತಡೆದು ಸಮಾಧಾನ ಹಾಗೂ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ವರ್ತಿಸಲು ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂದ ತಿಳಿಸುವರು. ಸಿಪಾಯಿ ಮುದುಕಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಲಿಂಬಂತೆ ಬಾಗಿ ಕಿವಿ ಚಾಚಿರುವನು.) ಏಸ ಏಟುದ್ದಕ ಕಿವಿ ಹಿಗ್ಗಸತೀ. ಅಲ್ಲಾ ಚಂಜೀಕಡೆ ಬಂದಾಗ ಇವಗ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಮಾತು ಬರತಿದ್ದಿಲ್ಲಾ; ಈಗ ಕಿವಿಮಾತು

ಕೇಳಲಾಕ ನಿಂತಾನ ಜೋಕುಮಾರ. (ಇದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಲ್ಲಣ್ಣನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟರೂ ಸಿ. ಆರ್. ಡಿಯೂ ಬರುವರು. ಮುಡುಕಿ ಉದ್ವೇಗವಶಳಾಗಿ ಎದೆ ಹಿಚುಕುತ್ತ ಕಂಠ ಕಿಸಿದು ಸೆಟಿದು ಸಲ್ಲುವಳು. ಸೊಸೆ ಕೈಗಳಿಂದ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಜೋರಾಗಿ ಚೀರಿ ನೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಕುಪ್ಪಳಿಸುವಳು.)

ಸುಪ್ರಿ-- ಎ ಮುದಿರೇ, ಇಕಾ ಈ ನಿನ್ನ ಹೋರಿ ಬಣವೀ ಮ್ಯಾಗ ಹತ್ತಿ ಮೆಯಾಕ ಹತ್ತಿತ್ತು; ಮುಗದಾಣಾ ಹಾರೆ ಹಿಡಿದು ತಂದೀನಿ! ಇನ್ನ ಇದು ನನ್ನ ಕೈಯಾಗಿಂದ ಪಾರ ಆದೀತು ಹ್ಯಾಂಗ ನೋಡೋಣ. ಈ ಸುಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್ ಸಿನಾಗಪ್ಪ ಅಂದರ ಹುಲೀ ಬ್ಯಾಟೇ ಆಡೋವ; ಇಂಥಾ ಹೋರಿ ಯಾವ ಮಾತಿನ್ನೂ !! ಆದರೂ ಇದು ಇನ್ನೂ ಎಳಕ ಹೋರಿ; ಕೋಡ ಮೂಡಿಲ್ಲ ಇನ್ನೂ. ಈ ಮಣಕ ಆಕಳ ಮಾತ್ರ (ಸೊಸೆಕಡೆ ನೋಡುತ್ತ) ಪಾಡಿಗೆ ಬಂದ್ವಿಂಗ ಕಾಣತ್ತೈತಿ.

ಮಲ್ಲಣ್ಣ-- (ನೊದಲೇ ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದವ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಕೆರಳಿ) ಹಂ. ನಾಲಿಗೆ ಬಿಗೀ ಹಿಡೀರಪ್ಪ.

ಸುಪ್ರಿ-- ಯಾಕ ಹಗ್ಗದ ಬಿಗಿತ ಸಾಕಾಗಿಲ್ಲೇನ ಇನ್ನೂ.

ಮಲ್ಲಣ್ಣ-- ಈ ರಟ್ಟೇ ಬಿಗಿತ ಇಲ್ಲಿಗೆ (ಕೊರಳು ತೋರಿಸಿ) ಬಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟರ ನೋಡ್ವಿ, ಮತ್ತ, ನಿಮಗೆ ಯಾರಿಗೂ ನಾನು ಅಸ ಗೊಳ್ಳುಕೆಲ್ಲ. ಯಾರ ಮುಂದ ನಿಂತು ಮಾತಾಡತೀರಿ ಅನ್ನಾದರ ಎಚ್ಚರ ಇರ್ಲಿ. ಹಂ, ಹಂ.

ಸಿ. ಆರ್. ಡಿ.-- ನಮ್ಮ ಕನಸ ಮನಸಿನೊಳಗ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಮರೆಯಾಡಿಸಿ ಈವತ್ತ ಹತ್ತರಿಕೆ ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರೇ ನಮ್ಮ ಪಂಜರದೊಳಗ ಬಿದ್ದಾರಂತ ಗೊತ್ತೈತಿ ನಮಗೆಲ್ಲಾ. ಸರಕಾರ ಕೊಡೋ ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಇನಾಮೇನು ಪುಕ್ಕಟೆ ಆಲ್ಲ.

ಮಲ್ಲಣ್ಣ-- ಅಂತೂ ಐದುಸಾವಿರದ ಆಶಾಕ್ಕೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಮಾನಾ ಮರ್ಯಾದೀ, ನಿಮ್ಮ ಜನರ ಕಕಲಾತೀ, ನಿಮ್ಮ ದೇಶದ ಕೀರ್ತಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಾರಾಕ ನಿಂತೀರಲ್ಲ? ಅಂಥಾ ಸೊಟ್ಟ ಐದುಸಾವಿರ ನಿಮ್ಮ ಮೋತೀಮ್ಯಾಲ ನಾನು ಛಲ್ಲೇನು.

ಸುಪ್ರಿ— ಮತ್ತೆ ನಾಳೆ ನಮಗ ಮ್ಯಾಲಿನ ಹುದ್ದೆ ಬಡತೀ ಎಲ್ಲಾ ನೀನೇ ಕೊಡತೀ ಏನು? ಹಂ. ಹಾ. ಹಾ (ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಅರ್ಧ ಸುಪಾಯತೆ ಯಿಂದ ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯುವನು. ಸುಪರಿಂಟೆಂಡನು ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಮೇಜು ಎಳೆ ಕೊಳ್ಳುವನು. ಸಿಪಾಯಿ ಬಾಕು ಹೊಂದಿಸಿಡಲು ಪೋಲೀಸ ಕೋರ್ಟಿನ ಅಧ್ಯತೆ ಯಿಂದ ಕುಳಿತು ಮಲ್ಲಣ್ಣನ ಕೇಸು ನಡೆಯಿಸುವನು. ಸೀಪಾಯರು ಮಲ್ಲಣ್ಣ ನನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ಎಳೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುವರು. ಒಬ್ಬನು ಸುಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟಿನ ಓಂಬದಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವನು. ಸುಪ್ರಿಂಟೆಂಡೆಂಟನು ಗೌಡರನ್ನು ಕರೆದು ತಮ್ಮ ಒದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವನು; ಹಾಗೂ ಮಲ್ಲಣ್ಣನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡುವನು.) ಇಕಾ ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಪಾ ಮಲ್ಲಂಣಾ, ಅಲ್ಲಾ ದೇಶದ ದಶಿಂದ ಹೊಡದಾಡೋ ನೀವು ಇಂಥಾ ಹೆಗ್ಗಣದಾಟಾ ಯಾಕ ನಡಸತೀರಿ? ಅಲ್ಲಾ ಈವತ್ತೆ ಗೋಕಾವಿ ಆಚೆಗೆ ಪೋಲೀಸರಿಗೆಲ್ಲಾ ಮಂಕು ಬಡೆದು ನೆಲಾ ಹೊಕ್ಕ ಪಾರು ಆದ ಆ ನಿಮ್ಮ ಹೊಡೆ ಮುಂದಾಳುಗಳೆಲ್ಲಿದ್ದಾ ರಂಜೋದು ನಿನಗೇ ಗೊತ್ತು ಆದೆ ಅಂತ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಖಾತ್ರಿ ಆಗೇದ ಏನವಾ. ಅಲ್ಲದೆ ಮುಘೋಳದ ಗಡೀ ದಾಟಿ ಎರಡು ಬ್ಯಾಡರ ತಂಡ. ನಿಮ್ಮ ಬಣದಾಗ ಹೊಕ್ಕೊಂಡದ್ದಾ ನಮಗ ತಿಳಿದೇ ಇಲ್ಲಾ. ಮತ್ತೆ ಆಗಸ್ಟ್ ಒಂಭತ್ತನೇ ತಾರೀಖಿನಿಂದಾ ಸರಕಾರದ ವಾರಂಟು ಇದ್ದಂಥಾ ಕರ್ನಾಟಕದ ಏಳೆಂಟು ಜನಾ ಮುಂದಾಳುಗಳನ್ನು ನೀವು ಗುದ್ದಾ ಹೊಗಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾ ನಮಗ ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾಗೇದ. ಮೊಗಲಾಯಿಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಗೋವಾ ಪ್ರಾಂತದಿಂದ ನೀವು ನಾನಾ ತರದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತರಿಸಿದ್ದರ ಪುರಾವೆನೂ ನಮಗ ಸಿಕ್ಕಾವ. ಈ ಎರಡು ತಿಂಗಳದಾಗ ಎಷ್ಟು ಚಾವಡಿ, ಸರಕಾರೀ ಬಂಗಲೆ, ಸ್ವೇಶನ್ನು ಸುಟ್ಟುಪೋ, ಎಷ್ಟು ಗಾಡಿಗಳು ಹಳಿತಪ್ಪಿ ಉರಳ್ಯಾವೋ, ಎಷ್ಟು ಸರಕಾರದ ಕಾಳುಕಡ ಅಂಗಡೀ ಹಾಗೂ ಟ್ರೈರುರಿ ಹಣಾ 'ಲೂಟು' ಆಗ್ಯಾವೋ ಆದ ಕೆಲ್ಲಾ ನೀನೇ ಹೊಣೆಗಾರಂತೂ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಪೂರಾ ಖಾತ್ರಿ ಆಗೇದ. ಮತ್ತೆ ಇಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ, ರಾಮದುರ್ಗ ಜಮಖಂಡೀ ಮುಘೋಳ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನೀವೇನೇನು ಚಲ್ಲಾಟಾ ನಡಿಸೀರಿ ಅನ್ನೋದು ನಮ್ಮೆ ಸಾರ್ವೇಗೆ ಬಂದದ. ಒಟ್ಟಿನಮ್ಯಾಲೆ ಜಾರ್ಜ

ಬಾದಶಹರ ವಿರೋಧ ಬಂಡು ಎಬ್ಬಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನೀನು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇದ್ದೀ ಹೌದಲ್ಲೋ? ಏನಂತೀ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ. (ಮಲ್ಲಂಜ ಎದೆ ಸೆಟಿಸಿ ಗೋಣು ತಿರುವಿ ಕಂಜೇರಿಸಿ ಸುಮ್ಮನೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.) ಯಾಕ ನೀ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಡಂಬಡುತ್ತೀಯವ್ವೇ? (ಮಲ್ಲಂಜ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಸೆಟೆದು ತಿರುಗಿ ನಿಲ್ಲಲು) ಬಿಡು, ಬಿಡು ಮಲ್ಲಂಜಾ, ಇತ್ತಲಾಗ ತಿರುಗು; ಇಕಾ ನನ್ನ ಮಾತ ಕೇಳು! ನೀ ಇನ್ನೂ ಹುಡುಗ, ಹಳ್ಳಿ ಹುಂಬ; ಮಹಾಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ಕಾರಭಾರ ಅಂದರೇನು? ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ನಿನ್ನಂಥಾ ಪೋರ ನಿಲ್ಲೋದಂದ್ರೇನು? ಸುಮ್ಮನೇ ಈ ಬಿಳಿ ಬೊಟ್ಟಿಗೆಯ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ, ತಮ್ಮ ಬ್ಯಾಳಿ ಬೇಯಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನಂಥಾ ತಿಳಿಗೇಡಿ ಜನರನ್ನ ನಡುವ ಹಾಕಿ, ತಾವು-ತಾವು, ಊರ ಸುಟ್ಟ್ರ ಹಣಮುಪ್ಪ ಹೊರಗಂತ, ಇರತಾರೇನಪಾ. ಬಾ ಇತ್ತ. ನಾ ನಿನ್ನದೂ, ನಿನ್ನ ಕುಟುಂಬದ್ದೂ, ಹಿತಾ ಆಗೋ ಮಾಯ ಹೇಳತೇನಿ. (ಮಲ್ಲಂಜ ಹಾಗೇ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಅಚ್ಚಿಗೆ ಸರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಮುದುಕಿ ಮೂಗೇರಿಸಿ ಸುಪ್ಪಿಟೆಂಡನ ಫಜೀತಿ ಮಾಡುವ ನೋಟದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ. ಗೌಡರು ಅವ್ಯಕ್ತ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಇದ್ದಾರೆ.)

ಸುಪ್ತಿ— (ಬಗೆಹರಿಯದವನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಗೆಯುತ್ತ) ನೋಡು ಮಲ್ಲಂಜಾ, ನೀ ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿದರೆ, ಇಷ್ಟು ದಿನಾ ನಿನ್ನದೆಷ್ಟೇ ಅಪರಾಧ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕ್ಷಮಿಸಿ ನಿನ್ನ ಕೂದಲು ಕೊಂಕದಂತೆ ನಾನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತೇನಿ. ನಮಗ ಈಗ ಬೇಕಾದ ಪರೀಕ್ಷೆ* ಅಷ್ಟು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟ ನೀವೆಲ್ಲಾರೂ ಪಾರ ಆದ್ರಿ ಅಂತೂ ತಿಳಕೋ; ಅದ್ಯಾಕ ಮತ್ತೆ ಮೃಾಲ ನಿನಗ ಸರಕಾರದಿಂದ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಇನಾಮೂ ಮತ್ತು ಒಂದು ಚಲೋ ಹುದ್ದೆ† ಸಿಗುವಾಂಗ ಮಾಡತೀವಿ ತಿಳತೇನು? ಏನ ಇದ್ದದ್ದು ಹೇಳಿಬಿಡು. ಇನ್ನೂ ಹುಡುಗ ನೀನು. (ಆತ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಅವಜ್ಞೆಯಿಂದ ತಲೆ ಎರಡು ಮಾಡ ದಿರಲು ಸುಪ್ಪಿಟೆಂಡನ ಅನುನಯ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಅವನ ಪಿತ್ತ ನೆತ್ತಿಗೆರುವದು; ಉನ್ನತನಂತೆ ಕಾಲಪಳಿಸುತ್ತ ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡುವನು.)

* ಸುದ್ದಿ; † ಅಧಿಕಾರ.

ಸುಪ್ರಿ—(ಕೊನೆಗೆ ಮಲ್ಲಣ್ಣನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ,) ಏ; ನಾ ಇಷ್ಟ ತಿಳಿ ಹೇಳಿದರೂ ನಿನ್ನ ಮಡ್ಡ ತಲೆಯೊಳಗ ಸೇರವಲ್ಲದೇನೊ? ಇಕಾ ಮಲ್ಲಣ್ಣ (ಗಂಭೀರವಾಗಿ) ಇತ್ತಲಾಗ ತಿರುಗಿ ನಿಂದರು; ಯಾರ ಮುಂದ ಸಂತೀ ಅಂತ ಲಕ್ಷ್ಯದೊಳಗ ಇಡು. ಮತ್ತೆ ವಿಸದ್ದದ್ದ ಒಮ್ಮೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಬಿಡು. ಹುಂ, ಏನಂದೀ? (ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಇದಾವುದನ್ನೂ ಗಮನಿಸದಂತೆ ಖೇಕರಿಸಿ ಉಗುಳಿ ಎದೆ ಸೆಟಿಸಿ ಉಬ್ಬಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವನು. ಮದುವೆ ಆಭಿನಾನದ ಸಂಕೇತದಿಂದ ಮಗನನ್ನೂ ಗೌಡರನ್ನೂ ಮಾಲಿಸುವನು. ನೂಸೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆದರಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಯಾಚನೆಯ ಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸುವನು.)

ಸುಪ್ರಿ—(ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಗಮನಿಸಿ ಕೋಪದಾಚ್ಛೇದ ಮೀರಲು) ಏ ಕತ್ತೆ ಸೂಳೆಮಗನೆ! ಬೊಗಳುತ್ತಿಯೋ ಏನಂತೀ!! ಅಂ!!! ರಾಘವ ಗೌಡರ, ತಗೊಳ್ಳ ಆ ಚಬಕವನ; ಒಂದನುಳ್ಳು ಲಗಾಯಿಸಿರಿ, ಇವನ ಪೈ ಹುಳಿಯೋ ಹಾಂಗ; ಬಾಯ ಬಿಚ್ಚತಾನೋ ಇಲ್ಲೋ ನೋಡೇ ಬಡೋಣ! ಸಮಗಾರ ದೇವರಿಗೆ ಮಚ್ಚೇವೆಟ್ಟು ಅನ್ನಾದೇನು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ! ಕೊಡ್ತಿ ನಾಕು ತಪರ:ಕಿ;* ಅನುವಾನಿಸತೀರಿ ಯಾಕ ಗೌಡರ?

ಮಲ್ಲಣ್ಣ—(ಗೌಡರು ಅನುಮಾನದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವನು ಗಮನಿಸಿ) ಆಯಿತು. ನಾನೇ ಮಾತುಡತೀನಿ. ನಿಮ್ಮ ನಾಲಗಿ, ಆ ಚಬಕದಕಿಂತ ಉದ್ದ ಅದವ್ವನ್ನು, ನಾನೇ ಕತ್ತರಸತೀನಿ. ಇಕಾ ಹುಟ್ಟಿ ತಳವಾರ ಜಾತಿ ನಮ್ಮದು. ನಾ ಎಂದೂ ಕುಲಕ್ಕ ಕಪ್ಪು ಹಚ್ಚುವವ ಅಲ್ಲ. ಒಂದು ಮಾತ ಹೇಳತೀನಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿ; ಈ ಎರಗಟ್ಟೇ ಸೀಮಿ ಯೊಳಗಿನ ಮರಡೀಯೆಲ್ಲಾ ಮಾತುಡಿಸಿದರೂ ಆಡಸಬಹುದು; ಅವರ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಒಳಗಿನ ಮಾತು ಕರುಳು ಬಗಿದರೂ ಹೊರಗ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲಾ ಅನ್ನೋದನ್ನ ಹದಿನಾರಾಣೆ ಖಾತ್ರಿ ಹಿಡೀರಿ.

ಸುಪ್ರಿ—(ಕ್ಷೇಪದಿಂದ) ನೋಡತೀನಿ ನೋಡತೀನಿ ನಿನ್ನಂಥವರನ್ನಾಕ,

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಸನ್ನವರನ್ನ (ಮುಂದುಕಿ “ಹಾಂ” ಎನ್ನುವಳು; ಮಲ್ಲಣ್ಣ “ಏ” ಎನ್ನುವನು) ಮತ್ತೆ ಬಲ್ಲೆ, ಬಿಡು ಇದೆಲ್ಲಾ ಹುಡುಗಾಟಕ್ಕೆ; ಈ ಶಿವನಾಗುವುದ್ರೆ ಏನಂದಿ? ಒಂದಕಾಲಕ್ಕೆ ಧಾರವಾಡ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಯಂಥಾ ಊರಿಗೆ ಊರೇ ಹುರಿದುಬಿಟ್ಟೆ; ಗೊತ್ತಾದರೂ ಏತೇ? ಇಕಾ; ನಾಲ್ವತ್ತು ವರ್ಷ ಸರ್ವಿಸ ಆಗಿ ಮತ್ತೆ ಈಗ ಸರಕಾರದವರು ಬಿಡಲಾರದ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಎಕ್ಸ್ಟೆನ್ಷನ್ ಕೊಟ್ಟಾರ; ನಾ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೇಳಿಕೋ ಪ್ರೋರಾ; ಹುಚ್ಚರೂ-ಹೆಣಗಲೂ-ಇವರಿಬ್ಬರ ಮನ ಒಲಿಸೋದು ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇದು ನನ್ನ ನಾಲ್ವತ್ತೊಂದು ವರ್ಷದ ಅನುಭವದ ಮಾತು.

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— ಈ ನಾಲ್ವತ್ತೆರಡರಾಗ ನಿಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಪುಸ್ತಕದೊಳಗ ನಾ ಹೇಳೋ ಹೊಸಾ ಪಾಠ ಒಂದು ಬರದ ಇಟಗೊಳ್ಳಿ, ಈವತ್ತು! ಅಂದ್ರೆ ಇನ್ನ ಮುಂದಿನ ನಾಲ್ವತ್ತು ವರಷ ಆದರೂ ನಿಮ್ಮ ಬಾಳು ಸುಧಾರಿಸಿತು.

ಸುಪ್ರಿ— ಏ ಎಚ್ಚರ ಇಟಗೊಂಡು ಮಾತಾಡು. ಅಂ. (ಜೇಬಿನಲ್ಲಿಂದ ತೆಗೆದು ನಸ್ಯನ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತ) ಈಗ ನೀ ಬಾಯ ಬಿಚ್ಚೋದು ಶಕ್ಯ ಆಗದಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಹೆಣಾ ಬಿದ್ದ್ರಾ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೇನು?

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— ಹೂಂ. ಹೂಂ. (ಎಂದು ಮೂಗು ಮುರಿದು ಶ್ವಾಸಹೊಡೆದು ತಿರಸ್ಕಾರ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವನು. ಗೌಡರು ಮಲ್ಲಣ್ಣನನ್ನು ನಿಟ್ಟಿಸುವರು; ಮುಂದುಕಿ ಕೈ ತಿರುವಿ ಉದಾಸೀನತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವಳು ಸೊಸೆ ಬಿಕ್ಕಳಿಸುವಳು.)

ಸುಪ್ರಿ— (ಮಲ್ಲಣ್ಣನು ಉತ್ತರಕೊಡದಿರಲು ನಸ್ಯ ಏರಿಸುತ್ತ) ಯಾಕಡ ಹುಡುಗ ಬುದ್ಧಿ! ಹೆದರಿಕೊಂಡಿ ಏನು?

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— ಹೆದರಿಕೇ !!! (ಸುಪ್ರಿಯೊಡನ ನೋರೆಯಕಡೆಗೆ ಥೂ ಹಾಕಿ) ಈ ನಮ್ಮ ಯರಗಟ್ಟಿ ಸೀಮ್ಯಾಗ ಹುಡುಗರಿಗೂ ಸಹಿತ ಈಗ ನೆನಪಿಲ್ಲಾ, ಹೆದರಕೇ ಅಂದರೇನು ಅಂತ! ತಿಳೀತು!! ಇದ್ದರ ನಿಮಗ ಇದ್ದೀತು ಹೆದರಕೆ! ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಜನರ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ದು ಸರಕಾರದ ಬಾಲಾ ಬಡಿದಿದ್ದರ ಎಲ್ಲಿ ಹಿಂಬಡತಿ ಆದೀತೋ ಅನ್ನೋ ಹೆದರಕೆ ನಿಮ್ಮ ಇರಬೇಕು! ದೇವ್ರ ಕೊಟ್ಟ ನೀರೂ,

ಭೂಮಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಳೂ, ಎರಡೇ ನಂಬಿದ ನಮಗೆ, ಎಲ್ಲೇ ಹೆದರಿಕೆ! ಯಾತರ ಹೆದರಿಕೆ!! ಯಾರ ಹೆದರಿಕೆ!!

ಸುಪ್ತಿ— (ಅಂಗೈ ನಸ್ಯವನ್ನು ಝಾಡಿಸಿ-ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಿಡಿದೆದ್ದು) ಹಾಂಗ ಅಡ್ಡಾದೀ ಬೀಳಬ್ಯಾಡೋ; ಸರಕಾರದ ವಿರೋಧ ಮಾಡವರ ಅವಸ್ಥೆ ಏನಾದೀತು ಅಂತ ಗೊತ್ತು ಆದರೂ ಅದ ಏನು? ತಲೆ ಮಾಸ ಹಾರದ ಪೋರಾ! ನಿನ್ನ ಮುಂದಿನ ಗತೀ ನಿನಗ ಗೊತ್ತಿದ್ರ ನೀ ಹೀಂಗ ಮಾತಾಡತಿದ್ದಿಲ್ಲಾ; ಹು: ಹು: ಹು: !

ಮಲ್ಲಣ್ಣ— ಗೊತ್ತೈತಿ, ಗೊತ್ತೈತಿ; ನಾವು ಕೈ ಸೋತಾಗ ನಮ್ಮ ವೈರಿಗಳು ಹ್ಯಾಗೆ ಚಿತ್ರ ಹಿಂಸಾ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಹೆಣಾ ಕೆಡವ್ಯಾರು ಅನ್ನೊದರ ಕನಸು ಮುಂಗಂಡೇ ನಾವೀ ಕೆಲಸಕ್ಕ ಕೈ ಹಾಕೇವಿ; ತಿಳೀತು! ನಮಗ ನೀವು ಎಂಥೆಂಥಾ ದಂಡಾ ಕೊಡಬಹುದು ಅನ್ನೊದರ ಕೋಪ್ಪಕೂ, ನಿಮಗ ಗೊತ್ತಿರಾರಿಲ್ಲಾ, ನನ್ನ ಕಡಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ಬೇಕಾದರ; ನಾ ನಿಮ್ಮ ಹಾಗ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕಲಿತಿಲ್ಲಾ, ನಿಜಾ; ನಾ ಹಳ್ಳೀ ಹುಂಬಾ, ನಿಜಾ; ಅಂತು, ನಿಮ್ಮಾಗ ದುಡ್ಡಿನಾಶಾಕ್ಯ ಮತ್ತ ನೌಕರೀ ಮೋಹಕ್ಯ ಬಿದ್ದು ನಾ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕ ಎರಡು ಬಗೆದಿಲ್ಲಾ ಅನ್ನೊದೂ ಅಷ್ಟೇ ನಿಜ. (ಗೌಡರೂ ಮುಹುಕಿಯೂ ಮಲ್ಲಣ್ಣನ ಏಕೆಯ ಉಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಚ್ಚು ಬೆರೆಯುತ್ತ ಹೋಗುವರು.) ಸಾಲೀ ಮೂಲೀ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕಲೀದಿದ್ದರೂ ನಿಮ್ಮಂಥವರನ್ನ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ ಪರಕೀಯಸರಕಾರಾ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನೊಳಗ ಹ್ಯಾಂಗ ತನ್ನ ಬ್ಯಾಳೀ ಬೇಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬುಲೈತಿ ಅನ್ನೊದನ್ನ ನಮ್ಮ ಜಂಗಿನ ಸ್ವಾಮಿಗೋಳ ಪುಣ್ಯಾದಿಂದ ನಾನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿಕೊಂಡೀನಿ. ನಾ ಹುಟ್ಟಿ ಬರೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರಸ ಆದರೂ, ಸರಕಾರದ ಜೋಡಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಜಗಳ ಹುಟ್ಟಿ ಇಂದಿಗೆ ನೂರಾ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರಸ ಆದ್ವು! ಯಾವತ್ತ ಪೇಶ್ವಾಯಿ ಖಾಲಸಾ ಆತೋ, ಅವತ್ತೇ ಬಿತ್ತು ಈ ಜಗಳದ ಬೀಜ! ದಿಲ್ಲಿ ಬಾದಶಾನ್ನ ಬರ್ಮಾಕ್ಕಟ್ಟಿ, ಬರ್ಮಾದ ಅರಸನ್ನ ಕೊಂಕಣದಾಗ ಕೊಳಿಸಿ, ಪೇಶ್ವಾನ್ನ ಒಯ್ದು ಬ್ರಹ್ಮಾ

ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಬಂದೀ ಮಾಡಿ ಎಂದ ನಮ್ಮ ದೇಶ ಮೂರಾಬಟ್ಟಿ, ಆತೋ ಅಂದೇ ಹುಟ್ಟಿತೀ ವೈರಾ!! ಬಂಡಾಯದ ಕಾಲಕ್ಕು, ಬಂಗಾಲದ ಭಂಗಾದ ವ್ಯಾಳ್ಯಾಕ್ಕು, ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಹೊತ್ತಿನೊಳಗ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಜನರು ಎಂತೆಂಥಾ ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕು ಗುರಿ ಆವರೂ ಅನ್ನೋದು ನಿತ್ಯ ನಮ್ಮ ಕಂಣೆದುರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿತಿ!! ಕೋಲಾಟಾ ಚಿಣ್ಣಿಣ್ಣಿ ಆಡೋ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗೋರೂ, ಈಗ ದಿನಾಲು ಜಾಲಿಯನ್‌ವಾಲಾ ಬಾಗದ ಪ್ರಭಾತ ಫೇರಿ ಹಾಡತೀರತಾವ. ನನ್ನಂಥಾ ಸಾವಿರಾರು ಹರೇದ ಹುಡುಗರ ಹೆಣಾ ತುಳದೇ ನಿಮ್ಮಂಥವರು ಗದ್ದಿಗ್ಗೇರತೀರಿ ಅಂತೂ ನಮಗ ಗೊತ್ತೈತಿ! ಈ ಜಗಳದ್ದಿಂದ ಕರೇನೀರು ಕಂಡವರೆಷ್ಟು! ಗಲ್ಲಿಗೇರಿ ಜೋತಾಡಿ ದವರೆಷ್ಟು!! ಗುಂಡಿಗೆದೆಗೊಟ್ಟು ನೆತ್ತರಾ ಬಿತ್ತಿದವರೆಷ್ಟು!!!..... ಲಾಠೀ ಹೊಡತಕ್ಕ ತುತ್ತಾದವರೆಷ್ಟು!!! ಹಿಡಿಸಲಾರದೆ ತುಂಬಿದ ನಿಮ್ಮ ಸೆರೆಮನೆಗಳ ಹೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡಿದವರೆಷ್ಟು!!! ಇದೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟು? ಎಷ್ಟು?.... ಒಟ್ಟಿಟ್ಟು ಎಣಿಸಾಕ ಕುಂತ್ರ ಮುಗಿ ಲಾಗಿಸ ಚಕ್ಕಿ ಸಾಲಾಕೆಲ್ಲ;— ಅಷ್ಟು ಜನರು ಬಲೀ ಬಿದ್ದಾರ ಈ ದೇಶದ ಜಗಳದದಿಂದ! ಅದರೊಳಗ, ಕೂಸು, ಕುನ್ನಿ, ಹುಡು ಗರು, ಹುಡುಗೇರು, ಹೆಂಗಸರು, ಹರೇದವರು, ಮುದುಕರು, ತದ ಕರೂ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಜನರು!!! ಅದರೊಳಗ ಉನಾದವರೆಷ್ಟು? ಪ್ರಾಣಾ ನೀಗಿದವರೆಷ್ಟು!? ಮಾನಾ ಕಳಕೊಂಡವರೆಷ್ಟು!? ಅವ ರೆಲ್ಲಾರದೂ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹತ್ತರಂತೆ ಸ್ಮಾರಕಾ ಕಟ್ಟಿಸಿದರೂ ನಮ್ಮ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಸಾಲಾಕೆಲ್ಲಾ! ಅದಿರಲಿ; ನನ್ನಂಥವರು ಯಾರಾದರೂ ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿ ನಿಮ್ಮಂಥವರ ಕೈಯಾಗ ಸಿಕ್ಕರ ಗಂಡ ಸರು ಹೆಂಗಸರು ಅನ್ನದs, ಬತ್ತಲೆ ಮಾಡಿ. ಚರ್ಮಾ ಸುಲೀತೀರಿ ನೀವು! ಮಾನದ ಸುಲಗೀ ಮಾಡತೀರಿ; ಕೈಕಾಲು ಕಡದು ಗೋಳಾಡಸತೀರಿ; ಹೇಸಿಗ ತಂದು ಬಾಯಿಗೆ ಹೀಡೀತೀರಿ; ತಲೇ ಕೆಳಗಮಾಡಿ ತೂಗ ಹಾಕಿ, ಉರೀಹಾಕತೀರಿ; ಹೆಂಗಸರ ಮರ್ಮ ದಾಗ ಉರವು ಹಾಕಿ, ವರ್ಮಾ ತೀರಿಸಿಗೋತೀರಿ; ಅನ್ನೋದೆಲ್ಲಾ

ನಮಗ ಗೊತ್ತೈತಿ. ಈ ಮೂರು ತಿಂಗಳ್ಳಾಗೆ ಹಿಂಥಾ ನೂರಾರು ಸಂಗತೀ ನಮ್ಮ ಕಂಠ ಹುಜರ* ನಡೆದದ್ದೂ ಈಗೂ ಕಂಠ ಮುಂದ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾಂಗ ಅದಾವು! ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಂಠಗಂಡ ನಾ ಬಾಯಿ ಬಿಗೀ ಹಿಡದೇನಿ. ಅದಕ್ಕು ಹೇಳಿದೆ; ಈ ಎರಗಟ್ಟೀ ಸೀಮ್ಯಾಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಗುಡ್ಡದಕಿಂತಾ ನನ್ನ ಎದೀ ಗಟ್ಟಿ ಐತಿ ಅಂತ. ನನ್ನ, ಗುಂಡು ಹಾಕಿ ಕೊಲ್ಲರಿ; ನೂರು ಜೋಳಾಗಿ ಕತ್ತರಿ ಸಿರಿ; ಅದರ ಈವತ್ತ, ಯಾರನ್ನ ನಾವು ಪಾರು ಮಾಡಾಕ ನಿಂತೀವೋ ಅವರು ಪಾರು ಆಗಾಕ ಬೇಕು; ಈವತ್ತಿನ ರಾತ್ರಿ ನಾವು ಹೂಡಿದ ಹಂಚಿಕೆ ನಡಿಯಾಕ ಬೇಕು! ಈ ಯರಗಟ್ಟಿ ಯೊಳಗಿನ ಎಮ್ಮೀಗೊಡ್ಡ ಸಹಿತ ನಿಮಗ ಸುದ್ದೀ ಹೇಳಾಕಿಲ್ಲಾ! ನೀವು ಸುಮ್ಮಾಕ, ಕಲ್ಲಿನ ಗೋಡೆಗೆ ತಲೀ ಹಾಯ್ದ ಹಾಂಗ ಮಾಡಾದರಕಿಂತಾ, ಕೈಯಾಗ ಸಿಕ್ಕೀನಿ, ನಿಮಗೇನು ಮಾಡೋದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ! ನಮಗೇನು ಮಾಡೋದಿದ್ದೀತು, ಅದನ್ನ ನಮ್ಮ ಜನಾ ಮಾಡತೈತಿ!! ಅದರ ಈ ಸೀಮ್ಯಾಗ ಒಂದು ತಲೀ ಬಿದ್ದರ ಒಂಬತ್ತು ತಲೀ ಚೀಗಿತಾವು ಅನ್ನೋದು ಮಾತ್ರ ನೆಪ್ಪಿರಲಿ, ಅಂದೆ!!

ಸುಪ್ತಿ—(ಅಬ್ಬರದ ಗೊಗ್ಗರ ದನಿಯ ಸಿಡುಕಿನಿಂದ) ಎ, ಎ; ಕಗ್ಗ ಕತ್ತೀ ಮಗನೇ ಕಟ್ಟಿಡು ಇದೆಲ್ಲಾ ಪಂಟು. (ಸಿಪಾಯಿಗೆ) ಎ. ಇವನ್ನ ಹೊರಗ ಎಳಕೊಂಡ್ದೋಗಿ ಘಾಜದಾರರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಿರೋ. ಮತ್ತ ನಾ ಮೊದಲೇ ಸಾರ್ಜಂಟಿ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಂಗ ಎಲ್ಲಾ ರೆಡೀ ಮಾಡರಿ; ಅಂತಾ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿರಿ. ಇವರು ಹೀಂಗ ಹಾದಿಗೆ ಬರೋಹಾಂಗ ಕಾಣೋದಿಲ್ಲಾ; ಒಯ್ಯರಿ, ಒಯ್ಯರಿ, ಅವನ್ನ; (ಧಾಸಿಸುತ್ತ) ಇದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಉಪಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. (ಸೋಲ್ತರಂಜಿರೂ ಮಲ್ಲಣ್ಣನನ್ನು ಎಳೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿರಲು ಸುಪ್ತಿಯು ಅವನನ್ನು ದಬ್ಬಿ ಕ್ರೂರವಾಗಿ ಮರುಗುಟ್ಟುತ್ತಲೂ, ಗೌಡರು ಅಸಹಾಯತೆಯ ನೆಟ್ಟ ನೋಟ ದಿಂಬೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವರು. ಮುದುಕಿ ಸುಪ್ತಿಯನ್ನು ಶಪಿಸುತ್ತಿರುವಳು; ಸೊಸೆ

* ಮುಂದೆಯೇ •

ಸಾಗರಬಿದ್ದು ಗಾಗರೆಯುವಳು. ಮಲ್ಲಂಣ ದರ್ಪದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತ ಕಣ್ಮರೆಯಾದಮೇಲೆ, ಸುಪ್ರಿಯ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯ ಮುದುಕಿಯ ಒಡನುಡಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವದು. ಅವಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ಕೈ ಹಿಂದು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಯೋಚನಾಸರನಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಸುತ್ತಾಡುವನು. ಕೊನೆಗೆ ಏನೋ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದವನಂತೆ....) ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ ಗೌಡರೇ. ಇವರೆಲ್ಲಾ ತಲೆ ತಿರುಕ ಹುಂಬರು. ಸುಮ್ಮಸುಮ್ಮನೆ ಯಾರೋ ಹೇಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಮಾತು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಜಿಗದಾಡತಾವ! ಆದರ ಈ ಆಸಾಮಿ ನಮಗ ಅಸಗೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ; ಇವಕ್ಕೇನೋ ದೇಶಂತಸ್, ಸೇವಾ ಅಂತ; ನಾವು ಮಾಡೋದೂ ಒಂದು ದೇಶಸೇವಾ ಅಂತಸ್ ತಿಳೀರಿ! (ಮುದುಕಿ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಉಗುಳಿ “ನಿನ್ನಂಥವರು ಹಾರಗೆಡದು ಹೋಗೋದು ಎಲ್ಲಾ ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ದೇಶಸೇವಾ” ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸುವಳು. ಸುಪ್ರಿಯು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅವಳನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸುವನು.) ಇಕಾ ರಾಘವ್ವಗೌಡರೇ, ಈ ನಾಲ್ಕು ತ್ತೊಂದು ವರ್ಷದ ಅನುಭವದೊಳಗ— ಬಿಸಿಗೆ ಬೆಂಣಿ ಕರಗೇ ಕರಗತ್ಯೈತಿ ಅಂತಮನಸಿಗೆ ಖಾತ್ರಿ ಆಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ! ಆಲ್ಲಾ ಹಸರು ನೋಟಿನ ಹಸಿವು ಹಚ್ಚಿದರ ಮುಂದೆ ದಾರಿ ತೆರದ ಹಾಗೇ ಅನ್ನರಿ.

ರಾ. ಗೌಡ್ರು— (ವಿಚಾರಸರತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮೆಲ್ಲಗೆ ತುಟಿಬಿಚ್ಚಿ) ಆಗಳೇ ಮಲ್ಲಂಣ ಅಂದಹಾಗೆ, ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಅನುಭವಕ್ಕೂ ಮೇಳ ಇಲ್ಲಾ ಅಂತ ಕಾಣತ್ಯೈತಿ. ನೀವಿಷ್ಟು ಅನುಭವ ಪಡೆದರೂ ಹಳ್ಳೀ ಜನರ ಮನಸು ಕಂಡಿಲ್ಲ ಬಿಡ್ರಿ.

ಸುಪ್ರಿ— ಅಂದರೇನು, ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥಾ ರಾಘವ್ವಗೌಡರ?

ರಾ. ಗೌಡ್ರು— ಇಲ್ಲಿ ನೋಡ್ರಿ, ಹಳ್ಳೀ ಜನರ ಮನಸು ಒಳ್ಳೆದಕ್ಕು ಬೆಂಣೀ ಕಿಂತಾ ಮಿದುವು; ಕೆಟ್ಟದಕ್ಕು ಕಲ್ಲಿನಕಿಂತಾ ಕಠಿಣಾ! ಈ ಜನರು ಹೀಂಗೆ ಹಣದ ಆಶೇಕ್ಕು ಮನೆಯುವವರಲ್ಲ ಬಿಡ್ರಿ.

ಸುಪ್ರಿ— ಯಾಕು—ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೇನು? ಹಣಾ ಅಂದ್ರ ಹಣಾ ಬಾಯಿ ತೆರೆ ದೀತನ್ನೋದೂ!

ರಾ. ಗೌಡ್ರು— ಆದರೆ, ಅಂಥಾ ಹೆಣಾ ಹಳ್ಳಿಯೊಳಗೆ ಸಿಗೋದು ಅಪರೂಪ

ಬಿಡ್ಡಿ. ಪಟ್ಟಣದೊಳಗ, ಅದರೊಳಗ, ಕಲಿತವರೊಳಗ, ಅದರೊಳಗೂ ಯಾವದಾದರೂ ಹುದ್ದೆದೊಳಗ ಇದ್ದಾವರಲ್ಲೆ, ಅಂಥಾ ಹೆಣದ ಗುಣಾ ಹೆಚ್ಚು ನೋಡಿ.

ಸುಪ್ತಿ— ನೋಡಿರೆಂತ ಗೌಡ್ರ! ಪಾಪ ಬಡ ಮುಂಡೇಮಕ್ಕಳವು; ಉಂಡುಟ್ಟ ಸುಖಾ ಪಟ್ಟು ಇವಕ್ಕೇನು ಗೊತ್ತು? ಒಮ್ಮೆ ಆ ಸುಖದ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿದರ ಇವರೂ ಕೈಯಾಗಿ ನ ಗೊಂಬಿ ಆಗ ತಾರ, ಗೊಂಬಿ!

ರಾ. ಗೌಡ್ರ— ಹಾಂಗ ಗೊಂಬಿ ಅದವರ ಸುಖಾ ಕಂಣೆದುರಿಗೆ ಕಾಣ ತೈತಿ ಬಿಡರಿ. ಆದರ, ಅದೂ ಸುಖಾ ಅಲ್ಲರೇ; ಸುಖದ ಭೂತಾ!

ಸುಪ್ತಿ— ಭೂತೋ ದೆವ್ವೋ ಅದೊಮ್ಮೆ ಇವರಿಗೆ ಬಡೀಬೇಕು, ನೋಡಿ. ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ತಾವು ಸೊತ್ತು ಹಾಕುವವರಲ್ಲೆಂಬಂತೆ ಮುದುಕಿ ಅವನ ಕಡೆ ಕೆ ಮಾಡಿ ಲಟಕು ಮುರಿಯುವಳು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ) ನೀ, ಆ ಮುದುಕಿನ್ನು ಇತ್ತಲಾಗ ತಂದು ನಿಂದರಸರೊಯ್ಯ. (ಆತನು ಮತ್ತೆ ಬಾಕಿನಮೇಲೆ ಕೂಡಲು ಸಿಪಾಯಿಯು ಮುದುಕಿಯನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುವನು.) ಎಬೇ ಮುದುಕಿ, ಇಕಾ ನೋಡು; ನಿನಗ ನಮ್ಮ ಮ್ಯಾಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದೈತಿ; ಅದೇನೋ ವಾಜಮೀನ* ಅನ್ನು. ಯಾಕಂದ್ರ, ಎಷ್ಟೇ ಆಂದ್ರಾ ಮಗನ ಮ್ಯಾಲೆ ಪೇಚ-ಫ್ ಬಂದೈತಿ, ಆಂದರ ಯಾವ ತಾಯಿಗೂ ತಳಮಳಾ ಆಗಾಕು ಬೇಕೇನವಾ. ನಮಗೂ, ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಬಂದ ಮಗಾ ಕೆಟ್ಟದಾರೀ ತುಳೀಬಾರದೂ ಅನ್ನಸತೈತಿ. ಅದಕ್ಕು ಆತಗ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ತಿಳೀ ಹೇಳಿದರೂ, ಮಂದೀಮಾತು ತಲೀಯೊಳಗ ಹಾಕ್ಕೊಂಡು, (ಹೊರಗಡೆಗೆ ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿ) ಈಗ, ಅಕಾ, ಸಾವಿನ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಾನ. ಈ ಹರೇದ ಹುಡುಗರ ಹುಚ್ಚು ಹೀಗು ನೋಡಬೇ! ನನಗೂ ಒಬ್ಬ ಮಗಾ ಇಂಥವನೇ ಇದ್ದಾನು. ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಅಥವಾ ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟರಿಕೇಗೆ ಕಳಿಸ ಬೇಕೊಂತ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಅದೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಹರಿಜನ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡತೀನಿ ಅಂತ ಮನೀ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋಗಿ ನಾಲ್ಕು ವರಸ

* ಯೋಗ್ಯ; ಫ್ ಸಂಕಟ

ಅದ್ವೈತ ಎನವಾ. ಈ ಹುಡುಗ ಮುಂಡೇವು ಹೀಂಗ್, ಅನ್ನು. ನೀ ಮುದಿಕೇ, ನನ್ನ ಕಿಂತ ಅನುಭವದಾಕೆ; ಎಲ್ಲಾ ತಿಳಿದಾಕೆ! ನೀನು ಅಷ್ಟು ಇದ್ದ ಹಕ್ಕೇಕತ್ತು ಇದ್ದ ಕೆದ್ದಹಾಗ್ ಹೇಳಿ ಬಿಡು ಅಂದ್ರೆ ನಿನ್ನ ಮಗನೂ ಬದಕತಾನೂ, ಮ್ಯಾಲ ನಿನ್ನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಕಡೆ ತನಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಆಗೂಹಂಗ ಮಾಡತೀನಿ.

ಮುದುಕಿ— (ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದಿರು) ಅಂದರೇನು? ಒಂದ ಉಂಬಳಿ ಜಾಗೀರು ಹಾಕಿಕೊಡತೀ ಎನು?

ಸುಪ್ತಿ— (ಅತುರತೆಯಿಂದ) ಅದಕ್ಕೇನಬೇ ಮುದಿಕೆ; ಸರಕಾರ ದಯಾ ಮಾಡಿದರ, ಹತ್ತು ಕೂರಿಗಿ ಜಮೀನು ಸಿಕ್ಕೇತಂತ ತಿಳಿ!

ಮುದುಕಿ— ಅಯ್ಯ ನಿನ್ನ ಹತ್ತು ಕೂರಿಗೇ! ಥೂ (ಉಗುಳು) ಈಗ ಸಾವಿರ ಹಳ್ಳಿ ರಾಣಿ ಇದ್ದಾಂಗ ಅದೀನೋ* ನಾನು!! ಘಟಪ್ರಭಾ ಮಲಪ್ರಭಾ ನದೀ ನಡುವಿನ ನಾಡೆಲ್ಲಾ ನಾ ಎಳಂದ್ರ ಎಳತೈತಿ; ಕುಂದರು ಅಂದ್ರ ಕುಂದರತೈತಿ! ಈಗ ನೀನು ನಮ್ಮ ನಡುವ ಸಿಕ್ಕೇ; ಜೀವಂತ ಪಾರಾಗೋ ಹಂಚಿಕೇ ನೋಡಿಕೋ! ಈವತ್ತ ನಮ್ಮ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಜವಾಬದಾರೀ ಕೆಲಸದ ಮ್ಯಾಲ ಹೋಗಿರ ದಿದ್ದರ, ನಿನ್ನ ಮ್ಯಾಗ ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಹುಲಿ ಹಂದ್ದಾಂಗ ಹಾರ ತಿದ್ದರು!

ಸುಪ್ತಿ— ಅದೆಲ್ಲಾ ಕನಸಿನ ಮಾತು ಬಿಡು ಮುದಿಕೇ! ಈಗೇನವ್ವಾ ಅಂದ್ರ, ನಾ ಹೇಳಿದ್ದಾಂಗ ಕೇಳು; ಬೇಕಾದರ ಹಣಾ ಕೈಯಾಗ ಎಣಿಸಿಕೋ; ಒಮ್ಮೆ ಈ ಶಿವನುಗಪ್ಪನ ಮ್ಯಾಗ ವಿಶ್ವಾಸ ಇಟ್ಟು ನೋಡು.

ಮುದುಕಿ— ನಾ ಒಬ್ಬ ಶಿವನ ಬಲ್ಲಿನೇ ಹೊರ್ತು, ಇಲ್ಲದ ನಾಗಪ್ಪಾ ಮೂಗಪ್ಪಾ ಯಾರನ್ನೂ ನಂಬುವಾಕೆ ಅಲ್ಲಾ; ತಿಳೀತು!

ಸುಪ್ತಿ— ಹಾಂ! ಆ ಶಿವನ ದಯದಿಂದ ನನ್ನ ಮಗನೂ ಉಳಿಕೋ ತಾನ! ಮಗನ ಕಡೇ, ಅವನ ಮುಂದಿನ ಸಂಸಾರದ ಕಡೇ, ಲಕ್ಷ ಇಟ್ಟು ನಮಗ ಸುದ್ದೀ, ಕಡೀಕೆ, ಒಂದ ಸೊನ್ನಿ, ಹೇಳಬಿಡು!

ನಿಮಗೆ ಯಾರಿಗೂ ತ್ರಾಸ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ನಿನ್ನ ಮಗನನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡತೇವಿ. ಗೌಡ್ರ, ಮತ್ತೀಗ ಮುದಿಕೆಗೆ ಒಂದ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದು ಕೊಡ್ತೆ. ನಾಳೆ ಮತ್ತೆ ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕಳಿಸಿಕೊಡ್ತೆ. (ಗೌಡರು ಅಲ್ಲಾಡುವವೇ ಇಲ್ಲ)

ಮುದುಕಿ— (ರೋಚಿಸಿದ) ಇಕಾ, ನೀ ನಮ್ಮ ಜನರ ಕೈಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ, ದೇವರ ಇಚ್ಛಾದಿಂದ ಸತ್ತೀ ಅಂದ್ರೆ, ಆಗ ನಿನ್ನ ಹೆಣ್ಣು ಚಂದಾ ಮಾಡಾಕ ಇಟ್ಟಕೋ ನಿನ್ನ ಆ ಹಸಿರು ನೋಟನ್ನ! ಇನ್ನ ನಮ್ಮ ನಸೀಬದಿಂದ, ನಮ್ಮ ಕೈಯಾಗ ಸಿಕ್ಕು ನೀ ಸತ್ತರ, ನಿನ್ನ ಸಿದ್ಧಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಚಟಕದ ಪಲ್ಲಕ್ಕೀ ಸಿಂಗಾರ ಮಾಡ್ತಾಕ ನಾನೂ ಏನೂರ ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚ ಮಾಡತೇನ ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ!

ಸುಪ್ತಿ— (ಅತಿ ಕೋಪದಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ) ಏ. ಮುದಕ ಮುಂಡೇಮಗಳ!! ಎಚ್ಚರು!! ನಿನ ನಿನ ನಿಸ!! ಏನ ಮಾಡೇನು ಅಂತ ತಿಳಿದೀ!! ಅಂ! ಅಂ! ಅಂ!

ಮುದುಕಿ— ಅವಕೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಮಗೂ ಉತ್ತರಾ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗ್ಯಾ ನ ಬಿಡು! ಅತ್ತಾಗ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಕಡೆ, ನಿನ್ನಂಥವನೇ ಒಬ್ಬ ಪಿಕ ಸುತಿ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರು ಹಣಬರ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಏನ್ಮಾಡ್ತಾನನ್ನೋದು ನಾ ಬಲ್ಲೆ. ನೀ ಮಾಡೋದು ಮಾಡಿಕೋ; ನೋಡೋಣ! ಆದರ, ನಿನ್ನ ಮನ್ಯಾಗಿನ ಹೆಂಗಸರ ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡು.

ಸುಪ್ತಿ— (ಏನೂ ತಿಳಿಯದ ಮೂಢ ಗೂಢ ಕೋಪದಿಂದ) ಹಾಂ. ಹಾಂ ನೀನೂ ಅಂಥವಳೇ ಅಂದಹಾಗಾಯಿತನ್ನು! ಅಲ್ಲಾ, ಇನ್ನೊಂದು ಗಳಿಗ ನೀ ಹೀಂಗ ಮಾಡಿದರ ನಿನ್ನ ಮಗನ ಅವಸ್ಥೆ ಏನಾದೀತು ಅನ್ನೋದರ ಎಚ್ಚರಾ ಅದ ಏನು ನಿನಗೆ? ನೋಡಲ್ಲೆ ನೋಡು; ನಿನ್ನ ಮಗನ ಎದಿಗೆ ಗುಂಡು ಆನಿಸಿ ನಿಂತಾರ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಸೋಲ್ವರ ಜನರೂ! ನಾ ಸೊನ್ನೇ ಮಾಡೋದೊಂದೇ ತಡಾ! ಅಂ! ಏನಂತಿ? (ಮುದುಕಿಯು ತನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾವವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಕಾಣ ಬಾರದಂತೆ ಮುಖದ ಸರಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉದಾಸೀನತೆಯ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ನಿಲ್ಲುವಳು. ಸೊಸೆ ಮಾತ್ರ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಕಿರಿ

ಬೆರಳು ಕಚ್ಚಿ ಅಯ್ಯೋ ಎಂದು ಚೀರುವಳು. ಗೌಡರು ಹುಬ್ಬು ಇಳಿಸಿ ಅವಳು ಗಚ್ಚಿ ನಿಲ್ಲುವರು.)

ಮುದುಕಿ— ನನ್ನ ಮಗನ ಸಾವಿನ ಕನಸೂ, ಅದ್ಯಾಕ ಅನುಭೋಗ ಸಹಿತ, ನಾ ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲೇ ಎಷ್ಟೋಸಲ ಪಡೆದು, ಮನಸಿಗೆ ದಡ್ಡು ಬಿದ್ದೈತಿ. ಹಿಂಥಾದಕ್ಕೆ ನಾಯೇನು ಜಪ್ಪ ಅನ್ನಾ ಕಿಲ್ಲ! ನೆಪ್ಪಿಟ್ಟುಕೋ!

ಸುಪ್ತಿ—(ದನಿ ಬದಲಿಸಿ) ಗೌಡ್ರ, ಈ ಮಾತೂ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸಿಗೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ಒಬ್ಬ ಅನುಭವಸ್ತ ಮುದುಕಿಗೆ, ಹಡದ ತಾಯಿಗೆ, ಒಪ್ಪುದಿಲ್ಲ, ನೋಡ್ರಿ! ಅಲ್ಲಾ, ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ಹೊತ್ತು ಹಡದು ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಿದ ಕೂಸರೇ! ಅಂಥಾ ಹುಡುಗ ಸಾವಿನೆದುರಿಗೆ ನಿಂತಾಗ, ತಾಯಿ ಅನ್ನುವಾಕಿ ತಡಕೊಂಡಾಳೇನ್ರಿ! ಇದೇ ಹುಡುಗ ಸಣ್ಣವ ಇದ್ದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಕತ್ತಲೆಯೇಳಗಿಂದ ಹೆದರಿ ಓಡಿ ಬಂದರ ತನ್ನ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದ ತಾಯಿ! ಈಗ ನೋಡಿದರ ಕಡೇ ಕತ್ತಲಿ ನುಂಗಲಿಕ್ಕೆ ನಿಂತದ ಅದೇ ಈಕೇ ಕುಸಿನ್ನ!.... ಯಾವ ಕೂಸಿನ ದಸಿಂದ ಮಳೇ ಗಾಳಿ ತಂಡೀ ಬಿಸಲೂ ಅಂತ ಯಾವಾಕಿ ಅಸರಂತ ಚಿಂತಿ ಮಾಡತಿದ್ದಳೋ ಆ ತಾಯಿ ತನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ಕೂಸಿನ್ನ ಇವೊತ್ತಿನ ಭಯಂಕರ ಕಗ್ಗತಲೆಯ ರಾತ್ರೀದಿನಾ, ಇಂಥಾ ಜಡಿಮಳೆ, ಬಿರುಗಾಳಿಯೊಳಗೆ ಯಮಲೋಕದ ಯಾತ್ರಿಗೆ ಹೋಗಗೊಟ್ಟಾಳೇ ಎಂದಾದರು? ಹುಡುಗ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕೈಗುಟ್ಟುಕಿಗೆ ಬರೋತನಕಾ ಯಾರು ಎಲ್ಲಿ ಹೊಡದಾರೋ, ಎಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಾ ಬಿದ್ದೀತೂ ಎದ್ದೀತೂ, ಎಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ಟು ತಂದೀತು ಅಂತ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಡವಾ ಡವಾ ಅಂದ ತಾಯೀ ಎದೀ, ಕಣಗಂಡೂ ಇವತ್ತ ಮಗಾ ಗುಂಡಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುವಾಗ ಹ್ಯಾಗೆ ತಡೆದುಕೊಂಡೀತು ಗೌಡರೇ! ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ತಾಯೀ ಕರಳು! ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಗಂಡುಸುಮಗಾ! ಕುಲದ ಬಳ್ಳೇ ಕುಡಿಯಂಥಾ ಕೂಸು! ತುಂಬಿದ ಹರೇ; ತುಂಬಿದ ಮೈ; ನಾಳೆ ಅದು ನಾಯಿ ನರೇ ಪಾಲಾದದ್ದು ಒಬ್ಬ ತಾಯೀ

ಕಂಞು ಹ್ಯಾಗೆ ನೋಡ್ತಾವು ಗೌಡರೇ; ಹ್ಯಾಗೆ ನೋಡ್ತಾವು!
ಎಂಥಾ ಮಗಾ! ಎಂಥಾ ಮಗಾ!!

ಮುದುಕಿ— (ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಮೈಮರೆವಿನಿಂದ) ಮಗಾ! ಹೌದು ನನ್ನ ಮಗಾ!
ನನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ಕೂಸು ಹೌದು! ಹೌದು..... ಆದರೂ.... (ಎಚ್ಚತ್ತು
ಆಕ್ರೋಶದಿಂದ) ಏ, ಚಂಡಾಲಾ, ನನ್ನ ಮಗಾ ಏನು ಅಂಥಾ ತಪ್ಪು
ಮಾಡ್ಯಾನೆ ?

ಸುಪ್ತಿ - ಗೌಡರ ಈಕೀ ಮಗಾ ಮತ್ತೆ ಅವನ ತಂಡದವರು ಕೂಡಿ
ಮಾಡಿದ 'ಗುಣ್ಣೆ' * ಗಳ ಗುಣಾಕಾರಾ ಅಷ್ಟು ಈಕೀಗೆ ಓದಿ ಹೇಳಿ!
ಏ ಮುದುಕೀ! ಸರಕಾರಾ ಡಬ್ಬು ಹಾಕಬೇಕಂತ ಹೂಡಿದ ಬಂಡು
ಏನು ಕಡಮೀ ತಪ್ಪು? ಆದರ ನನ್ನ ಕೇಳಿದರ, ನಿನ್ನ ಮಗನ
ಎಲ್ಲಾದರಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಪ್ಪು, ತನ್ನ ಹಿತಾ ತನಗ ತಿಳಿಯದ್ದು;
ಮನೀಗೆ ಬಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನನ್ನ ಆಲಕ್ಷ್ಮಮಾಡಿದ್ದೂ! ಅದಕ್ಕೆ ಯಾರೇನು
ಮಾಡೋದು! ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಭೋಗಸ್ತಾನೆ!

ಮುದುಕಿ— ನನ್ನ ಮಗನ ಕೂದಲಾ ಕೊಂಕು ಆಯ್ತು ಅಂದರ
ನೋಡಲಾ, ಬೇಬರಸೀ, ನಿನ್ನ ಏಳು ಕುಲಾ ನಾ ನೌಶಮಾಡ್ತೀನಿ!
ಅವಗ್ಗ ಗುಂಡು ಒಂದ ಹಾಕೂ; ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಜನರ ದಂಡು
ನಿನ್ನ ಬಂಡಾನೆ ಹಿರೀತಾರು! ನೀ ನಿನ್ನ ನಾಲ್ವತ್ ವರ್ಷದ
ನೌಕರಿಯೊಳಗ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಪ ನಿನಗ
ಬಡದೂ, ನಿನ್ನ ಹೆಂಡರೂ, ಮಕ್ಕಳೂ, ನಿನ್ನ ಎದುರಿಗೇ ನಿರ್ನಾಮ
ಆಗಿ ಕಡೆಗೆ ನೀನೂ ಸಿಡಿದುಹೋದೀ! ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ನಿನಗೆ
ಒಂದು ಮುಕ್ಕಾ ಕಾಳೂ, ಒಂದು ಕಾಳು ನೀರೂ, ಸಿಗದ ಹಾಗ
ಆದೀತು! ದೇಶದ ಜನರೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಕಂಡರೂ, ಮಹಾ ತಿರುಗಿಸಿ
ನೀ ಹೋದ ಹಾದೀ ಮೈಲಿಗೆ ಅಂತ ತಿಳಿದಾರು! ನಾಳೆ ನಮ್ಮ
ದೇಶ ಸ್ವತಂತ್ರ ಆದಮ್ಯಾಗ ನಿಮ್ಮಂಥವರ ಹುಲ್ಲು ಗೊಂಬೆ
ಮಾಡಿ ಕತ್ತೀಮ್ಯಾಲ ಮೆರೆಸೀ ಮಚ್ಚೀಲೆ ಹೊಡದೂ, ಧೂ ಧೂ
ಉಗುಳಿ ದರವರ್ಷ ಕಾಮಣ್ಣನ ಹೋಳಿ ಮಾಡಿದ್ದಾಂಗ ನಿನ್ನ

ಹೋಳೀನು ಮಾಡ್ಯಾರು! ನಾ ಹೋದೇನೂ; ನನ್ನ ಮಗಾ
ಹೋದಾನು; ಅದರ ಜನರ ರೊಚ್ಚು ಹೋಗಾಕಿಲ್ಲಾ; ಅದರ
ಕಿಚ್ಚು ನಿನ್ನ ಸುಡದೇ ಬಿಡಾಕಿಲ್ಲಾ! ತಿಳಿದು ನೋಡು ಒಂದಿಡು!
ಹತ್ತ ಜನರ ತಳತಳಾ ಅನಿಸಿದಾವಾ ಪಾತಾಳಕ್ಕೂ ಹೋದಾನು!
ಈಗಾದರೂ ಕಣ್ತುಗೀ! ನಿನ್ನ ನೋಕರೀ, ಈ ನಿನ್ನ ಹುದ್ದೇ, ನಿನ್ನ
ಜಂಭಾ, ಇವೆಲ್ಲಾ ಇಳಿಹೊತ್ತಿನ ಬಿಸಿಲು ಇದ್ದಾಂಗ ಅದಾವೋ
ಇಳಿಹೊತ್ತಿನ ಬಿಸಿಲೂ! ಅದನ್ನ ನೆಚ್ಚೀ ಹುಚ್ಚಾಗಬ್ಯಾಡ! ನಾಳೆ
ಸಿಂಚಡೀ* ಆಗ, ಹರಕ ಮಚ್ಚೀ ತಿಪ್ಪಿಗೆ ಒಗೆದಹಾಗೆ ಸರಕಾರ
ನಿನ್ನ ಒಗದಮ್ಯಾಲೆ, ನಿನ್ನ ಕೈಮ್ಯಾಗ ಉಚ್ಚೀ ಹೊಯ್ಯೋರು—
ನಾವು—ಜನರೂ—ಸರಕಾರ ಅಲ್ಲಾ; ಅದರ ನೆಪ್ಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡು
ಮಾತಾಡೋ ನನ್ನ ಜೋಕುಮಾರಾ!

ಸುಪ್ತಿ— (ಉಂದೇಳುವನು; ಕೈ ತತ್ತರಿಸುವವು; ಮೈಯೆಂತ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಸಿಟ್ಟಿನ ನಡುಕ;
ನನ್ನದಡಬ್ಬಿ ಕೈಜಾರಿ ಬೀಳುವದು) ಏ ಶಟವೀ ತಾಯಿ! ಮುಚ್ಚು
ಬಾಯಿ ನನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ಮಕಾ ಮ್ಯಾಲ ಮಾಡಿ ಸಿಂತ ಗಂಡಸು
ಸಿಗಾಕಿಲ್ಲಾ; ನಿಂದು ಇಷ್ಟ ಜಿಗದಾಟ!—ನಿಲ್ಲು—ನಿಲ್ಲು—ನಿನ
ನಿನ, ನಿನ.... ಮೊದಲು ನಿನಗೇ ಗುಂಡು ಹಾಕ್ತೀನಿ (ಸಿಕ್ಕುಲಿಗೆ ಕೈ
ಹಾಕಿ—ಮುದುಕಿ ಮಿಟ್ಟಿ ಮಿಸುಕದಿರಲು—ಅದನ್ನಲ್ಲಿಗೇ ಬಿಟ್ಟು) ... ಅಥವಾ,
ಮೊದಲ, ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೇ ನಿನ್ನ ಮಗನ ದಿಂಡು ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿಸಿ
ನಿನ್ನ ಕರಳು ಕಲಾಕಲಾ ಅಂದಮ್ಯಾಲೆ ನಿನ್ನ ಪೂರಾ ಸಮಾಚಾರ
ತಗೊಳ್ಳೋದು ಸರಿ! ಏ! (ಸಿಪಾಯಿಗೆ) ಈಕೆನ್ನೂ ಅಲ್ಲೇ ಹೊರಗ
ಎಳೆದೊಯ್ದು ನಿಲ್ಲಿಸರೋ (ಸಿಪಾಯರು ಅವನನ್ನು ಎಳೆದೊಯ್ದುತಿರುವರು)

ಮುದುಕಿ— (ಹೋಗಹೋಗುತ್ತ)—ಇ ಕಾ, ಗುಡಮಾದಿಗನಂಥವನೇ! ನಮ್ಮನ್ನ
ಕೊಂದ ಪಾಪಾ, ನಾ ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪಾ ಎರಡೇ ಖರೇ ಅದಾವ
ಹೊರ್ತು ನೀ ಎಷ್ಟು ತಿಪ್ಪರಲಾಗಾ ಒಗದರೂ, ನಿನಗ ಬೇಕಾದವರು
ನಿನ್ನ ಕೈಯಾಗ ಸಿಗಾಕಿಲ್ಲಾ; ಇವೊತ್ತು ಸುಡಬೇಕಾದ ಸ್ವೇಶನೂ

ಬೂದಿಯಾಗದ ಬಿಡಾಕಿಲ್ಲಾ; ಸೆರಗಿಗೆ ಗಂಟು ಹೊಡಕೋ!

(ಅವಳನ್ನೂ ಎಳೆದೊಯ್ಯುವರು.)

ಸುಪ್ತಿ— ಆಗಲಿ, ಆಗಲಿ, ಬಾದಾಮಿ ಗುಡ್ಡದಿಂದ ಗೋಕಾವೀ ಗಟ್ಟಿದ
ವರೆಗೆ, ಅವರು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಹಿಕ್ಕಿಹಿಕ್ಕಿ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೇ
ಬೇಕು; ಸರಿರಾತ್ರಿ ಮೀರಲಿಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಅದರ ರಾಘವಗೌಡ್ಯ,
ನಾವು ನಿಮ್ಮಮ್ಮಾಲೆ ಈ ಕೆಲಸದೊಳಗ ವಿಶ್ವಾಸ ಇಟ್ಟೇವಿ;
ನೀವು ಮಾತ್ರ ಮೊದಲಿನಿಂದ ನೋಡ್ತೀನಿ, ಈ ಸರಕಾರೀ ಕೆಲಸ
ದೊಳಗ ಮನಸೇ ಇಲ್ಲಧಾಂಗಿದ್ದೀರಿ ಅನ್ನೋದು ನನ್ನ ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ
ಬರದೇ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ; ನೀವು ಪೋಲೀಸ ಪಾಟೀಲರು.
ನೀವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದರೂ, ಇಲ್ಲಿ ಗೌಡಾ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧಾಗಿ
ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಹೋದ್ದರಿಂದ ಹೊಸದಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದು
ಮರೀಬ್ಯಾಡರಿ! ಈ ಜನರ ಕಕಲಾತಿಗೆ ಬಿದ್ದು ನಿಮ್ಮ ಶಕಲಾತೀ
ಕಳಕೊಳ್ಳಬ್ಯಾಡಿ! ನಿಮ್ಮದೂ ವಯಸ್ಸು ಚಿಕ್ಕದೇ ಅದರೂ ನಾಲ್ಕು
ಜನ ಸಾಹೇಬರ ಸಂಗತೀ ಫಲಾ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರ, ನಿಮ್ಮ ತಲೆಯಾಗ ಈ
ಹರೇದ ಹುಡುಗರ ಹುಚ್ಚಿನ ಹುಳ ಸುಳೀತಿದ್ದಿಲ್ಲಾ. ಈಗಾದರೂ
ನಿಮ್ಮ ರೊಟ್ಟಿ ತುಪ್ಪದಾಗ ಬೀಳೋ ಉಪಾಯ ನೋಡಿ!

ರಾಘವಗೌಡು— ಸಾಹೇಬರು, ನನ್ನವೂ ಎರಡು ಹೇಳೋ ಮಾತು ಅವೆ!

ಸುಪ್ತಿ— ಇಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ದಮ್ಮ*ಹಿಡೀರಿ; ನನ್ನ ಮಾತು ಪೂರಾ
ಕೇಳಿ. ಇಂಥಾ ಕೆಲಸದಿಂದ ಸ್ವಾರ್ಥನೂ ಇಲ್ಲಾ ಪರಮಾರ್ಥನೂ
ಇಲ್ಲಾ! ಹ್ಲ, ಹ್ಲ, ಹ್ಲ !!

ರಾ. ಗೌಡು— ಸಾಹೇಬರು! ಸರಕಾರದ ಎದುರಿಗೆ, ಒಂದ ವ್ಯಾಳ್ಯಾ ಈ
ಜನರು ಪೂರೋಸಾಕಿಲ್ಲಾ†; ನಾನೂ ಕಬೂಲ‡ ಮಾಡೇನು
ಅನ್ನರಿ. ಅವರ ನೀವು ಸರಕಾರದ ಹೆಸರಲೆ ಜನರನ್ನು ನಾಯೀ
ಹಂಗ ನಡಸೋ ರೀತಿ ನನಗ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಸೇರಿಕಿಲ್ಲ.

ಸುಪ್ತಿ— ಈ ರೀತಿ ಪಾತೀ ಚಿಂತಿ ನನಗ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿ.

* ತಾಳರಿ † ತಾಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲಾ ‡ ಒಪ್ಪೇನು

ಸರಕಾರದ ಉಪ್ಪು ಉಂಟೋ ನೀವು ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಕೇಳಬೇಕು, ಅಷ್ಟೇ.

ರಾ. ಗೌಡ್ರ— ಈ ಸರಕಾರದ್ದೂ ನಮ್ಮದೂ ಸಂಬಂಧ ಭಾಳ ಆದ್ರೆ ಅಜ್ಜ ಮುತ್ಯಾನ ಕಾಲದ್ದು. ಜನರದೂ ನಮ್ಮದೂ ಹತ್ತಗಡಿ ತಲೆ-ತಲಾಂತರದಿಂದ ಕುಲಕುಲಾಂತರದಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದದ್ದು. ಸರಕಾರೇನು ಹೊಳೇ ನೀರಿನಂಗ ಈಗಿದ್ದದ್ದು ನಾಳೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೈಲ್ಲಾ; ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಜನರ ಖುಣಾ, ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರು ಇರೋ ತನಕಾ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಜನರನ್ನ ನೀವು ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕಾಂಗ ನಡಸಿದರೆ ಅವರ ಫಲಾ ದೆವ್ವ ಬಡಕೊಂಡ್ಲಾಂಗ ಬಡಕೊಂಡೀತು. ಈ ಜನಕ್ಕೆ ಇರೋದು ಎರಡರ ಹಂಗು—ಒಂದು ಜೀವದ ಹಂಗು, ಒಂದು ಮಾನದ ಹಂಗು. ಆದನ್ನೂ ತೊರದ ಮ್ಯಾಲ ಯಾತಕ್ಕೆ ಹೇಸಿ ಏನು ಫಲ?

ಸುಪ್ರಿ— ಗೌಡ್ರ, ನೀವೂ ತುಸಾ ಕನಸಿನ ರಾಜ್ಯದವರೇ ಕಾಣತೀರಿ. ನಿಮಗ ನಾವು ಬುದ್ಧಿ ಹಿಂದಾಗಡೇ ಕಲಸತೀವಿ. ಮೊದಲ ಈಗ ಒಂದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಯಾರ ಆಗಿರಿ. ಇದೇ ಈಗ ಅವೆರಡೂ ಹೆಣಾ ಬಿದ್ದ ಮ್ಯಾಲ, ನಮಗೂ, ಸರಕಾರಕ್ಕೂ, ಅನುಕೂಲಾಗೂಹಾಂಗ ಪಂಚನಾಮೆ ತಯಾರ ಮಾಡ್ತಿ.

ರಾ. ಗೌಡ್ರ— ಅದ್ರೆ, ಅವರ ಜೀವಾ ತೊಗೊಳ್ಳುದು ನಿಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ದೊಳಗ ಇಲ್ಲಾ. ಈ ಸರಕಾರ ಇನ್ನೂ ಅಷ್ಟು ದಿವಾಳೇ ತೆಗ ದಿಲ್ಲ. ಜನರಿಗೆ ಕಡೆಗೆ ನ್ಯಾಯ ಸಿಗದೇ ಹೋಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಿಮ್ಮ ಫಜೀತಿ ಆದೀತು. ನೀವು ಮಾಡೋದಿದು ಶಿಕ್ಷಾ ಅಲ್ಲಾ; ಕೊಲೆಗಡಕತನ !

ಸುಪ್ರಿ— ಗೌಡ್ರ; ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾರಭಾರಕ್ಕೆ ಬೀಳಬ್ಯಾಡ್ರಿ, ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಮಾಡಿರಿ.

ರಾ. ಗೌಡ್ರ— ಅವರಿಗೆ ಗುಂಡು ಹೊಡೆಯುವದೇ ಆದರೆ ಮೊದಲು ಮರಣದ ವಾರಂಟಿನ ಹುಕುಮು ತೆಗೆಯಿರಿ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಹದ್ದಿನೊಳಗ ಈ ಕೆಲಸ ನಡೆದರೆ ನಾ ಅಡ್ಡೀ ಮಾಡಾವ !

ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ನಾನೇ ನಿಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಕಳಿಸಬೇಕಾದೀತು!
ನಾನೂ ನರಗುಂದದೊಳಗ ಹುಟ್ಟಿ ಸೂರೇಬಾನದಾಗ ಬೆಳ
ದಾವಾ! ನನ್ನ ಮೈಯಾಗಿನ ಮಲಪ್ರಭಾದ ನೀರೇನು ಇನ್ನೂ
ಅಟ್ಟಿಸಿಲ್ಲಾ!

ಸುಪ್ರಿ— ಗೌಡ್ರ, ಯಾಕು ನಿಮಗೂ ಜೀವಾ—!

ರಾ. ಗೌಡ್ರ— ಹೃಂ! ಗುಂಡು ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಾಗಿನದಾದರೂ ಜೀವದ
ಹಂಗು ನಮ್ಮ ಕೈಯಾಗಿದು! ಅದನ್ನ ಬಿಟ್ಟವರಿಗೆ ಈ ಹೆದರಿಕೆ
ಹಾಕಿ ಯಾಕ ಉಸರು ಕಳಕೊಡೀರಿ? ಸಂಣವನೇ ಅಗಲಿ,
ಪುಟ್ಟವನೇ ಅಗಲಿ; ನಾನೂ ಸರಕಾರೀ ನೌಕರ ಅನಿಸಿಕೊಡೀನಿ.
ನನ್ನ ಹೆಣಕ್ಕೆ, ಮೊಟ್ಟೆ ಪಂಚನಾಮೆ ನಡೀಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲಾಂಜೋದು
ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೇನ್ ನಿಮಗ ?

ಸುಪ್ರಿ— (ಸೋತಂತೆ) ಇಲ್ಲಿ, ಈಗ ನೀವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗಿ, ಹಿಂದಾಗಡೆ
ನೋಡತೀನಿ! ನನ್ನಂಥಾ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಂದರೇನು; ನಾಲ್ವತ್ತೊಂದು
ವರ್ಷದ ಅನುಭವಾ ಅಂದರೇನು? ಇಡೀ ಜಿಲ್ಲಾದ ದೊಡ್ಡ
ದೊಡ್ಡ ದೇಸಾಯಿ ದೇಶಪಾಂಡೇರು ಸಹ ನನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ಥರಾ
ಥರಾ ನಡಗೂವಾಗ, ಈ ಹಳ್ಳಿ ಕೆಂಚರು ನನಗ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕ
ವಲ್ಲರಲ್ಲಾ!! ಈ ಪಿಸ್ತೂಲು, ಈ ಬಂದೂಕೂ, ಆ ಮಸೀನ್
ಗನ್ನು, ಗುಡಿಸಲಾ ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿ ನಿಂತ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸೋಲ್
ಜರರೂ....., ಅವರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಾ ಹಚ್ಚಿದ ದುಡ್ಡಿನ ಆಶಾ,
ಹುದ್ದೇದ ಆಶಾ, ಯಾತಕ್ಕೂ ಇವರು ಮಣೇಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಾ!!
ಈವತ್ತ ನಾ ಸರದಾರನಂಥಾ ಮನುಷ್ಯ, ಈ ಹುಂಬರೆದುರು
ಸೋಲು ಒಪ್ಪಿಗೋಬೇಕಾತಲ್ಲಾ! ಸಾವಿರಗಟ್ಟಿ ಜನರನ್ನು
ಗೋಳೀಬಾರು, ಕಂಣೆರುಹಾಗಿ ಹಾರಿಸಿ ಉಫ್ ಅನಿಸಿದ ನನಗೆ
ಮುಪ್ಪಿನಿಂದ ನಡಾ ಬಗ್ಗಿದ ಮುದಿಕೇನು ಬಗ್ಗ ಬಾರದೂ ಅಂದರ
.....!! ಆಂ! ಆ ಮೀಸಿ ನುರಿಯದ ಹುಡುಗಾ ಈಹೊತ್ತು
ನನಗ, ನಾಲ್ವತ್ತು ವರಸ ಸರ್ವಿಸು ಅದ ನನಗ ಎಂಥೆಂಥಾ
ಮಾತ ಅಡಿದಾ! (ಮತ್ತೆ ಕೈ ಹಿಂದೆ ಕಟ್ಟಿ ಧೇನಿಸುತ್ತ ಅತ್ತಿತ್ತ ಸುತ್ತಾಡಿ)

ಯಾಕೆ, ಗೌಡ್ರ; ನಿಮಗ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ; ಅಲ್ಲಾ? ಹೋಗಿರಿ; ಇಷ್ಟು ಫಜೀತಿ ಆದದ್ದೇ ಸಾಕು. ಹುಂ ಹೋಗಿರಿ;— ಘೌಜ್ಜಾರ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ನಾ ಇದೇ ಈಗ ಬಂದೇ ಅಂತ ಹೇಳಿ. (ಗೌಡ್ರ ಅಸಮಿಸಿಯಿಂದ ಹೊರಡುವರು) ಅಂತೂ ನಾ ಇಲ್ಲಿ ಇವೊತ್ತು ಹೊಸಾ ಪಾಠ ಒಂದು ಕಲೀಬೇಕಾತು. ಅದೇನೋ ಕಫಿಯೋಳಗ, ನೋಲಾ ತಿರುಗಿ ನಿಂತು ಬ್ಯಾಟೇ ನಾಯಿನ್ನ ಬೆವರಿಸಿದ್ದಾ, ಅಂತ! —ಅದನ್ನಿಲ್ಲೆ ಕಣ್ಣೀಲೆ ಕಂಡ ಹಾಗಾಯಿತು. ತಿರಿಗಿತು ಕಾಲ ತಿರಿಗಿತು!.... ಇಕಾ ಒಂದ ಹೊಡೇತು ರಾತ್ರೀನೂ ತಿರಿಗಿತು.... ಅಲ್ಲಾ, ಆ ಮಗನ ಹಟದೊಳಗ, ಈ ಮುದಿಕೆ ಮಾತಿನ್ಯಾಗ ಐದು ಲಾರೀ ತುಂಬಿ ಬಂದ ದಂಡನ್ನು ತರುಬಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ತಾಕತ್ತು* ಇರಬೇಕಂದ್ರ!! ಅಕೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಂಗ ಅವರನ್ನ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದರೂ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಕೈಗೂಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಆದರೂ ಕೊಲ್ಲಿಸಬೇಕು; ಕೊಲ್ಲಿಸಲೇ ಬೇಕು ಅವರನ್ನ! (ಅರ್ಭಟದಿಂದ ಎಡಗೈ ಮುಷ್ಟಿ ಎತ್ತಿ ನಿಲ್ಲುವನು. ಆತನ ಅರ್ಭಟಕ್ಕೆ ಹಾಹಾರದ ಸೊಸೆ ಮೆಲ್ಲನೇ ಮುಂದರಿದು ಬಂದು ಆತನ ಕಾಲಬಳಿ ಸಾಗರವಿದ್ದ ಮೊಗ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಅತಿ ದೀನಳಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವಳು.)

ಸೊಸೆ— ಕೊಲ್ಲಿಸಬ್ಯಾಡರಿ ಯಪ್ಪಾ. ಕೊಲ್ಲಿಸ ಬ್ಯಾಡರಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈ-ಕಾಲು ಕಟ್ಟಿಗೋತೇನಿರಿ, ಯಪ್ಪಾ! ನನ್ನ ಗುಳದಾಳೇಗ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ಕಾಯಿರಿ. (ಅಳುತ್ತಾ ಆತನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುವಳು.)

ಸುಪ್ತಿ— (ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ತಿರುಗಿ ನಿಂತು) ಹಾಂ. ಹಾಂ. ನೀ ಒಬ್ಬಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೇನು? ನನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಯ ಹೋಗಿದ್ದಿಲ್ಲ ಬಡು ನಿನ್ನ ಕಡೆಗೆ; (ಆವಳನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಆನಂದೋತ್ಸಾಹಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತ) ಅಲಲ! ಹಕ್ಕಿ ಇನ್ನೂ ಕೈಯ್ಯಾಗ ಅದೆ. ನನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಪೂರಾ ತೀರಿಲ್ಲ.

ಸೊಸೆ—ನಿಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ ತೀರಾಣೆಲ್ಲರಿ ಯಪ್ಪಾ, ಅವರನ್ನ ಕೊಲ್ಲಿಸಬ್ಯಾಡರಿ ಮಾತ್ರ!

ಸುಪ್ತಿ— ನನ್ನ ಪುಣ್ಯ ತೀರಿಲ್ಲಾ ಅಂತ ನೀನು ಭರೋಸಾ† ಕೊಡತೀಯಲ್ಲ! ಅದೂ ಒಂದು ಹೊಸಾ ಪುಣ್ಯ ನನ್ನದು. ಅಕಾ ಅಲ್ಲೆ

* ಶಕ್ತಿ. † ಮಂಗಲಸೂತ್ರ. ‡ ನಂಬಿಗೆ.

ನೋಡು; ಎದ್ದು ನಿಂತು, ಆ ಕಿಡಿ ಕಿಯೊಳಗಿಂದ; ಅಂದ್ರ ನನ್ನ ತಾಳೇಯೆಳೇ ಎಷ್ಟ ಕಟಗರಿಸೈತಿ ಅಂತ ಗೊತ್ತಾಗತೈತಿ.

ಸೊಸೆ— (ಸಂಕಟದಿಂದ) ಯವ್ವಾ, ಅಷ್ಟ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬ್ಯಾಡರಿ! ನಾ ಯೆಲ್ಲಾ ಹೇಳತೇನರೇ!

ಸುಪ್ತಿ— (ಅನಂದ ಮೇರೆವರದಂತೆ ಮೈಯುಬ್ಬಿಸಿ ಕಂಠು ಅರಳಿಸಿ ಕವಿ ಹಿಗ್ಗಿಸಿ) ಆಂ! ಆಂ! ಏನೂ? ಏನಂದೀ! ನೀ ಹೇಳತೀ!! ಆಂ ಆಂ ನೀ ಹೇಳತೀ! (ಸುತ್ತೂ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ತಿರುಗಿ, ಕೊನೆಗೆ ಟೀಬಲ್ಲಿಗಾತು ನಿಂತು ಅದನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸುತ್ತ) ಹಃ ಹಃ ನೀ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳತೀ.....ಏನೂ ಮುಚ್ಚಿಡಾರೆಲ್ಲ ಹಾದಲ್ಲೋ? ಹೇಳು ಹಾಗಾದರ ಗಡಾ ಹೇಳು. ಇನ್ನೂ ಐದು ತಾಸು ರಾತ್ರಿ ಐತೀ; ಗಡಾ ಹೇಳು! ಈ ಶಿವ ನಾಗವ್ವಾ, ಹಿಂದಕ ಸೋಲಲಿಲ್ಲಾ; ಇಂದೂ ಸೋಲಲಿಲ್ಲಾ! ಹೇಳು ಹೇಳು (ಅವಳೆದುರು ಮಂಡೆಗಾಲೂರಿ ನಿಂತು) ಗಡಾ ಹೇಳು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರ ಗಾತ ಆದೀತು ನೋಡು ಮತ್ತೂ !

ಸೊಸೆ— (ಮೆಲ್ಲಗೆ ಸಾವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಉದ್ದೇಗವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತುಂಬಿದ ಗಂಟಲವನ್ನು ಸಂಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಹೇ ಹೇ.....ಳ...ತೀ...ನಿ... ಯವ್ವಾ!.... ನನಗ ಗೊತ್ತಿದ್ದಷ್ಟು ಹೇಳತೀನಿ....ಅದರ....ಅವ ರನ್ನ ಕೊಲ್ಲಸಬಾರದ್ರೀ....ಮತ್ತ....!

ಸುಪ್ತಿ— ಇಲ್ಲಿಲ್ಲಾ! (ಅವಸರದಿಂದ) ಹೇಳ ನೀ ಗಡಾ ಹೇಳು.

ಸೊಸೆ— ಅವರ....ಜೀವಕ್ಕ....ಏಟೇಟು ಧಕ್ಕೆ* ಆಗಾಕ ಇಲ್ಲಾಂತ.... ವಚನಾ....ವಚನಾ ಕೊಡತೀರಾ?

ಸುಪ್ತಿ— ಹೂಂ ಹೂಂ ವಚನಾ ಕೊಡತೀನಿ, ಎಲ್ಲಾ ಕೊಡತೀನಿ; ಮೊದಲ ಹೇಳು ನೀ; ಹೊತ್ತು ಬಹಳ ಇಲ್ಲಾ.

ಸೊಸೆ— ಮಾತು ಅಗದೀ ಗಟ್ಟಿರೆ ಹಾಂಗಾರ?

ಸುಪ್ತಿ— ಅಗದೀ ಗಟ್ಟಿ, ನೀ ಹೇಳ್ಯಾರ ನೋಡು.

ಸೊಸೆ— ಹಾಗಾದರ.... ಇಕಾ ನೋಡ್ಡಿ ("ಸುಪ್ತಿ"ಯು ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರ ಬರುವನು. ಆತನಿಗೆ ಮುಳ್ಳಮೇಲೆ ನಿಂತಂತಾಗಿದೆ) ನೋಡ್ಡಿ. ಮತ್ತ ಆ ಜನರೆಲ್ಲಾ....

ಆಜೀಕೆ....ಆಲೂರ ಸ್ವೇಶನ್ನ ಕ್ಕ

ಸುಪ್ತಿ— ಹಾಂ ಆಲೂರು....ಆಲೂರು. ಏ ಶಿವನಾಗವ್ವಾ ನೀ ಗೆದ್ದೋ ನೀ ಗೆದ್ದಿ. ಕಡೀಕೂ ನೀ ಗೆದ್ದಿ. (ಅವಳಿಗೆ) ಏ....ಮತ್ತೆ, ನಿನ್ನ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾದರೂ....? ಏನು ನೀನೂ ನಮ್ಮ ತಲೀಮ್ಯಾಲ ಮೆಣಸು ಅರೀಲಾಕ ನಿಂತೀಯೋ?

ಸೊಸೆ— ಕರೇವು ಸಾಹೇಬರೂ ಕರೇವು! ಅವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿ ಕೊಡ್ತಿ ವಳ್ಳಾಕ. ನಾ ಹೇಳಿದ್ದು ಅಗದೀ ಕರೇವು. ಅವರು ಮಾತಾಡಿದ್ದು ಹಿತ್ತಲ ಬಾಕಲದಾಗಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದೆ; ಯವ್ವಾ. ದೇವ ರಾಣಿ, ಅವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಕಡೆ ಕಳಿಸರೆವ್ವಾ (ಸುಪ್ತಿಯು ತನ್ನ ಉತ್ಸಾಹದ ಅಬ್ಬರದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲು ಕಂಠು ಮೇಲೆತ್ತಿ) ಶಿವಾ, ಶಿವಾ ಭಗ ವಂತಾ ನನ್ನ ತಪ್ಪು ಆಗಿದ್ದು ಹೊಟ್ಟಾಳಿಗೆ ಹಾಕೋ ನನ್ನ ತಂದೆ. (ಕಂಠೀರಿದುತ್ತ ಬಾಗಿ ಬಳುಕುವಳು)

ಸುಪ್ತಿ— ಹೇ ಹೇ! ಜಗತ್ತಿನೊಳಗೆ ಇನ್ನೂ ಭಗವಂತ ಇದ್ದಾನೆ ಬಿಡು. ಅಂತಹ ಕೈ ಸೋತು ಕೂತಿದ್ರೂ ಕೊನೆಗೆ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಕೈಗೂಡಿತು. ಜಗತ್ತಿನೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಜನರೂ ಏನು ಇನ್ನೂ ತಿಳಿವುಗೆಟ್ಟಿಲ್ಲಾ ಅಂತೂ ಖಾತ್ರಿ ಆತು. (ತನ್ನ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಸಿಪಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೊರಡುವನು.)

ಸೊಸೆ— (ಕೂಗಿ ಆತುರದಿಂದ) ಯವ್ವಾ ಸಾಹೇಬರೂ, ನನ್ನ ಗಂಡನ್ನು ಮತ್ತೆ ಬದಕಿಸಿ ಕೊಡ್ತಿ ಯವ್ವಾ, ನೀವು ವಚನಾ ಕೊಟ್ಟೀರಿ. (ಗಾಗರೆಯುವಳು)

ಸುಪ್ತಿ— (ಹೋಗಹೋಗುತ್ತ) ಹೌದು. ಹೌದು. ಇಲ್ಲಿ ನಿನಗೂ ವಚನಾ ಕೊಟ್ಟೇನಿ; ಅಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಯಮರಾಜನಿಗೂ ವಚನಾ ಕೊಟ್ಟೇನಿ! ಯಾರ ವಚನಾ ಪಾಲಸೂದಾಗತೈತೋ, ಇದೇ ಈಗ ನಾ ಹೊರಗ ಹ್ವಾದ ಮ್ಯಾಲೆ ತಿಳೀತೈತಿ! ಕೇಳತೀರು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು!! (ಅವರೆಲ್ಲ ಹೋಗಲು ಸೊಸೆಯೊಬ್ಬಳೇ ಹುಚ್ಚಿಯಂತೆ ಹೌಹಾರಿ ಸ್ತಬ್ಧವಳು. ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷ ಎಲ್ಲ ಸ್ತಬ್ಧ. ಆದರೂ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಸಿಪಾಯರ ಬೂಟಿನ ಸಪ್ಪಳ, ಬಂದೂಕುಗಳನ್ನು ಎತ್ತುವ ಖಣಖಣಾಟ ಮಾತ್ರ ಕೇಳುತ್ತದೆ. ಸೊಸೆಗೆ ಕಂಠು ಕತ್ತಲು ಕೂಡಿಸಿದಂತಾಗಿ ಅರ್ಧಮರ್ಧ ಹೊಯ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅಷ್ಟು ರಲ್ಲಿ ಧಡ ಧಡಲ್ ಎಂಬ ಗುಂಡಿನ ಸಪ್ಪಳ. ಸೊಸೆ ಚಿಟ್ಟನೆ ಚೀರಿ ಆಧಾರತಪ್ಪಿ ನೆಲಕ್ಕೆ

ಬೀಳುವಳು. ಹೊರಗಿನಿಂದಲೂ ಆರ್ತ ಚೀತ್ಕಾರ ಕೇಳಬರುವದು. ಅಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲಹೊತ್ತು ಸ್ತಬ್ಧ; ಸಿಪಾಯಿಗಳೂ ನೋಲ್ಲರೂ ಹೊರಟು ಹೋಗುವ ಸ್ವರ ಮಾತ್ರ ಕೇಳುತ್ತಿದೆ. ಎರಡು ಮೂರು ನಿಮಿಷಗಳ ನಂತರ ಬಲು ಹೌಹಾರಿ ದಂತಿದ್ದ ಮುದುಕಿ ಕಸುವುಗೆಟ್ಟು ಜೋಲೇ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ನೊಸೆಯ ಹತ್ತರ ಬಂದು ಅವಳು ಬಿದ್ದದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನೊಸೆ ಸಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ ದುಃಖ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಗಳಿಂದ ಮೂಕಳಂತಿದ್ದು ಬರಿಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಮುದುಕಿಯನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ.)

ಮುದುಕಿ— ಕೇಳಿಸ್ತೇನು ತಂಗೀ! ಏನಾತು ತಿಳೀತು? (ಉನ್ಮತ್ತಳಂತೆ).... ಹಂ ಹೋದಾ! ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಹೋದಾ! ಅದರ....ಅದರ.... ಎಲ್ಲಾರ್ಲಾಂಗ ಹೋಗಲಿಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಮಗಾ! ತನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಂಗ ಹ್ವಾದಾ!....ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಒಂದು ಎಟಿಗೆ ಬಿರಿಯೋ ಬಂಡೇ ಆದಾ! ಆ ಮಸಿನಗನ್ನು ಟಪಟಪಾಂತಿರೂವಾಗ ಆತ ಎದೀ ಸೆಟಿಸಿಗೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದ ನೋಡಿ ನನಗೆ ತಟ್ಟನೆ ಹೋಗಿ ತಬ್ಬಿಕೋ ಬೇಕು ಅನಿಸಿತು ನೋಡು!.... ನನ್ನ ಮೈಹುಳೇ ಹೊಡದು ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿರದಿದ್ದರೆ, ನಾ ಹಾಂಗಸ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟಿಟ್ಟಿ ತಿಗೆ ನಾನೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಣ್ಣನ ಸಂಗಾಟ ಹೊಂಟಿರತಿದ್ದೆ ಕೈಲಾಸಕ! ಅಂ! ಅಂ!....ಸುಮ್ಮಾಗು! ಸುಮ್ಮಾಗು! ಅಳತೀಯಾಕ ಹುಚ್ಚೀ! ಇಕಾ-ಇಕಾ, ಕೇಳಿಲ್ಲೆ ಆ ಗುಂಡಿನ ಗುಡುಗು ಇನ್ನೂ ಎದಿಯೊಳಗ ಗುಡು ಗುಡು ಅಂತೈತಿ. (ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊರಗೂ ಮತ್ತೆ ಗುಡುಗು ಮಿಂಚಿನ ಆರ್ಭಟ; ಅದರಿಂದ ಮುದುಕಿ ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ವೇಗವಶಳಾಗುತ್ತಾಳೆ.) ಅದ್ಯಾಕು! ನೋಡ್ ನೋಡ್ ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಣ್ಣನ್ನ ಕೊಂದ ಗುಂಡಿನ ದನೀ ಗಗನಕ್ಕ ಮುಟ್ಟಿತು! ಹಬ್ಬಿತು, ಹಬ್ಬಿತು. ದೇಶದ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಹಬ್ಬಿತು ಅದರ ಗುಡುಗು! ಕೇಳು, ಕೇಳು.....ಅಕಾ ಹೌದು ಯಮಕನಮರಡೀ ತಟಿದು, ಎಳೂರಗಡಿ ದಾಟೀ, ಸವದತ್ತೀ ಗುಡ್ಡಾ ಸುತ್ತಿ, ಬಾದಾಮೀ ಬಂಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಡೀತು ನೋಡು ಆ ಗುಂಡಿನ ಧನೀ! ಹಂ! ಇನ್ನೇನು ಕೇಳ್ತೀ!.... ನಮ್ಮ ಜನ ರೆಲ್ಲಾ ತಂಡತೃಡಾಗಿ ಎದ್ದರು. ನೋಡ್ ಹೌದು, ಆ ಗುಂಡಿನ ದನೀಗೆ! ಇನ್ನೂಗ ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಣ್ಣನ ಕಸವು ಎಲ್ಲಾರ

ರಟ್ಟಾಟಗೂ ತುಂಬತ್ತೈತಿ. ಇನ್ನಾಕ ಅತ್ತೀ ಬಿಡು—ಎಳು! ಎಳು! (ಸೊಸೆ ಅರ್ಧ ಎದ್ದು ಶೂನ್ಯಹೃದಯಳಾಗಿ ಕೂಡುತ್ತಾಳೆ) ಇಷ್ಟು ದಿನಾ ಜನರು ನನಗ ತಳವಾರ ಮುದುಕಿ ಅಂತಿದ್ದು; ಯರಗಟ್ಟೀ ಚಾದಂಗಡೀ ನರಸಮ್ಮಾ ಅಂತಿದ್ದು. ಇನ್ನ ಮ್ಯಾಗ ಜನರೆಲ್ಲಾ ನನಗ.... ನನಗ ಮಲ್ಲ-ಮಲ್ಲಣ್ಣನ ತಾಯಿ ಅಂತಾರು!.... ಅಲ್ಲಾ ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣನ ಚಿಕ್ಕ ಸೊಸೆ ಆಗಿ ಸಿಂಧೂರ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಸಾಕುತಾಯಾಗಿ ನನ್ನ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಕಡಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಮಲ್ಲಣ್ಣನ ಖರೇ ತಾಯಿ ಅನಿಸಿಗೊಂಡದಕ್ಕೆ ಇವೊತ್ತು ನನ್ನ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾತು! ಇನ್ನಾ ಮಗನ್ನೂ ದೇಶಿಲ್ಲಾ ಹಾಡಿ ಹರಸ್ತೈತಿ. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಹಿರೇರು ಎಲ್ಲಾ ಕೂಡಿ ಆತನ ಹೆಸರ್ಲೇನೂ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸ್ತಾರು. ಮುಂದ ಬರೋ ಮಕ್ಕಳು ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಣ್ಣನ ಲಾವಣೀ ಕಟ್ಟಿ ಓಣಿ ಓಣಿ ಹಾಡ್ತಾರು. ಅಂ! ಅಂ! ಎಂತಾ ಹುಡುಗಾ. ಎಂತಾ ಎದೀ, ಎಂತಾ ಕೆಚ್ಚು.... ಗಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸುರನ್ನೇನೆಂದರೂ ಹುಡುಗ ಜಪ್ಪನ್ನಲಿಲ್ಲಾ; ಹೊಟ್ಟಾಟಗಿನ ಮಾತು ಹೊರಗ ತಗೀಲಿಲ್ಲಾ— (ಸೊಸೆ ಆ ಮಾತಿಗೆ ಹಣೆಗಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ನಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಾಳೆ) ತಂಗೀ, ನೀ ಹಾಂಗ್ಯಾಕ ಕೈಕಾಲುಗಡತೀ?... ಕೇಳಿಲ್ಲೆ ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಎಂಥಾವಾ!! ಖರೇ ಗಂಡಸು ಅವಾ! ಅವಗ ತಕ್ಕ ಮಗನ್ನ ನೀನೂ ಹಡೀ ಬೇಕು : ನೋಡು ಮಗಳೆ! (ಸೊಸೆ ಗೋಳಿಟ್ಟು ಹೊರಳಾಡುವಳು) ಅಂದರೆ ಈ ಮುದುಕೀ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾದೀತು!.... ಆಯ್ ಮಗಳೆ ಹಾಂಗ್ಯಾಕ ಹೊಳ್ಳಾಡ್ತೀ!—ಎಳು—ನಡೀ—ಬಾ....ಅಕಾ ಹೊರಗ ಅವನ ರಕ್ತದಲೆ ಕೆಂಪಗಾದ ಕಿಮ್ಮಣ್ಣನ ಕೆಸರಾಗ್ ಇಬ್ಬರೂ ಹೊರಳಾಡೋಣ. ಬಾ! ಈ ಸಾವಿನಿಂದ ಈ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಲಿಲ್ಲ ಮಗಳೆ! ಈಗ ಆರಂಭಾತು. ಇನ್ನೂ ಮುಂದ ಸಾಗೋದೈತಿ. ಬಾ ಎಳು!—ಅಕಾ ನೋಡು ಹೌದಸ, ಗೌಡರೂ ಬಂದರು!— (ಗೌಡರು ಆತನ ಅವಸರಗಳಿಂದ ಅದರೂ ಕಳೆಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.)

ರಾ. ಗೌಡು— ನರಸಮ್ಮಾ, ನರಸಮ್ಮಾ, ಏಳಿರಿನ್ನು ಸುತ್ತ ಐವತ್ತು ಹರದಾರಿಗಲ್ಲಾ ಹೋತು ಸುದ್ದಿ! ಇನ್ನೇನು, 'ಉಪ್ಪು' ತಿರುಗಿತು; ಇನ್ನ ನಮ್ಮ ಜನರು ಅಸಗೊಳ್ಳವರಲ್ಲಾ. ಈ ನೂರಾ ಐವತ್ತು ವರ್ಷ ನಾವು ಹೊತ್ತ ಹೊರೆ ಇಳಿಸೇ ಬಿಡತೇವಿ; ಇನ್ನು ಬಿತ್ತು ಸರಕಾರಕ್ಕನ ನಮಗನ ಗಂಟು. ಏಳಿರಿ. ನೀವು ಮಾತ್ರ ಕೈಕಾಲು ಗೆಡಬ್ಯಾಡಿರಿ; ಈಗಾಗಲೇ ಸುದ್ದಿ ಸೂರೇಬಾನಕ್ಕ ಹೋಗೈತಿ..... ಆ ಸೂಳೇಮಕ್ಕಳೂ ರಾಮದುರ್ಗದ ಕಡೆಗೆ ಹೋದರು. ನಮ್ಮ ಕೆಲಸಾ ಘಾತ ಆದ್ರೂ ಆದೀತು; ಅವರು (ಮಲಪ್ರಭಾ) ನದೀ ದಾಟೋದ್ರಾಗನ, ಸುದ್ದಿ ಅಲೂರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಬೇಕು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ರಾತ್ರಾಂಗ ಎಚ್ಚತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ನಿಟ್ಟಿಗೂ ಹಳ್ಳಿ ಮಂದೆಲ್ಲಾ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಹೊರಟಾರ! ಆದ್ರೆ ನೋಡು ನರಸಮ್ಮಾ, ಮುಖ್ಯ ನೀ ಮಾತ್ರ ಎದೀ ಅಳುಕಗೊಡಬಾರದು,— ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ! ಇಂಥಾ ಸಾವು ಇದೂ ಸಾವಲ್ಲಾ; ಮುಂದಿನ ಬಾಲ್ಯೇ ಬೆಳಸೋ ಗೊಬ್ಬರಾ! ಮುದುಕಿ— ಕರೇವು ರಾಘವ್ವಗೌಡ— ನೀವನ್ನೋದು ಖರೇ— ಹೌದ ಬಿಡ್ರಿ. ಆದ್ರೆ ಇವತ್ತ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟ್ಯಗ ಕಿಚ್ಚಿಂತಾದ್ದು ಬಿದ್ದೈತಿ ಗೊತ್ತೈತೇ! ನಾಲವತ್ತು ವರ್ಷದ ನಡು ವಯಸ್ಸಿನಾಗ ಹುಟ್ಟಿದ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಮಗಾ! ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಕಳಕೊಂಡ ತಾಯಂದರು ಜಗತ್ತಿನಾಗ ಮನಾರ ಇದ್ದಾರು; ಇಕಾ ನಾನೂ ಅದೇನೀ! ಈಗ ನನ್ನ ದುಃಖ ಹೆಚ್ಚೋ ಕಡನ್ನೋ ಅಂತ ನೋಡಾಕೂ ಪುರಸೊ ತ್ತಿಲಿ ಗೌಡ. ಎದಿ ಕಿಚ್ಚು ಏಟನ ಇದ್ರೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಿಚ್ಚನ್ನ ಕುಸಿಗೊಡವಲ್ಲರೀ ಇವತ್ತಿನ ಪರಸಂಗಾ! ಹಾಂಗಂದ್ರ! ಗೌಡರನ ನಾ ಮಲ್ಲಣ್ಣನ್ನ ಕಳಕೊಂಡೆ ಅಂತೀರೇನೀ?... ಇಲಿ! ಗೌಡರನ ನಾನನ ಕಣ್ಣಿಂಡು ಇವತ್ತ ಮಗನ್ನ ಬಲೀ ಕೊಟ್ಟಂಗ ಅಗೈತಿ! ಆಗಲಿ! ಆಗಲಿ! ಜನಕ್ಕ ಖೊಟ್ಟಿ ಆಗಿ ಬದಕೋದಕ್ಕ ಮಲ್ಲಣ್ಣನನ ಒಪ್ಪಾಂವಲಿ ಗೌಡರ; ಅದು ನನಗ ಗೊತ್ತು! ಮ್ಯಾಲಿ, ಹಾಂಗ ಖೊಟ್ಟಿ ಆದ್ರೂ ಭದುಕೋ ಖಾತ್ರಿ ಅರನ ಎಲ್ಲಿ ಐತ್ರಿ ಈಗಿನ ದಿವಸದ್ದಾಗ? (ಸೊಸೆ ಚೀರುಂವಳು) ಗಾಬರಿಯಾಗಬ್ಯಾಡಾ ತಂಗೀ!

ಇಕಾ ನನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡು; ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಕರುಳು ಹೆಚ್ಚೋ, ಕಸಿ
ವಿಸಿ ಹೆಚ್ಚೋ, ತಿಳಕೋ ಇವೊತ್ತು! ಗೌಡ್ರ, ರಾಘವ್ವಗೌಡ್ರ,
ಆ ಗಾಂದಾರೀದೇವಿ ನೂರು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ ಆಗಿ ಎಲ್ಲಾ
ತಾಯಂದಿರಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚೂ ಅನಿಸಿಕೊಂಡಳಂತ! ಅದ್ಯಾಕ
ಅನ್ನೋದು ತಪ್ಪು, ಈಗ, ತಿಳಿತು ನೋಡ್ತೀ, ಗೌಡ್ರ! ನನಗೂ
ಮಲ್ಲಣ್ಣನಂತಾ ನೂರು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಿದ್ರೆ,.... ಅಯ್ಯೋ
ಎನ್ನಾಡ್ತಿದ್ದೆ.... ಎನ್ನಾಡ್ತಿದ್ದೆ!.... ಗೌಡ್ರ ಅಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳ ಸಾವು
ನೋಡೋದು ಅಗ್ಗಿತ್ತೇನೋ ನನ್ನ ಕಡ್ಲಿಂದ? (ಉನ್ನತ ವಿಕಾರದಿಂದ)
ನೂರು ಮಂದಿ!....ನೂರು ಮಕ್ಕಳು— ಆಂ!....ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಣ್ಣಾ!

ರಾ. ಗೌಡ್ರ— ನೂರು ಮಕ್ಕಳೂ....ನಮ್ಮ ಒಬ್ಬ ಮಲ್ಲಣ್ಣಾ ಒಂದೆ
ನೋಡು ನರಸಮ್ಮಾ! ನೀನು ಇವೊತ್ತು ಮಾಡಿದ ಒಲಿದಾನದ
ಮುಂದೆ, ಎಂಥಾ ಗಾಂಧಾರಿ ಸಹಿತ ನಾಚಿ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಬೇಕು.
ನೀ ಏನು ಕಡಮೇ ತಾಯೇ! ನಿನ್ನಂಥಾ ತಾಯಿಯ ತ್ಯಾಗದ
ಎದುರಿಗೆ ಜಗತ್ತೇ ತಲೇ ಬಾಗಿಸಬೇಕು. ನಿನ್ನಂಥವಳನ್ನು
ಕಣ್ಣುಂಬ ನೋಡಿ ನಿನ್ನಂಥಾ ಮಹಾತಾಯಿಗೆ ಮೊದಲ ನಮಸ್ಕಾರ
ಮಾಡೋ ನನ್ನ ಪುಣ್ಯನೇ ಎಲ್ಲಾರಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಣ್ಯಾ!
(ಆತ ಬಾಗಿ ಪಂದಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಚಿಯಿಂದ ಗುಂಪುಕಟ್ಟಿ ಹೊರಟ
ಜನರ ತಂಡದ 'ಮದೇ ಮಾತರು' ಕೇಳುವದು. ಈ ಎಲ್ಲ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಮೈ
ಮರೆತಂತಿದ್ದ ಮುದುಕಿ ಎಚ್ಚತ್ತಂತಾಗಿ ದೂರ ಸರಿದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ದನಿ
ಯನ್ನೇ ಅಲಿಸುವಳು. ಗೌಡರು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಮೆಲ್ಲನೆದ್ದು, ದನಿ ಹೋದ
ನಿಟ್ಟಿನೇ ಮಾಲಿಸಿ....) ಹೌದೊ ನೋಡಿದ್ಯಾ ನರಸಮ್ಮಾ; ನಮ್ಮ ಜನಾ
ಎಲ್ಲಾ ತಂಡತಂಡಾಗಿ ಪಂಚು* ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮರಡಿ ಕಡೆ
ಹೋದರು. ನನಗಿನ್ನ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಳ್ಯಾ ಇಲ್ಲ. ನಾ ಹೋಗ್ತೀನಿ!
ನೀವು ಮಲ್ಲಣ್ಣನ ಒಳಗ ತಗೊಂಡು ಬರ್ತೀ ನಸಕು ಹರಿಯೂ
ದ್ರಾಗ ನಾ ಮತ್ತೆ ಬರತೇನಿ ಮುಂದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥಾಕ! (ದೂರದಲ್ಲಿ
ಜನರ ತಂಡ ಪಂಚು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಿಡಿಕಿಯಿಂದ ಕಾಣು
ತ್ತಿರುವುದು.)

* ದೀವಟಿಗೆ

ಮುದುಕಿ— ನೀವು ಹೋಗರಿ ಗೌಡ್ರ, ಹೋಗ್ರಿ; ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಣ್ಣನ ಜೀವ ಹೋದದ್ದು ವೆರ್ಧ ಅಗಬಾರದೂ; ಗಡಾನ ಹೋಗ್ರಿ! ಆತ ಯಾರ್ಯಾರ್ನ ಪಾರ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ ತಂಜೀವಾ ಕೊಟ್ಟನೋ ಅವರನ್ನ ಕೂದಲು ಕೊಂಕದ್ದಾಂಗ ಪಾರು ಮಾಡೋದು ನೊದಲೇ ಕೆಲಸ. ಹೋಗ್ರಿ ನೀವು. ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಣ್ಣನ ದಸಿಂದ ನನ್ನ ಉಡೀ ತುಂಬ ಜಾಗಾ ಐತಿ. ಹೋಗಿರಿ; ನನ್ನ ಮಗಾ ಆತ;....ಛಿ ಹೋಗ್ರಿ ನೀವು....ಗಡಾನ ಹೋಗ್ರಿ (ಗೌಡರು ಅರ್ಧ ಹೋಗಲು, ಅವರನ್ನೇ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ) ಗೌಡರು ಇ ಕಾ; ಕೇಳಿಲ್ಲೆ— ಮರಡೀ ಯಿಂದ ಮರಡಿಗೇ, ಗುಡ್ಡದಿಂದ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ, ಪಂಜಿನ ಸಾಲು ಸಾಲು ಹತ್ತಿ ಮುಗಿಲಿಗೆ ದೀಪದ ತೋರಣಾ ಕಟ್ಟಿದಾಂಗಾಗಲಿ.— ಇವತ್ತಿಂದಿನಸಾ! ಅಂದರ ಮಿಂಚಿನಾಂಗ ಸುದ್ದಿ ಆಲೂರಿಗೆ ಮುಟ್ಟು ಮುಟ್ಟೇತು; ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗೋ ದಾರ್ಯಾಗ ಬೆಳಕಿನ ಹಡದೀನೂ ಹಾಸಿದಾಂಗಾದೀತು..... (ಆರಿಸಿಮಿಷ ತಡೆದು, ಕನಸಿನಟ್ಟದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದವಂತೆ ಜೇತರಿಸಿ ಸೊಸೆಗೆ—) ಬಾ ತಂಗೀ,—ಬಾ ಗಡಾನ! ಹೊರಗ ನೋಡಬಾರದ. ಎಷ್ಟು ಚಳೀ, ಎಷ್ಟು ಮಳೀ, ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಣ್ಣನ ಒಳ್ಳೆಯಕ ತಂದು ಮಲಗ ಸೋಣ ಬಾ! — ಬಾ — ನಡೀ!

(ಮುದುಕಿ ತಡವರಿಸುತ್ತ, ಕಣ್ಣುಜಿನಾಚೆ ನೋಟಿ ನಾಟಿಸಿಕೊಂಡು ಮುನ್ನಡೆಯುವಳು; ಸೊಸೆ ಮುಗ್ಧರಿಸಿ ಬೀಳೇಳುತ್ತ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಮಲ್ಲಣ್ಣನನ್ನು ಎತ್ತಲಾರವೆ ಎತ್ತಿ ತಂದು ಒಳಕೋಣೆಗೊಯ್ಯುವರು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾದ “ ನಂದೇ ಮಾತರಂ ” ದನಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರಲು.. .. ತೇ.)

— ಮುಗಿಯಿತು —

ಮುಸುಕು ಅಥವಾ ಉದುದಿರಿದ ಚಿಕ್ಕ

ಪಾತ್ರಗಳು *

೧. ದೇವದೂತ.

೨. ಜನ್ನೋತ್ಸುಕ ಜೀವ. (ಭೂಲೋಕಗಾಮಿ ಜೀವ)

೩. ಜನ್ನಮುಕ್ತ ಜೀವ. (ಸ್ವರ್ಗೋನ್ಮುಖ ಜೀವ)

ಸ್ಥಳ:— ಸ್ವರ್ಗ-ಮರ್ತ್ಯಗಳ ನಡುವಿನದೊಂದು ಉನ್ನತ ಪ್ರದೇಶ.

(ಪ್ರವೇಶ:— ದೇವದೂತ ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ, ಏನೋ ಹುಡುಕಾಡುವವನಂತೆ, ಮೆಲ್ಲನೆ ಸರಿದು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅತ ಹಾಗೆ ಇಳಿದು ರಂಗದ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಬರುವವರೆಗೂ ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ಮಂದವಾಗಿ ತಂತುವಾದ್ಯದ ಮಂದಗಂಭೀರವಾದ ಪಾರ್ಶ್ವಸಂಗೀತ ನಡೆದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಪಾರ್ಶ್ವಸಂಗೀತ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ದೇವದೂತನು ನೆರೆದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ.)

ದೇವದೂತ— ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ನಿರರ್ಗಳವಾದ ಅವಿಶ್ರಾಂತವಾದ ಅಖಂಡವಾದ ಬಾಳುವೆಯಲ್ಲಿ ಅಳುವಿಗೂ ಸ್ಥಾನವುಂಟು; ನಗುವಿಗೂ ಸ್ಥಾನವುಂಟು. ಉಲ್ಹಾಸದ ಉನ್ಮತ್ತತೆಗೂ ಅವಕಾಶವಿರುವಂತೆಯೇ, ಉನ್ನತವಿಚಾರದ ಉಚ್ಚಭಾವನೆಗಳಿಗೂ ಅವಕಾಶವಿದ್ದೇ ಇದೆ. ಅಳು ನುಂಗಿ ನಗಬಲ್ಲ, ನಗು ನುಂಗಿ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಇಂಗಿತದಲ್ಲಿ ಹೊಗಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ.

* ಇಲ್ಲಿ ದೇವದೂತ ಗಂಡೆಂದೂ, ಎರಡೂ ಜೀವಿಗಳು ಹೆಣ್ಣೆಂದೂ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ; ಅವಶ್ಯಕಂಥತೆ, ಮೂವರನ್ನೂ ಗಂಡೆಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಹೆಣ್ಣೆಂದಾಗಲಿ ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಆದ್ದರಿಂದ, ನಾವು ಇಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಗೆಯ ನಿಮಿಷದ ಗುಳ್ಳೆಯ ಮೇಲೆ ತೇಲಿಸಲು ಯತ್ನಿಸದೆ, ಈ ಸಂಸಾರದ ಪೊಳ್ಳುತನ ಎಂತಹದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಮೆರೆದಾಡುವ ಮನುಷ್ಯನ ಜೊಳ್ಳುತನ ಎಷ್ಟರದು ಎಂಬುದನ್ನೇ ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆಲ್ಲ ತೆರೆದು ತೋರಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವಾಳಕ್ಕೆ ಜಿಗಳಿಯಂತೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಮಾನವ್ಯದ ಸತ್ವವನ್ನೇ ಹೀರುತಲಿರುವ ಮನುಷ್ಯನ ಕ್ಷುದ್ರತನವನ್ನು ಬೈಲಿಗೆಳೆಯುವದೇ ಈ ಆಟದ ಹೂಟ; ಜನ್ಮ-ಪುನರ್ಜನ್ಮಗಳ ಕಂಠಮುಚ್ಚಾಟಿಕೆಯೇ ಈ ನಾಟಕದ ಹಿನ್ನೆಲೆ. ಸರಿ; ನಾವಿನ್ನು ನಮ್ಮ ಆಟವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತೇವೆ.... ಆದರೆ...., ಈ ನಾಟಕದ ರಂಗಭೂಮಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯದೊಂದು ಸ್ಥಳವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡಿರಿ. ಮನುಷ್ಯನ ಹಿಂಸಾಟದ ಆಟಗೆಗಳಾದ ತೋಪು, ಗಂಡು, ವಿಮಾನ, ಅಣುಬಾಂಬು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಬಂದು ತಾಕುವಂತಹದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಾನ. ಇಥು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವನ್ನು ಮೀರಿದವರ ಮಾರ್ಗ; ಸ್ವರ್ಗದ ಕಣಿವೆಯ ದಾರಿ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಲೋಸುಗ, ಜೀವಗಳು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಆ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದೂ ಈ ದಾರಿಯಿಂದಲೇ! ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ದೇವದೂತನಾದ ನಾನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಸ್ವಾಗತಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ! ನನ್ನೇ ರಾಜ್ಯ, ಸಾವು-ಹುಟ್ಟುಗಳ ಸಂಗಮ-ಸ್ಥಾನ; ಭೂ-ಸ್ವರ್ಗಗಳ ಸೇತುವೆ.

ಆದೋ, ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಆಟದ ಪಾತ್ರಗಳು ಅಣಿಯಾಗಿ ಬಂದವು. ಆದರೆ ಅವರೇನು ಮನುಷ್ಯಕೋಟಿಯವರಲ್ಲ. ಅವರು ಕೇವಲ ಎರಡು ಆತ್ಮಗಳು. ಮೊದಲನೆಯದು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ದಾರಿ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವ ಜೀವ; ಎರಡನೆಯದು ಇದೇ ಈಗ ಆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸತ್ತು, ಸಾವಿನ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲನ್ನು ದಾಟಿ, ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಜೀವ. ಒಂದನ್ನು ಆ ಜಗತ್ತು ಉಗುಳಿದ್ದರೂ, ಜನ್ಮದ

ಹಂದಿಲ ಇನ್ನೊಂದು ಜೀವವನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಕಡೆಗೆ ಜಗ್ಗುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಜನ್ಮ-ಮರಣಗಳೆರಡೂ ನಿಸರ್ಗದ ನಿಯಮಗಳೇ; ಜನ್ಮ, ಮರಣದ ಕುಡಿ; ಮರಣ, ಜನ್ಮದ ಹೂವು!

ಇರಲಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದಾರಿಗಳನ್ನೇ ಹುಡುಕುತ್ತ ಇತ್ತಕಡೆಗೇ ಬರುತ್ತಿರುವ ಇವೆರಡೂ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ನೆರವಾಗುವದೇ ದೇವದೂತನಾದ ನನ್ನ ಇಂದಿನ ಅದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ. ಅದೋ ಆ ಜನ್ಮೋತ್ಸುಕ ಜೀವ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು! (ಹೀಗೆನ್ನುತ್ತ ದೇವದೂತ ಮೆಲ್ಲನೆ ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ; ಕೆಲಕಾಲ ದಾರಿಕಾಯುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಮತ್ತೊಂದು ಮೂಲೆಯಿಂದ ಜನ್ಮೋತ್ಸುಕ ಜೀವ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ದಾರಿ ಹುಡುಕುವವರಂತೆ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಸರಿದು ಬರುತ್ತದೆ; ಈ ಮಧ್ಯೆ ಕೆಳಗಣ ಹಾಡು ಪಾರ್ಶ್ವಸಂಗೀತವಾಗಿ ಗಂಭೀರ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೇಳಬರುತ್ತದೆ:—

ನೇಪಥ್ಯ-ಗೀತ

ಜನುಮ-ಮರಣಗಳ ತಾಲದಲೊಂದು, ನಿ-
ರಂತರ ನಾಟ್ಯವು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ |

ನಾಶದ ಶಕ್ತಿಯ ನಷ್ಟಗೊಳಿಸಿ ಈ
ಸೃಷ್ಟಿಯು ದಿವ್ಯತೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ ||

ಬದುಕು-ಸಾವುಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪಲ್ಲವಿ,
ಉಸಿರುಸಿರುಗಳೇ ಪದಬಂಧ |

ತೀರದ ಹಾಡಿದು ಈ ಸಂಸಾರವು
ಅಸೆಯೆ ಈ ಗಾನದ ಛಂದ ||

ಗಾನ ಮುಗಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಜನ್ಮೋತ್ಸುಕ ಜೀವ ಮುಂದರಿದು ಬಂದು ದಾರಿ ಹುಡುಕಿ ಕೈ ನೋತು ಒಂದೆಡೆಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ.)

ಜನ್ಮೋತ್ಸುಕ ಜೀವ— ಆಯ್ಯೋ ತಪ್ಪಿದೆ ತಪ್ಪಿದೆ. ದಾರಿತಪ್ಪಿ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆ. ಯಾವ ನಿಟ್ಟು? ಯಾವ ದಾರಿ? ಆ ಭೂಲೋಕವು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ದೂರವೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು! ಇನ್ನೂ ಹೀಗೆಯೇ ಕಂಗಾಣದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಬೇಕೋ, ಅಥವಾ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೋ ಎಂಬದೂ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಅಬ್ಬಬ್ಬಾ! ಏನು

ಕತ್ತಲೆಯಿದೂ!! ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಯಾಚೆಗಿರುವುದೂ ಕಾಣಿಸದಂತಾಗಿದೆ. ಅನಂತ ತೇಜೋಮಯವಾದ ಆ ಸ್ವರ್ಗದ ಸೀಮೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯ ಕಿರಿಬೆಳಕೂ ನನಗೆ ಕತ್ತಲಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಆಗಲಿ, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಕಿರಿಬೆಳಕಿಗೆ ನನ್ನ ಕಂಠಗಳು ಅಣೆಗೊಂಡಾವು! (ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದು ಅತ್ತಿತ್ತ ಇಣಕಿದಂತೆ ಮಾಡಿ) ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಣತೊಡಗಿತು; ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಂತೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಈಗ ಮಸುಕು-ಬೆಳಕು ಕಾಣುತ್ತಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹೀಗಾದರೆ ಆ ಭೂಲೋಕದ ಬೆಳಕು ಮತ್ತೆಷ್ಟು ಮಸಕಾಗಿರಬೇಡ! ಇರಲಿ; ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ತಂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. (ಆಸರಗೊಂಡಂತೆ ಒರಗಿ ನಿಲ್ಲುವಳು.)

ದೇ. ದೂ.— ಈ ಜೀವ ಇನ್ನೂ ಆ ಸ್ವರ್ಗದ ಜಾಜ್ವಲ್ಯತೆಗೆ ಮರುಳಾದಂತಿದೆ. ಆ ಭೂಲೋಕದ ಕತ್ತಲೆಯ ಕಂಠ ಇವಳಿಗಿನ್ನೂ ಮೂಡಲಿಲ್ಲ; ಆಗಲಿ; ಇವಳಿಗೆ ನಾನೇ ದಾರಿ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. (ಮುಂದುವರಿದು ಅವಳ ಹತ್ತರ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ಅವಳು ಒರಗಿನಂತಲ್ಲಿದ್ದ ಮೆಲ್ಲನೆದ್ದು ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನಿಚ್ಚಳ ನೋಟದಿಂದ ಮುಂದುವರಿಯುವಳು.)

ಜ. ಜೀ.— ಹಾಂ—ಹಾಂ! ಈಗ ಈ ಸುತ್ತಲಿರುವ ದೃಶ್ಯವೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚು ನಿಚ್ಚಳವಾಗತೊಡಗಿತು. ಆಕಾ ಅಲ್ಲಿ, ಮೇಲೆ ಬಹುದೂರದವರೆಗೆ ಅಪರಂಪಾರವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದ ಆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಶಿಖರಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇತ್ತ ಕಡೆಗೆ, ಕೆಳಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಕಣ್ಣಳವನ್ನು ಮೀರಿದ ಅಗಾಧವಾದ ಆಳ. ಆಹಾ! ನಾನು ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ನಮ್ಮ ಸ್ವರ್ಗದ ಸೀಮೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದೆನಲ್ಲಾ! ಇನ್ನು ಆ ಪೃಥ್ವಿ, ಆ ಭೂಲೋಕ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಹಳ ದೂರವಿರಲಾರದು. ನನ್ನ ಜೀವವಂತೂ ಯಾವಾಗ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಿಯೇನು ಎಂದು ತವಕಿಸುತ್ತಿದೆ;..... ಆದರೆ, ಆದರೆ. ಆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಸೌಂದರ್ಯ, ಮೊದಲಿನ ಅಂತಃಕರಣ, ಈಗಲೂ ಅಚ್ಚಳಿಯದಿರಬಹುದೇ! ಆಹಾ ಏನು ಆ ಪೃಥ್ವಿಯ

ಅಂದಚಂದ! ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಸೊಬಗೇನು; ಬೆಳದಿಂಗಳ ಕಳೆಯೇನು! ಮಳೆಬಿಲ್ಲಿನ ರಂಗೇನು! ಗಿಡಬಳ್ಳಿಯ ಜಿಡಗೇನು! ಜನಜನರಲ್ಲಿಯ ನಗೆಯೇನು!—ನಚ್ಚೇನು! ಹೆಣ್ಣು—ಗಂಡಿನ ಅಚ್ಚೇನು, ಮೆಚ್ಚೇನು!! ಅಷ್ಟು ಚೆಲುವಾದ ಆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಹಿಂದೆ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದಂತೆ, ಈಗಲೂ ಒಮ್ಮೆ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷ!.... ಆದರೆ—ದಾರಿ?— ಎಲ್ಲಿ? ಯಾವ ಕಡೆಗೆ? (ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ದೇವದೂತನನ್ನು ಕಾಣುವಳು; ಅವಳನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆತನೂ ಅವಳನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುವನು.)

ದೇ. ದೂ.—ತಂಗೀ, ನೀನು ಮುಟ್ಟುಬೇಕೆನ್ನುವ ಆ ಭೂಲೋಕ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಇನ್ನೂ ಮೂರು ದಿನದ ದಾರಿ.

ಜ. ಜೀ.— ಓಹೋ; ದೇವದೂತಾ! ನೀನೇ! ಅಭಿವಂದಿಸುತ್ತೇನಣ್ಣಾ! (ಇಬ್ಬರೂ ವಂದಿಸುವರು) ಈ ಮುಸುಕಿನ ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಬೇಗನೆ ಅರಿಯದೇ ಹೋದೆ. ಅಣ್ಣಾ ದೇವದೂತಾ! ಪುನರ್ಜನ್ಮದ ಹಂಬಲದಿಂದ ನಾನಂತೂ ಆ ಭೂಲೋಕದತ್ತ ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಸ್ವರ್ಗದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಕಾಶವೂ ಕತ್ತಲಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಕಾರಣ, ಆ ಭೂಲೋಕದ ದಾರಿಯನ್ನಷ್ಟು ತೋರಿಸಿದರೆ ಬಹಳ ಉಪಕಾರವಾದೀತು.

ದೇ. ದೂ.— ಹಾಂ! ನಿನಗೆ ಮತ್ತೆ ಜನ್ಮದ ಆಸೆಯಾಯಿತೇ! ಅದೇಕೆ ತಂಗೀ, ಸ್ವರ್ಗದ ಸುಖದಲ್ಲೇನು ಕಡಮೆಯಾಗಿತ್ತು?

ಜ. ಜೀ.— ದೇವದೂತಾ, ಸ್ವರ್ಗಸುಖದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಕಡಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಅಲ್ಲಿಯ ಸುಖ, ಅನಂದ, ಮಿತಿಮೀರಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು; ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿ ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತೇ ಆ ಸ್ವರ್ಗದ ಅನಂದವನ್ನು, ಆ ಭೂಲೋಕದ ಜನರಿಗೂ ಬೀರಿ ಮಾನವರ ಜೀವನವನ್ನು ಉನ್ನತವಾಗಿರಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಹಂಬಲ! ನೋಡು ದೇವದೂತಾ, ನಾನು ಆ ಜಗತ್ತನ್ನು ಕಾಣದೆ ಎರಡು ಯುಗಗಳಾದುವು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆ ಆ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಬಂದ ಕೆಲ

ಕೆಲವು ಜೀವಿಗಳು ಹೇಳಿದ ಹಲವೊಂದು ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಾನಂತೂ ತಲ್ಲಣಿಸಿದಂತಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ದೇ. ದೂ.— (ಕುತೂಹಲದ ನಗೆಯಿಂದ) ಏನೇನು ಕೇಳಿರುವೆ ಆ ಭೂಲೋಕದ ಬಗ್ಗೆ?

ಜ. ಜೀ.— ಅದೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಕೆಟ್ಟ ಕನಸಿನ ಕತೆಯಂತಿದೆ. ಅಯ್ಯೋ; ಇದೇ ಜಗತ್ತು ಎರಡು ಯುಗಗಳ ಹಿಂದೆ ಎಷ್ಟು ಸುರಮ್ಯವಾಗಿತ್ತು! ಇತ್ತೀಚೆ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರಲ್ಲಿ—ಮತ್ತರ, ದ್ವೇಷ ಎಂಬ ಅವೆಂಥವೋ ಎರಡು ಭಾವನೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆಯಂತೆ; ಅವುಗಳಿಂದ ಸಂಸಾರದ ಬೇರೇ ಸಡಿಲಾಗುತ್ತಿದೆಯಂತೆ. ಜನರಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ—ಸಮಾಧಾನಗಳ ಸುಳಿವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತಿದೆಯಂತೆ; ಹೀಗೇ ಇನ್ನೂ ಏನೇನೋ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದೆ; ನೋಡು ದೇವದೂತ, ನನಗಂತೂ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲದು.

ದೇ. ದೂ.— ಹಾಗಾದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಏನು ಉಪಾಯ ಮಾಡಹೊರಟಿದ್ದೀ?

ಜ. ಜೀ.— ಅಂತೇ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ನಾನು ಪ್ರೇಮದ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ. ದೇಶ-ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಜನ-ಜನರಲ್ಲಿ, ಬಣ-ಬಣಗಳಲ್ಲಿ, ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡಿನಲ್ಲಿ, ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ಶಾಂತಿ-ಸಮಾಧಾನ-ಸಮ್ಮದಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಲೆಂದೇ ನನ್ನ ಬಯಕೆ. ಏನೇ ಇರಲಿ; ಪವಿತ್ರ ಪ್ರೇಮಕ್ಕಂತೂ ಆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವಿದ್ದೇ ಇದೆಯೆಂದು ನಾನು ಇನ್ನೂ ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ದೇ. ದೂ.— ಏನು ಹುಚ್ಚು-ಸಂಬಿಕೆ ನಿನ್ನದು! ಅದಿರಲಿ; ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ದಾರಿ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ ಬಾ. ಅಗೋ ಅಲ್ಲಿ, ತುಸು ಮುಂದರಿದು ಬಾಗಿ ನೋಡು. ಏನಾದರೂ ಕಾಣುತ್ತದೇನು?

ಜ. ಜೀ.— (ಬಹಳ ನಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ) ಎಲ್ಲಿ; ಎತ್ತ; ಯಾವ ಕಡೆಗೆ? (ಮತ್ತೂ ನಿರೀಕ್ಷೆ) ಹಾಂ! ಅಲ್ಲೇನು? ರಾಶಿ ರಾಶಿಯಾದ ಚಿಕ್ಕೆಗಳದೊಂದು ಮಹಾಸಾಗರ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ! ಸರಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಜನ್ಮತಾಳ ಬೇಕೆನ್ನುವ ಆ ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಯಾದ ಮಹಾವೈಭವಶಾಲಿಯಾದ

ಭೂಲೋಕ ಯಾವುದು ? ಅಕಾ, ಅತ್ತ ಅದ್ಭುತವಾದ ಬೆಳಕಿನ ದೊಂದು ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಚೆಂಡಿನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವದಲ್ಲ; ಅದೇ ಏನು ಆ ಪೃಥ್ವಿ ?

ದೇ. ದೂ.— ಛೇ, ಹುಚ್ಚೇ; ಆ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು ಅಷ್ಟೊಂದು ಬೆಳಕಿನ ಭಾಗ್ಯ ! ಈ ವಿಶ್ವದ ಅಸಂಖ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳೆದುರಿಗೆ ಆ ಪೃಥ್ವಿ. ತಾನು ಸಂಸಾರದ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆದ್ದ ಗೆದ್ದೆನೆಂದು ಜಂಭಕೊಚ್ಚುವ ಆ ಹುಳ-ಸೂನವನ ಆ ಪೃಥ್ವಿ—ಒಂದು ಗೋಲಿಗುಂಡಿಗಿಂತ ಕಿರಿದು. ವಿಶ್ವದ ಏರ್ಪಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆ ಪೃಥ್ವಿಯೆನ್ನುವುದು ನಿಜವಾಗಿ ಒಂದು ಬಹುಹೃದ್ರವಾದ ವಸ್ತು. ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಅಸಂಖ್ಯ ಅಖಂಡ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಂಡಲಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪೃಥ್ವಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯ. ನಿನಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಆ ಬೆಳಕಿನ ಹೊಂಡದಂತಿರುವ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಅದಿತ್ಯಮಂಡಲ ಅಥವಾ ಮಹಾಸವಿತ್ರ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಗೋ, ಆ ಅದಿತ್ಯಮಂಡಲದ ಅಬದಿಗೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ, ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡು. ಆ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯ ಅಪಾರವಾದ ಪ್ರಕಾಶದ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ದಾಟಿ ಕಣ್ಣಾಚಿ ನೋಡು; ಈಗೇನಾದರೂ ಕಾಣುವದೇ ?

ಜ. ಜೀ.— (ನೋಡಿ ನೋಡಿ ದಣದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಆ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯೇ ಮಸುಕಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದರಾಚೆಗಿನ್ನೇನು ಕಂಡೀತು, ಬಿಡು !

ದೇ. ದೂ.— ಸರಿ, ನಿನ್ನ ಸ್ವರ್ಗದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ಮಸುಕೇ ! ಅದರೂ ಇನ್ನಷ್ಟು ನಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡು; ನೋಟವನ್ನು ದಾಟಿಸಿ, ನಾಟಿಸಿ ನೋಡು.

ಜ. ಜೀ.— (ಮತ್ತೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ) ಓ ! ಓಹೋ ! ಹೌದು, ಹೌದು, ಎಲ್ಲಾ ಕಗ್ಗವಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಿಣುಕಿನಂತೆ ಆ ಕತ್ತಲೆಯಾಳದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ಕಿರಿಬೆಳಕು ಕಂಡೂ ಕಾಣದಂತೆ ಮಿಣುಕುತ್ತಿದೆ; ಅದೇ ಅಲ್ಲವೇ ಆ ಮಹಾಪೃಥ್ವಿ !

ದೇ. ದೂ.— ಛೇ, ಹುಚ್ಚೇ ! ಅದೂ, ಆ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮನುಷ್ಯರ ಕಣ್ಣು ಕೈಸಿ ಕಕ್ಕಸಬಡಿಸುವ ಸೂರ್ಯ !

ಜ. ಜೀ.— (ಉಸಿರಳಿಸಿ) ಓ, ಅಯ್ಯೋ; ಆ ಸೂರ್ಯನ ಹಾಡೇ ಹೀಗಾದರೆ, ಇನ್ನು ಆ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುವದು ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನಮಗೂ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂತ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ದೇ. ದೂ.— ಅಷ್ಟೇಕೆ ಕೈಸೋಲುತ್ತೀ ತಂಗೀ; ಆ ಸೂರ್ಯನೆಂಬುವ ಮಿಣುಕುಬಿಂದುವಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಏನೋ ತಿರುನೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಾಣುವದಲ್ಲವೆ?

ಜ. ಜೀ.— (ಕಣ್ಣಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಹಳ ಶ್ರಮದಿಂದ ನೋಡಿ) ಆಂ, — — — ಹಾಂ! ಹೌದ್ದೊದು; ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಗಿಂತಲೂ ಚಿಕ್ಕವಾಗಿ ಬೆಳಕಿನ ತುಂತುರ ಹನಿಗಳಂತೆ ಏನೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಸುಮಸುಕಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ದೇ. ದೂ.— ಹಾ! ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡವಾಗಿರುವ ಮೊದಲಿನ ಎರಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅವಕ್ಕಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವ ತೀರ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಆ ಮೂರನೆಯದೇ ನೀನು ಜನ್ಮ ತಾಳಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿರುವ ಪೃಥ್ವಿ; ಆ ಮಹಾವೈಭವದ ಭೂಲೋಕ!

ಜ. ಜೀ.— (ಶ್ರುತಿಸೋತಂತೆ) ಅಬ್ಬಾ! ಎಷ್ಟು ಕಿರಿದು; ಎಷ್ಟು ಕೀಳು, ಈ ಪೃಥ್ವಿ ಎನ್ನುವದು!! ಅದರೂ ಅದರ ಚೆಲ್ವಿಕೆ, ಅದರ ಹೊಗಳಿಕೆ ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನದು, ಮೆಚ್ಚಿನದು!

ದೇ. ದೂ.— ಅದರೆ ತಂಗೀ, ಆ ಚೆಲ್ವಿಕೆಯ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯಲ್ಲಿ ದುಃಖದ ಕಿಚ್ಚಿಷ್ಟು ಬಲ್ಲಿಯಾ?

ಜ. ಜೀ.— ಹೌದು ದೇವದೂತಾ; ನೀನು ದುಃಖವೆಂದೊಡನೆ ನೆನಪಾಯ್ತು ನೋಡು; ಅಲ್ಲಾ, ಆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಿಸುವದು ಬಹಳ ದುಃಖದಾಯಕವಂತೆ; ಹೌದೇನು?

ದೇ. ದೂ.— ಹುಟ್ಟುವದೂ ಒಂದು ಸೆಳೆತ ತಂಗೀ! ಆ ಜನ್ಮದ ಸೆಳೆವಿನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಸಿಕ್ಕವೇಲೆ ಅದರ ಎಳೆತವನ್ನು ತಡೆಯುವದೇ ಅಸಾಧ್ಯ! ಹುಟ್ಟು ಎಂಬುವದು ಅಶಿ-ಅಕ್ರೋಶಗಳದೊಂದು ಮೊಟ್ಟೆ.

ಜ. ಜೀ.— ಅದರೇನು ದೇವದೂತಾ; ನನ್ನ ಸ್ಥಿರಸಂಕಲ್ಪದೊಂದು ಆ ಅಶಿ-ಅಕ್ರೋಶಗಳ ಮಾತೇ ಬೇಡ! ಜನ್ಮ ಸವೆದರೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ

ಪ್ರೇಮ ಸವೆಯದಂತೆ ಮಾಡುವದೇ ನನ್ನ ಗುರಿ; ಅದಕ್ಕೇ ನಾನೀಗ ಆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಲು ಹೊರಟಿದ್ದು!

ದೇ. ದೂ.— (ಹುಸಿನಗೆಯಿಂದ) ಹ್ಲ! ಹ್ಲ! ಅದೇನೋ ಅನ್ನುತ್ತಾರಲ್ಲಾ; ಹಾಗಿದೆ ನಿನ್ನ ವಿಚಾರ. ಆಕಾಶ ಕಡುಬೀಳುವಾಗ ಅಂಗೈ ಯೊಡ್ಡಿ ದರಂತೆ! ತಂಗೀ, ನಾಯಿಯ ಬಾಲದಂತಹ ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿದ್ದುವ ನಿನ್ನ ಹವ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಏಕೋ ಅಷ್ಟು ಅರ್ಥ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತಿನ ಬಗೆಯನ್ನು ನಾನು ನಿನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ. ಇಂದು, ಆ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ, ಮದ-ಮತ್ತರ, ಅಸೂಯೆ-ಆಕಾಂಕ್ಷೆ, ತ್ರೇಷ-ದ್ವೇಷ, ಮೋಸ-ಮಾಟ ಗಳು ಯಾವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿವೆಯೆಂದು ಬಗೆದರೆ ದೇವದೂತ ನಾದ ನನಗೂ ಮೈ ಜುಮ್ಮದಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ತಾ ನಿಂತ ಗಿಡದ ಟೊಂಗೆಯನ್ನು ತಾನೇ ಕಡಿಯಬಹುದೇ! ತಾ ನಂಬಿದ ನೆಲವನ್ನು ತಾನೇ ಕೊರೆಯಬಹುದೇ!! ಆದರೂ ಆ ಗುಬ್ಬಿ-ಮಾನವ ಇಂದು ಇಂತಹ ಕೆಲಸಕ್ಕೇ ಕೈಹಾರಿದ್ವಾನೆ. ತನ್ನ ಬಾಳುವೆಗೇ ಆಧಾರ ವಾದ ಆ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೇ ಹಾರಿಸಬಲ್ಲ ಅಣುಬಾಂಬುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅದು ಬೇಕು, ಇದು ಬೇಕು; ಎಲ್ಲವೂ ತನಗೇ ಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತ, ಆ ಬೇಕಿನ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಬಾಳುವೆಯನ್ನೇ ಬೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಆ ಕುನ್ನಿ-ಮಾನವ! ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ತಾನೇ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೂದಿ ಯಾದ ಆ ಭಸ್ಮಾಸುರನ ಅವತಾರವನ್ನೇ ಇಂದು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ ಆ ಜಗತ್ತಿನ ಮನುಷ್ಯ! ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಮಾಡಬಲ್ಲ ರಾಕ್ಷಸೀ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ರಾಕ್ಷಸರೂ ಭೂತಪಿಶಾಚಿಗಳೂ ನಾಚಿ, ಹೇಸಿ, ಮುಖಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವಂತೆ ತಂಗೀ! ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ, ರಾಕ್ಷಸರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೂ ಅತ್ಯಂತ ದುಷ್ಟತ್ವ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ, 'ಛೇ, ಛೇ, - ಅವನೇನು ಶುದ್ಧ ಮನುಷ್ಯನೇ ಆಗಿ ಬಿಟ್ಟು' ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರಂತೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಘಾತಕಿತನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ಎಂಥೆಂಥ ಮಹಾನುಭಾವರೂ ಮಂಣು

ಪಾಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ಅಂಥ ಅಸೂಯೆಯ ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡವಾದ ಆ ಪೃಥ್ವಿಗೆ ನೀನು ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಒಯ್ಯುವ ದಿವ್ಯಪ್ರೇಮವೆನ್ನುವದು ಹವಿಸ್ಸಿನ ತುಪ್ಪವಾದೀತು ಅಷ್ಟೇ!

ಜ. ಜೀ.— ಎಂತಹ ಭೀಕರ ಚಿತ್ರವಿದು! ದೇವದೂತಾ; ಹೂವು ಹಾವಾ ದಂತೆ, ಹಾಲು ಹಾಲಾಹಲವಾದಂತೆ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ.

ದೇ. ದೂ.— ಇನ್ನೂ ಕೇಳಿಲ್ಲ ತಂಗೀ; ಆ ಪೃಥ್ವಿಯ ದೂರದ ಪದರಿನ ಹತ್ತಿರ ಸೇರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ, ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಪ್ರೇಮವೂ ಪರೆಯಾಗಿ ಹಾರಿಹೋದೀತು. ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರ ಹೋದಂತೆ, ಮೊದಲು, ಒಂದು ಅರಿಯದ ಬಯಕೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಸುಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ಅದರ ಮೇಲೊಂದು ಆಸೆಯ ಮುಸುಕು; ಅದರ ಮೇಲೊಂದು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಮುಸುಕು; ಅದರ ಮೇಲೆ, ಉಳಿದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೆಲೆ ಕೊಟ್ಟಿ ತನ್ನ ತನವನ್ನೇ ಮೆರೆಸಬೇಕೆಂಬ ದುರಾಗ್ರಹದ ಮುಸುಕು; — ಹೀಗೆ ಒಂದಲ್ಲ, ಎರಡಲ್ಲ; ಹಲವಾರು ಮುಸುಕುಗಳು ಪದರು ಪದರಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಆವರಿಸಿಬಿಡುವವು. ಆ ಕಳಚಲಾಗದ ಮೋಹ-ಮಾಟದ ಮುಸುಕು ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಸೆಳೆತದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದೇವತ್ವವನ್ನೂ, ದಿವ್ಯಪ್ರೇಮದ ಸಂದೇಶವನ್ನೂ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿ ಸುವದು. ಹೊಗೆ ಮುಸುಕಿದ ಉರಿಯಂತೆ ನೀನು ತೇಜೋಹೀನಳಾಗುತ್ತೀ. ಕೊನೆಗೆ ಆ ಮುಸುಕೇ ನೀನು ಎಂದು ನೀನೇ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವೆ. ಹುಟ್ಟು, ಆಕಾಶದಗಲದ ಎಂತಹ ಪವಿತ್ರಭಾವನೆಗಳನ್ನೂ ಅಟ್ಟಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ, ತಂಗೀ!

ಜ. ಜೀ.— ಭೀ, ಭೀ, ಇದೇನು ಮಾತು ದೇವದೂತಾ! ಕೆಟ್ಟಕನಸಿನ ಹಳವಂಡದಂತೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಆದರೆ; ನನ್ನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಂಬಿಗೆಯಿದೆ. ಆ ಜಗತ್ತು ಹೇಗೆ ಇದ್ದರೂ, ನಾನು ನನ್ನ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶದಿಂದ, ನನ್ನ ಸಂತತ ಯತ್ನಗಳಿಂದ, ಅದನ್ನು ನಂದನವನದಂತೆ ಮತ್ತೆ ಸುಂದರವಾಗಿಸಬಲ್ಲೆ.

ದೇ. ದೂ.— ಹಹ್ಲಂ! ಹ್ಲಂಹ!!— ನಿನ್ನಂಥವರ ನಂಬಿಗೆಯ ತಂಬಿಗೆಗಳು ಅವೆಷ್ಟೋ ಉರುಳಾಡಿ ಹೋದದ್ದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ಆದರೂ

ನಿನ್ನ ಉತ್ಸಾಹ ನಿನ್ನ ನಂಬಿಗೆಗಳನ್ನು ಇಂಬುಗೊಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವೇನಿಲ್ಲ ನನಗೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರೆ, ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತೆ ಶಾಂತಿ, ಪ್ರೀತಿ, ಸತ್ಯ, ಸದ್ವರ್ತನೆಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನರಿತುಕೊಂಡರೆ, ಆಕಾ, ಒಂದು ಕೀಳು ಮಿಂಚುಹುಳದಂತೆ ಕಾಣುವ ಆ ಹ್ವದ್ರ-ಪೃಥ್ವಿಯ ಕಳೆ ಮತ್ತೆ ಬೆಳಗಿತು. ಅಂತಹ ದಿನ ಬಂದೀತೆ ಎಂದು, ಆ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಸಾವಿನ ಬಾಗಲನ್ನು ದಾಟಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವವರೆಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೆಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಆ ಪೃಥ್ವಿಯ ಅನೇಕ ಮುಸುಕುಗಳ ಬಣ್ಣ-ಬೆಡಗಿನ ಭಾರದಿಂದ ಸರಳುತ್ತ ಬರುವವರೇ! ಆದರೂ ನೀನು ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಜಯಿಯಾಗೆಂದು ಹರಸದಿರಲಾರೆ. ಹೋಗು, ಪೃಥ್ವಿಯು ಮತ್ತೆ ಪೃಥುವಾಗಲಿ.

ಜ. ಜೀ.— ಹಾಗಾದರೆ, ನನಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸು, ದೇವದೂತ!

ದೇ. ದೂ.— ಅಗಲಿ; ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಿನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವಿನ್ನೊಂದು ಇದೆ.

ಜ. ಜೀ.— ಅದೇನು, ದೇವದೂತಾ, ಅಂತಹ ಅಗತ್ಯದ ಕೆಲಸ?

ದೇ. ದೂ.— ಇದೇ ಈಗ ಸಾವಿಗೀಡಾದ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸಿನ ಜೀವ, ಭೂಲೋಕದಿಂದ ಹೊರಟು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಇದೇ ದಾರಿಯಿಂದ ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿದೆ. ನಿನಗೆ ಪೃಥ್ವಿಯ ದಾರಿ ದೋರುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಅವಳಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದ ದಾರಿದೋರುವದು ನನ್ನ ಇಂದಿನ ಹೆಚ್ಚು ಅಗತ್ಯದ ಕೆಲಸ. ಏಕೆಂದರೆ, ಹೋಗುವಾಗ ಅವಳೂ ನಿನಂತೆಯೇ ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮಳಾಗಿಯೇ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಈಗ ಆ ಭೂಲೋಕದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಜಡ ಜೀವನದ ಹೊಗೆ-ಮುಸುಕನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಆ ಪೃಥ್ವಿಯ ಸುಂಕ ಅಂಟಿದ ಮೇಲೆ, ಜೀವಿಗಳು, ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರೂ ಆ ಮುಸುಕುಗಳ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಅವಳಲ್ಲಿ ಬಂದೊಡನೆ ಅವಳ ಮುಸುಕನ್ನು ಕಸಿದು ಮೊದಲಿನ ನಿರ್ಮಲತೆಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುವದೇ ನನ್ನ ಹಿರಿಗೆಲಸ!

ಜ. ಜೀ.— ಹೀಗೇನು? — — — ಹಾಗಾದರೆ, — — — ನನ್ನದೊಂದು ವಿಚಾರವಿದೆ; ಹೇಳಲೇ!

ದೇ. ದೂ.— ಅದೇನಂಥ ವಿಚಾರ; ಹೇಳು ತಂಗೀ!

ಜ. ಜೀ.— ಅಲ್ಲಾ; ಈಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿರುವ ಆ ಜೀವದ ಮುಸುಕನ್ನು ಕಳಚುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ನನಗೊಪ್ಪಿಸಿದರೆ ನಾನವಳನ್ನು ಒಂದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ದೇ. ದೂ.— ಅಷ್ಟು ಸುಲಭದ ಮಾತಲ್ಲ, ತಂಗೀ, ಅದು!

ಜ. ಜೀ.— ಅದರಲ್ಲೇನಿದೆ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು! ಮಾಯದ ಮುಸುಕನ್ನು ಕಳೆದೊಗೆದು ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಬರುವದೆಂದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಡವಾದೀತು? ಕತ್ತಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಾರದೆಂದರೆ ಯಾರು ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಮಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನದೆಂದರೆ ಯಾರು ಒಪ್ಪಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ?

ದೇ. ದೂ.— ಅದರೆ ತಂಗೀ, ಮಾಯೆ ಮಾಯೆಯೆಂದು ತಿಳಿದರೆ, ಆ ಮಾಯೆ ಎಂದೋ ಮಾಯವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಮಣ್ಣಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಮಗು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣುಟ್ಟರೂ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಈ ಮುಸುಕಿನ ಕಸುವು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಅದರ ಅನುಭವ ನೋಡುವದಿದ್ದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ; ಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ನೋಡು! ಅಕೋ, ನಾನು ಹೇಳಿದ ಜೀವ—ಅಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಲಿದೆ; ಹಳವಂಡವನ್ನು ಹರಿಯಲಾಗದೆ ಅರೆನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಒದ್ದಾಡುವವರಂತೆ ಆ ಜೀವ ತಡಬಡಿಸುತ್ತ ಇತ್ತಕಡೆಗೇ ಬರುತ್ತಲಿದೆ. ಸಾವಿನ ಸೀಮೆ ದಾಟಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕಿನ್ನೂ ಜನ್ಮದ ಜಿಡ್ಡು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅಕಾ, ನೊದಲು ಅವಳ ಪರಿಯನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಅರಿತುಕೋ! (ಇಬ್ಬರೂ ಮುಂದರಿದು ಬರುತ್ತಾರೆ; ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗೋನ್ಮುಖ ಜೀವ ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುವವರಂತೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಂದರಿದು ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಬಣ್ಣ ಬಿಡಗಿನ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮುಸುಕೊಂದು ಅವಳನ್ನು ಸೂರಾ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಪಾರ್ಶ್ವಸಂಗೀತದ ಹಿಮ್ಮೇಳದೊಡನೆ ಹಾವಭಾವ ಬೆರೆಸಿ ಅವಳು ಹೊಯ್ದಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ.)

ನೇಪಥ್ಯ-ಗೀತ

ಸಾವಿನ ಮರೆಯೂ ಜನ್ಮದ ಕರೆಯೂ,

ಒಂದೇ ಪಯಣದ ತುದಿ ವೊದಲೂ !

ದೂರದ ದಾರಿಯ ನಿರೀತದಲೀ
ಪದಪದದಲಿ ತುಂಬದೆ ಹುದಲೂ ||
ಸಾವೆಂಬುದೇ ದಿವ್ಯ ಜಾಗೃತೀ,
ಜನ್ಮವೆಂಬುದೇ ಅರಿಮರೆವೂ |
ಈ ತಿಳಿವೊಂದೇ ಮೊಳೆದು ಬಂದರೇ,
ತಾರತಮ್ಯವೆಂದಿಗು ಬರವೂ ||

(ನೇಶಭೃಗೀತ ಮುಗಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸ್ವಗೋಪ್ತನು ಜೀವ ರಂಗ-ಮಧ್ಯದ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುತ್ತಾಳೆ.)

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಬೇಡ, ಬೇಡ; ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗ ಬೇಡಿರಿ; ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರ ಬನ್ನಿರಿ. ಇಕಾ, ಇಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನನ್ನನ್ನು ಯಾವುದೋ ಶಕ್ತಿ ಮೇಲ ಮೇಲಕ್ಕೆಳೆಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ, ಛೇಛೇಛೇ; ಇದೆಲ್ಲಾ ಅಭಾಸ ಮಾತ್ರ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರಬಂದರೆ ಈ ಅಭಾಸ ಅಡಗಿಹೋಗುವದು. ತನ್ನಾ ಸುರೇಶಾ; ಗೆಳೆಯಾ ಗಿರೀಶಾ; ಇಬ್ಬರೂ ಹತ್ತಿರ ಬನ್ನಿರಿ. ನನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟು ದಿನವೆಲ್ಲ ಸಂತಸಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇಷ್ಟಮಿತ್ರರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆಯಿರಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬದುಕಿಯೇನೇ? ನಾನೆಂದೂ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲ ರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾರೆ, — ಆಂ— ಆಂ— ಎಲ್ಲಿ?— ಎಲ್ಲಿರುವರು ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ? — (ಅತ್ತಿತ್ತ ಹುಡುಕಿ ಅಲೆದಂತೆ ಮಾಡುವಳು.)

ದೇ. ದೂ.— (ಜ. ಜೀ. ಕೈ) ಕೇಳಿದೆಯಾ ತಂಗೀ; ಅವಳಿಗಿನ್ನೂ ಸಂಸಾರದ ಪರೆ ಪೂರಾ ಹರಿದಿಲ್ಲ; ಸಕ್ಕದ ತಿಳಿವು ಮೊಳೆದಿಲ್ಲ; ಅಂತೇ ಇನ್ನೂ ಕಳೆದ ಜನ್ಮದ ಕನವರಿಕೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾಳೆ.

ಜ. ಜೀ.— ಸ್ವರ್ಗದ ಸೀಮೆಗೆ ಇಷ್ಟು ಹತ್ತಿರ ಬಂದೂ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿ ವುಂಟಾಗದಿರುವುದು ಅಚ್ಚರಿಯಲ್ಲವೇ! ನಿಲ್ಲು; ನಾನೇ ಅವಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದೇ. ದೂ.— (ಮುಂದರಿಯುವವಳನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತ) ತಾಳು; ತಾಳು; ಅವಳ ಪರಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಅಷ್ಟು ತಿಳಿದುಕೋ!

ಸ್ವ. ಜೀ.— (ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದವಳು, ಒಂದು ಆಸರೆಕ್ಕೆ ಆತುಕೊಂಡು) ಈಗ ತಲೆಭಾರ

ಎಷ್ಟೋ ಕಡಮೆಯಾದಂತಿದೆ. ನೋವಿನ ನೆನಪೇ ಬಾರದಂತಿದೆ. ಜೀವವನ್ನೇ ತತ್ತರಗೊಳಿಸಿದ ಆ ಜ್ವರದ ಜಳವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ಜ್ವರ ನಿಂತುಹೋಯಿತೇ; ಹಾ ಇದೇನು? ನಾನು ನನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದಂತಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಈ ವರೆಗೂ ನನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಅಳುಮೋರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತ ನನ್ನ ಬಂಧುಬಳಗದವರೆಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾದರು? ಸಂಸಾರದ ಎಳೆತಗಳೆಲ್ಲ ಕಳಚಿದಂತೆ. ನಾನೆಲ್ಲಿಯೋ ಮೇಲಮೇಲಕ್ಕೇರಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದೆಂಥಾ ಕನಸು! ಇದೇನು ಕನಸೋ ನಿಜವೋ! ಹಾ ಹಾ! ನಾನು ಎಲ್ಲಿರುವೆ; ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ!

ದೇ. ದೂ.— ಈಗ ಮಾತ್ರ ಅವಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ.

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಹೂಂ ಹೂಂ! ಇದೆಲ್ಲಾ ಕನಸೇ ಇರಬೇಕು! ಹೋಗಲಿ ಈ ಹಾಳೆನಸು! ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ— ನನ್ನ ನಚ್ಚಿನ ಸ್ನೇಹಿತರೇ, ಬನ್ನಿರಿ! ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಏನೇನೋ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಹೃದಯ ತುಂಬಿಬಂದಿದೆ. — ನೀವೆಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ; ಹತ್ತರ ಬನ್ನಿರಿ. ನಮ್ಮಕ್ಕನಿಗೆ ನಾನು ನಾನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕಿತ್ತು; ನನಗಿಷ್ಟು ಭಯಂಕರ ಬೇನೆ ಬಂತೆಂದು ಆಕೆ ಹೆದರಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಿರಿ! ನನ್ನ ಮುದ್ದು ಮಧುಕರ ಪಂಚಗಣಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಾನಲ್ಲಾ; ಆತ ನನ್ನ ತಪ್ಪದೆ ದೀಪಾವಳಿಗೆ ಕರೆಸೋಣ; ಬನಾರಸದಲ್ಲಿದ್ದ ನನ್ನ ಹಿರಿಮಗಳು—ಸದೃಜಾ—ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು. ನನ್ನ ಜೀವಕ್ಕೆ ಯಾವ ಅಪಾಯವೂ ಇಲ್ಲೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಂತಿ ಮಾಡಿರಿ; ಇಲ್ಲವೇ ಟ್ರಂಕ್ ಟೆಲಿಫೋನಿನ ಮೇಲೆ ಅವಳನ್ನು ಕರೆಯಿರಿ; ಅಂದರೆ ನಾನೇ ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ.....ಆದರೆ....ನಮ್ಮ.... ಚಂದ್ರಹಾಸ....ಅವೇರಿಕೆಗೆ ಹೋಗುವವನಿದ್ದ; ಆತನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರದ ಬಂಗಲೆಯನ್ನು ಮಾರಿಯಾದರೂ ಹಣ ಕೊಡಬೇಕು. ಹಾಂ!.... ಹಾ! ಹಾ!! ಆಯ್ಯೋ....ಎಲ್ಲಿ....ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ; ನೀವೆಲ್ಲಿ?.... ಇದೇನು? ವತ್ತಿ ಮೇಲೆ ಹಾರಿದಂತಾಗುತ್ತ

ದಲ್ಲಾ! ಆ ಹಾಳುಗನಸು ಮತ್ತೆ ಬಂತೇ! ಅಯ್ಯೋ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಅಂತರಾಳ; ಅದೇ ಶೂನ್ಯತೆ! ಮೇಲಮೇಲಕ್ಕೆ ಯಾರೋ ಎಳೆದಂತೆ, ನಾನು ಏರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಜೀ. ದೂ.— ಅಗೋ, ಅವಳ ಜೀವದ ಜೋಕಾಲಿಯಾಟದ ಜೀಕು ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂತು; ಆದರಿನ್ನೂ ಜನ್ಮದ ಹಳವಂಡ ಪೂರಾ ಹರಿದಿಲ್ಲ. (ಇಬ್ಬರೂ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಅವಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವರು.)

ಸ್ವ. ಜೀ.— ನಿಜ; ಕನಸು-ಕನಸೇ ಇದು; ಆದರೆ ಯಾವದು ಕನಸು-ಯಾವದು ಎಚ್ಚರಾ! ನಾನು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಹೊಸ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ತಲೆ ಹಗುರಾದಂತಿದೆ. ಕಣ್ಣಿಗೊಂದು ಹೊಸ ತಿಳಿವು ಬಂದಂತಾಗಿದೆ.—ಆದರೆ ನನ್ನವರು-ನನ್ನ ಜನರು,—ಅವರೆಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರು!....ಎಲ್ಲೋ ಮಂಜಿನಂತೆ ಕರಗಿಬಿಟ್ಟರಲ್ಲಾ!

ಜೀ. ದೂ.— ತಂಗೀ, ಇದೀಗ ಅವಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರ ಹೆಚ್ಚು ನಿಚ್ಚಳವಾಯಿತು. ನಿನ್ನಿಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ ಅವಳ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಪೂರಾ ಪರಿಹರಿಸಿ ನೋಡು; ಅವಳನ್ನು, ಆ ಹೊದೆದ ಮುಸುಕಿನಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡು. (ದೇವದೂತ, ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ಹೋಗುವನು. ಜನ್ಮೋತ್ಸುಕ ಜೀವ ಸ್ವರ್ಗೋನ್ಮುಖ ಜೀವವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುವನು.)

ಜ. ಜೀ.— ಅಕ್ಕಾ; ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ!

ಸ್ವ. ಜೀ.— (ಗರ್ವಗಂಭೀರತೆಯಿಂದ) ಅಂ! ಏನಂದೆ? ಸಹಾಯ! ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಸಾಹಸವೇ ನಿನ್ನದು? ನಾನೆಂದಿಗೂ ಪರಾವಲಂಬಿಯಾದವಳಲ್ಲ ತಿಳಿಯಿತೆ! ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವಾವಲಂಬನದ ಅಭಿಮಾನದಲ್ಲೇ ಮೆರೆದವಳು ನಾನು! ಸಾವಿರ ಜನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ವಿತ್ತವಳು ನಾನು! ನನಗೆ, ನಿನ್ನ-ನಿನ್ನ ಸಹಾಯವೇ!! ಹುಂ ಹುಂ!!....ಆದರೆ ನೀನು ಯಾರು?

ಜ. ಜೀ.— ನಾನೊಂದು ಆತ್ಮ; ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಲು ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ.

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಏನಂದೇ!.... ಅಲ್ಲಾ, ನೀನೊಂದು ಆತ್ಮವೇ!

ಜ. ಜೀ.— ಹೌದು; ನಾನು ಆತ್ಮವೇ!

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಆತ್ಮವೆಂಬ ವಸ್ತುವೆಲ್ಲಂದ ಬಂತು!

ಜ. ಜೀ.— ಅಕ್ಕಾ. ಹಾಗೆನ್ನಬಹುದೇ! ನಾನೇ ನಿನ್ನೆದುರು ನಿಂತಿರುವೆ
ನಲ್ಲಾ; ಈಗಲೂ ನಂಬಲಾರೆಯಾ?

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಸುಳ್ಳು; ರೂಪವಿಲ್ಲದ ಆತ್ಮ ಅಶಕ್ಯದ ಮಾತು. ತಂತಿಯಿಲ್ಲದೆ
ಸ್ವರವೆಲ್ಲಿ?... ಆದರೆ.... ನಿನಗೂ ಒಂದು ರೂಪವಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತ
ದಲ್ಲಾ; ಇದೇನು?

ಜ. ಜೀ.— ಇದು ರೂಪವಲ್ಲಕ್ಕ; ಇದು ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಧರಿಸಬೇಕಾದ ದೇಹದ ಬಿಂಬ ಮಾತ್ರ.

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಅಲ್ಲಿ—ಅ—ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಂದರೇನು? ನಾವಿರುವುದು
ಭೂಲೋಕದಲ್ಲೇ ಅಲ್ಲವೇನು?

ಜ. ಜೀ.— ಅಲ್ಲ; ನೀನು ಆ ಭೂಲೋಕವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಈಗ ಈ ಸ್ವರ್ಗ
ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವೆ!

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಆಯ್ಯೋ, ಏನಂದೆ?... (ಅತಿ ಗಾಬರಿಯಿಂದ) ಸ್ವರ್ಗ! ಇದು
ಸ್ವರ್ಗದ ದಾರಿಯೇ? ಹಯ್ಯೋ ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಸತ್ತಿರುವೆ
ನೇನು? (ಅಳುವುದು) ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ; ನಾನು ಸತ್ತಿಲ್ಲ. (ಗಟ್ಟಡವು) ಇದ್ದೇನೆ;
ಇದ್ದೇನೆ; ನಾನು ಇದ್ದೇಇದ್ದೇನೆ.

ಜ. ಜೀ.— ಹೌದಕ್ಕಾ; ನೀನೇನೋ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತೀ; ಸತ್ತದ್ದು ನಿನ್ನ
ದೇಹ ಮಾತ್ರ!

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಆಗದು, ಆಗದು; ಆದೇಂದಿಗೂ ಆಗದು; ನಾನು ಮೊದಲಿ
ನಂತೇ ಇದ್ದೇನೆ. ನೋಡಿದೆಯಾ ಈ ನನ್ನ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಮುಸು
ಕನ್ನು! ಇದು ಇದ್ದಮೇಲೆ ನಾನೂ ಇದ್ದೇ ಇರುವೆ. ಖಂಡಿತ
ಸತ್ತಿಲ್ಲ ಬಿಡು!

ಜ. ಜೀ.— ನೀನು, ಆ ನಿನ್ನ ಸತ್ತ ದೇಹವೂ ಅಲ್ಲ; ಈ ಮಾಯೆಯ
ಮುಸುಕೂ ಅಲ್ಲ. ನನ್ನಂತೆ ನೀನೂ ಒಂದು ಆತ್ಮ!

ಸ್ವ. ಜೀ.— ನಾನೂ ಒಂದು ಆತ್ಮವೇ?... (ಅತಿ ದುಃಖದಿಂದ) ಹಾಗಾದ
ರೆನ್ನೇನು! ಹೋಯ್ತು.... ಹೋಯ್ತು.... ಎಲ್ಲಾ ತೊಳೆದುಹೋಯ್ತು!

ನನ್ನ ಸಂಪತ್ತು, ನನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯ, ನನ್ನ ಕೌಶಲ್ಯ,....ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು
ಗಳಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ—ಎಲ್ಲಾ ಕರಗಿಹೋದುವು! ಸಾವಿರಾರು ಜನರ
ಹೊಗಳಿಕೆ ಪಡೆದ ನನ್ನ ಪ್ರಚಂಡ ಬುದ್ಧಿ-ಶಕ್ತಿ, ನನ್ನ ಅಮೋಘ-
ವಾದ ವಿಚಾರಸರಣಿ, ಅಯ್ಯೋ—ಅವುಗಳಿಂದ ಈ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲೇನು
ಪ್ರಯೋಜನ! ಹಾಗಾದರೇನು ಅವೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಿ ನಾನೂ ಎಲ್ಲ
ರಂತಾದಂತಾಯಿತಲ್ಲ! ಹಾಯ್, ಹಾಯ್, ಇನ್ನೇನು; ಇನ್ನೇನು
ಗತಿ! ಒಣ ಒಣ ಆತ್ಮ; ಭಣ ಭಣ ಜೀವ.

ಜ. ಜೀ.— ಅಕ್ಕಾ, ಹಾಗೆನ್ನ ಬಹುದೇ?.... ಅಕಾ, ನಿನ್ನೆ ದುರು ಸ್ವರ್ಗದ
ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ನಿಂತಿದೆ; ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗು!

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಹಾಗಾದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸ್ವರ್ಗವೆನ್ನುವದುಂಟೇನು ?
ಯಾವದು? ದಾರಿಯೆತ್ತ? ನನಗೂ ಅದೇಕೋ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು
ಹೊಸ ಎಳೆತ ಸೆಳೆದಂತಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆಗಲಿ. ಕೊನೆಗೆ ಆ ಸ್ವರ್ಗದ
ಸವಿಯನ್ನಾದರೂ ನೋಡಿ ಬರುವಾ!

ಜ. ಜೀ.— ಹಾಗಿದ್ದರೆ; ಮೊದಲು ಆ ನಿನ್ನ ಮುಸುಕನ್ನು - ಕಳಚಿಬಿಡು!
ಕೇವಲ ಆತ್ಮರೂಪಳಾಗು!

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಎಂದರೆ?.... ಈ ಮುಸುಕಿಲ್ಲದೆ ನಾನು ಇರುವದಾದರೂ
ಹೇಗೆ?

ಜ. ಜೀ.— ಪೃಥ್ವಿಯ ಸೊಗಡು ಹತ್ತಿದ ಆ ಮುಸುಕನ್ನು ಕಳಚದೆ ಸ್ವರ್ಗ
ದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಪ್ರವೇಶವೇ ಇಲ್ಲ!

ಸ್ವ. ಜೀ.— ತಂಗೀ, ನಾನು ಬೇರೆ, ಈ ಮುಸುಕು ಬೇರೆ, ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ.
ಇದಿಲ್ಲದೆ ನಾನೇ ಇಲ್ಲ! ಆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಷ್ಟು ದಿನ ನನ್ನ
ಬುದ್ಧಿ-ಭಾವನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ ಈ ಮುಸುಕನ್ನು ಹೆಣೆದು
ಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಮುಸುಕೇ ನನ್ನ ಜನ್ಮದ, ನನ್ನ ಜೀವಿತದ,
ಅಸ್ತಿತ್ವದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ! ತಿಳಿಯಿತೇ? ನನ್ನಂತಹ ಮುಸುಕನ್ನು ಪಡೆ
ದವರು ಆ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲೇ ದುರ್ಲಭ. ಇದೇ ನನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ,
ನನ್ನ ಜೀವನದ ಬೀಜಾಳ. ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ

ನರ್ತಕಿಯೆಂದು ನಾನು ಅಖಂಡ ರೀತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದೂ
ಇದರ ಬಲದಿಂದಲೇ.

ಜ. ಜೀ.— ಏನಾದರೇನಕ್ಕಾ; ಅದನ್ನು ಕಳಚದೆ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ
ಪ್ರವೇಶವೇ ಇಲ್ಲ.

ಸ್ವ. ಜೀ.— ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನೇ ನಾನು ನಂಬಲಾರೆ. ಅಥವಾ ನಿನ್ನ ಮಾತು
ನಿಜವೇ ಇದ್ದರೆ ನನಗೆ ಆ ಸ್ವರ್ಗವೇ ಬೇಡ!

ಜ. ಜೀ.— ನಾನು ಆಗಲೇ ಹೇಳಿಲ್ಲವೇನಕ್ಕಾ! ಈ ಮುಸುಕೆಂದರೆ
ನೀನಲ್ಲ; ನೀನೊಂದು ಶುದ್ಧಾತ್ಮ! ಇದು ಒಂದು ಅವರಣ ಮಾತ್ರ!

ಸ್ವ. ಜೀ.— ತಪ್ಪು— ಶುದ್ಧ ತಪ್ಪು! ಆ ಜಗತ್ತಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ
ದರೆ ನಿನ್ನ ಹೇಳಿಕೆ ಪೂರಾ ತಪ್ಪು! ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳು; ಇಷ್ಟು ದಿನ ಇದ
ರಿಂದಲೇ ನಾನು ನಾನಾಗಿದ್ದೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಕೋಟಿ
ಜನರು ಬೆರಳುಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವಂತಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ವೈಭವದ,
ನನ್ನ ಗೌರವದ, ನನ್ನ ರೀತಿಯ ಕಳಸ ಇದು. ಇದೇ ನಾನು;
ನಾನೇ ಇದು. ಇದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆ—ನಾನೆಂಬುವದೇನು ಉಳಿ
ದಂತಾಗುವದು? ನನ್ನ ಜೀವನದ ಹಲವು ಕನಸು-ಕನವರಿಕೆ,
ಹಂಬಲ-ಹಾರೈಕೆ, ಆಸೆ-ಆಕಾಂಕ್ಷೆ, ಪ್ರಯತ್ನ-ಫಲಿಸಿದ್ದಿಗಳ
ಕುರುಹು ಇದು. ಇದನ್ನೇ ತೊರೆದರೆ ಹಲವು ಹುಲುಮಾನವರಂತೆ
ನಾನೂ ಒಬ್ಬಳಾಗಿ ನನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಜನದ
ಜಂಗುಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆದುಹೋಗುವದೇ ಸರಿ! ಪುರುಷಾರ್ಥದ
ಪ್ರತೀಕವಾದ ಇದನ್ನು ನಾನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಮೆರೆ
ಯುವ ಬದಲು ಒಂದು ಕಿರಿ-ಚುಕ್ಕೆಯ ಕುಡಿಬೆಳಕಾಗಿ ನಾನೂ
ಆಡಗಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳು ತಂಗೀ; ಆ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ
ಹೊಸದಾಗಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಬೇಕೆನ್ನುವ ನೀನು ಈ ಮುಸುಕಿನ ಮಹತ್ವ
ವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಬಾಳು ನಾಯಿಬಾಳಾದೀತು.
ನೆನಪಿರಲಿ, ತಂಗೀ ನೆನಪಿರಲಿ; ಜಗತ್ತೊಂದು ಜಾತ್ರೆ ಮಾತ್ರ!

ಜ. ಜೀ.— ಹಾಗೆಂದರೇನಕ್ಕಾ; ಒಡಪಾಗಿದೆ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ರೀತಿ.

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಒಡಪಲ್ಲ ತಂಗೀ; ಅದು ಒಡೆದುಕಾಣುವ ಸತ್ಯ; ಕೇಳಿಲ್ಲ,-

ಅಕಾ, ಆ ಜಗತ್ತಿಂದರೆ ಏರಾಟ ಮೇಲಾಟಗಳ ಜೂಜುಗಾರಿಕೆಯ ದೊಂದು ಜಾತ್ರೆ! ಅದರಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿ ಜಯಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಎಲ್ಲರ ತಲೆಮೀರಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾದರೆ, ಇಂಥದೊಂದು ಅವರಣ ಅತ್ಯವಶ್ಯ. ನೀನೂ ಎಲ್ಲರಂತೇ ಇದ್ದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳುವರಾರು ಆ ಜಗದಲ್ಲಿ! ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಿಳ್ಳಿಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು ದಬ್ಬಿ, ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಬಿಂಡುಮಾಡುವದು! ಬಾಳೆಂತ ಬಾಳೆಲ್ಲಿ ನೀನು ಹೆರವರ ನೆರಳಾಗಿ, ಹೇಳಹೆಸರಿಲ್ಲದಾಗಿ, ಇರಬೇಕಾದೀತು; ತಿಳಿಯಿತೇ? ಆ ಜಗತ್ತಿನ ಜಂಗುಳಿ ವಹತ್ತು ಕೊಡುವದು ನಿನಗಲ್ಲಾ; ನೀನು ಹಾಕಬಲ್ಲ ಸೋಗಿಗೆ!

ಜ. ಜೀ.— ಹಾಗಾದರೆ, ಆ ಜಗತ್ತಿನ ಜನರು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಈಗಲೂ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ನೆರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲವೇನು?

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಎಂಥ ಮೂಢಳು ನೀನು! ಹಾಗಾದರೆ, ಎಲ್ಲರೂ ಸಂಸಮಾನರಾಗಿ, ಪದವಿ, ಅಂತಸ್ತು, ಗೌರವ, ಕೀರ್ತಿ, ವೈಭವಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗುವದು! ಕೀರ್ತಿ ವೈಭವಗಳೆಲ್ಲದೆ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಲ್ಲಿಯದು? ಹ್ಲಂ! ಹ್ಲಂ! ನಿನ್ನಂಥ ತಿಳಿಗೇಡಿ ಆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕರೆ ತೋಳಗಳ ನಡುವೆ ಕುರಿಮರಿ ಸಿಕ್ಕಂತಾದೀತು.

ಜ. ಜೀ.— ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ; ಎಷ್ಟು ಕಟುವಾದ ಮಾತಿದು! ಅಲ್ಲವಕ್ಕಾ, ಮನುಷ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ ಸಹಜ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಪ್ರೇಮವಾದರೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈಗ ಉಳಿದಿಲ್ಲವೇ?

ಸ್ವ. ಜೀ.— ತಂಗೀ ನಾನು ನಿನಗಿನ್ನೆಷ್ಟು ಒಡೆದು ಒಡೆದು ಹೇಳಲಿ! ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜನಿಕೆ, ಸಾತ್ವಿಕತೆ, ಸತ್ಯ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ, ಸಹಕಾರಗಳೂ, ಪ್ರೀತಿ ನೀತಿಗಳೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ;—ಕೇವಲ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ; ನಿಜವಾಗಿ ಅಲ್ಲಾ; ಆದರೆ ಸೋಗಿನಲ್ಲಿ! ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜನಿಕೆಯಿಲ್ಲಾ; ಸಜ್ಜನಿಕೆಯ ಸೋಗಿದೆ; ಸತ್ಯವಿಲ್ಲಾ; ಸತ್ಯದ ಸೋಗಿದೆ. ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲಾ; ಪ್ರೀತಿಯ ಸೋಗಿದೆ. ಆ ಹಲವು ಬಣ್ಣಬೂಟಾಟಿಕಗಳ ಸೋಗಿನ ಪದರು

ಪದರು ಸೇರಿ ಆದ ಕಾದಿಯೇ ಈ ಬೆಡಗಿನ ಮುಸುಕು.—
ಇದನ್ನರಿತುಕೋ ತಂಗೀ!.... ಪ್ರೇಮವಂತೆ ಪ್ರೇಮ! ಅದೊಂದು
ಬಾಲಚಿಕ್ಕೆಯಂತೆ ಬೆಳಗಿ ಅಡಗುವ ವಸ್ತು ಅಷ್ಟೇ!

ಜ. ಜೀ.— ಹಾಗಾದರೆ, ಆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆ, ಕೊಲೆ, ಸುಲಿಗೆ, ಸ್ವೈರಾ
ಚಾರಗಳಿಗೆ ಮಿತಿಯೇ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಅದಕ್ಕೇನು; ಕೇಳುವದೇ ಬೇಡ! ಗೇಣು ನೆಲಕ್ಕಾಗಿ, ಹಿಡಿ
ಹೊನ್ನಿಗಾಗಿ ದೇಶದೇಶಗಳೇ ಪರದೇಶಿಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಎಲ್ಲಿ
ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ, ಯುದ್ಧ!

ಜ. ಜೀ.— ಹಾಗಾದರಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ವುದೂ....

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಎರಡು ಯುದ್ಧಗಳ ನಡುವಿನ ಸ್ಮಶಾನ ಶಾಂತಿಯೇ ಶಾಂತಿ!
ನೋಡು ತಂಗೀ; ಮಳೆ ನಿಂತಮೇಲೆ ಮರದ ಹನಿ; ಹುಲಿ-ಸಿಂಹ
ಗಳ ಎಂಜಲ ನಾಯಿ-ನರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸಾದ; ಹಾಗಿದೆ ಜಗತ್ತು!
ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರಗಳು ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಾಧಿಸುತ್ತವೆ; ಶಾಂತಿ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ;— ಮುಂದಿನ
ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಲ ಹರಗುತ್ತಾರೆ.

ಜ. ಜೀ.— ಅಯ್ಯೋ, ಹೀಗಾದರೆ ಜಗತ್ತು ಮುಂದರಿಯುವದಾದರೂ
ಹೇಗೆ?

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಅದರಗೊಡವೆ ಯಾರಿಗೆ!

ಜ. ಜೀ.— ಏನೇ ಆಗಲಿ; ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದಯಾ-ನ್ಯಾಯಗಳಾಗಲೀ ಪೂರಾ
ಅಡಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಲ್ಲವೇ?

ಸ್ವ. ಜೀ.— (ಹುಸಿನಗೆಯಿಂದ) ಅದೇಕೋ! ದಯೆ-ನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ನೆಚ್ಚಿ
ಧೂಳಿಯಂತಾಗಲು ಮನುಷ್ಯನಿಗೇನು ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದೆಯೇ?
ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು—ಪದವಿ, ಮುಂದಾಳಿನ, ಅಧಿಕಾರ,
ನಾಲ್ಕು ಜನರ ನೆತ್ತಿ ಅರೆಯುವ ಗಟ್ಟಿಗತನ; ಹಲವರು ಹೊಗಳ
ಬಹುದಾದ ಹೆಚ್ಚಳ; ಆಳುವ ಛಲ; ಅದುಮುವ ಬಲ!!

ಜ. ಜೀ.— ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದ, ಪವಿತ್ರಪ್ರೇಮವನ್ನೇ ನಂಬಿದ ನನಗೂ
ನಡುಕವುಂಟಾಯಿತು ನೋಡು.

ಪ್ರ. ಜೀ.— ನಿಜ, ನಿಜ; ನಿನ್ನ ಭಯವೇನು ನಿಷ್ಕಾರಣವಲ್ಲ; ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಹಾಗಿದೆ. ಆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಅಲಂಕಾರವೆಂಬದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ. ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಅದಕ್ಕೆಷ್ಟು ಬೆಲೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೋ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಮೆ ಬೆಲೆಕೊಟ್ಟವನೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜಾಣ! ಅಲ್ಲಿ ಕಪಟತನಕ್ಕೇ ಜಾಣತನವೆಂದು ಹೆಸರು; ಘಾತುಕತನಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತಿ ಎಂಬ ಅನ್ವರ್ಥಕನಾಮ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಸುವಿದ್ದಷ್ಟೂ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಕಠೋರತೆಯಿದ್ದವನೇ ದೊಡ್ಡವ ಆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ. ಅಂಥವನನ್ನೇ ಜನವೆಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚುವದು, ನೆಚ್ಚುವದು; ಹೆಚ್ಚಿಸುವದು. ದುಡ್ಡಿದ್ದವನೇ ದೊಡ್ಡವನೆಂಬ ಮಾತೂ ಈಗ ಹಳೆಯದಾಗಿದೆ. ಈ ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲನೇ ಪಂಡಿತ, ಬಲವಂತನೇ ಬಲ್ಲಿದ, ಎಂದು ಸರ್ವಸಮ್ಮತವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಜನರು ಬಲದ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಜಿದ್ದಿನಿಂದ ಏರಾಟಕ್ಕೆ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ; ಬಲ! ಬಲ! ಬಲವೇ ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತಿನ ತಳ! ಸಂಪತ್ತು ಕೂಡ ಆ ಬಲದ ತೊತ್ತು. ಮತ್ತೆಗಿದ್ದವರನ್ನು ಒತ್ತಿ, ಬಲಹೀನರನ್ನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಿ, ಅನ್ಯಾಯದ ಆಗಾಧ ಅನುಭೋಗಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಸಿ ತನ್ನ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡವನೇ ಗೆದ್ದ ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ; ಅವನೇ ಜಗದ್ವಂದ್ಯ! ಜನತಾಪ್ರಿಯ! ತಿಳಿಯಿತೇ ತಂಗೀ! ಅಂತೇ ಆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಾಳಿಬಾಳುವ ಹವಣಿಕೆ ನಿನಗಿದ್ದರೆ, ನೀನೂ ನನ್ನಂತೆ ಒಂದು ಮುಸುಕನ್ನು ಹೆಣೆದುಕೋ! ಜನರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಳೆ; ಅವರ ಮನವನ್ನು ಸೆಳೆ; ಸೋಗಿಗೆ ಬಾಗುವದೀ ಜಗತ್ತು! ಅದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ ತಂಗೀ. ಪ್ರಬಲತೆಯ ಗುಟ್ಟು, ಇಕಾ, ಈ ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಆಳಬೇಕು; ಇಲ್ಲವೇ ಆಳಾಗಿರಬೇಕು; ಮೂರನೇ ಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲ! ಅದ್ದರಿಂದ ಅರಂಭದಿಂದಲೇ ಆಳಬಲ್ಲ ಬಲವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೋ ತಂಗೀ! ನಿನ್ನಿಚ್ಛೆಯನ್ನು ಬೇರೆಯವರ ಮೇಲೆ ಹೇರಲು ತಡಮಾಡಿದರೆ, ಹೆರವರಿಚ್ಛೆಗೆ ನೀನೇ ಬಾಗಬೇಕಾದೀತು. ಇದು ಅಖಂಡ-ಖಂಡಿತವಾದ

ಸತ್ಯ. ಹೃದಯವನ್ನು ಬತ್ತಿಸಿಬಿಡು; ಕನಿಕರವನ್ನು ಕರಗಿಸಿಬಿಡು; ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಬಗೆದುಕೋ; ಕೈಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಿತ್ತಿಕೋ; ಕಿತ್ತಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೋ; ಎದುರಿಸಿದವರನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತು; ನಮಿಸಿದವರನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೊತ್ತು; ಹಲವರ ಹೆಗಲುಮೆಟ್ಟು ಮೇಲೇರಿ ನಿಂತರೇ ನಿನ್ನ ಬಾಳು ತಾಳಿತು; ನಾಲ್ವರು ಹೌದೆಂದಾರು; ಶ್ರೇಯ ಸೋಬಾನ ಹಾಡಿತು; ಪೌರುಷದ ಪರಮಾ ವಧಿಯಾದೀತು; ಸಂಸಾರ ಸಿಂಗರದ ನೆಲೆಯಾದೀತು; ಸುಖದ ಸೆಲೆಯಾದೀತು! ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನೊಂದು ದಾರಿಯೇ ಇಲ್ಲ, ತಂಗೀ, ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆ!

ಜ. ಜೀ.— ಹಾಯ್; ಹೀಗಿರುವದೇ ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತು! ಆಕಾಶ; ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಈ ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯಿರುವದೇ?

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಈಗ ಹೊಳೆಯಿತೇ ನಿನಗೆ ಈ ಮುಸುಕಿನ ಮಹಿಮೆ! ಇನ್ನಾದರೂ ನನ್ನ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ ಕಂಡಿಯಾ! ಆಗಲಿ; ಸರಿ ಸಫ್ಫ; ನನಗೆ ಸ್ವರ್ಗದತ್ತ ಹೋಗಗೊಡು.

ಜ. ಜೀ.— (ಆಡ್ಡಗಟ್ಟಿ) ಆದಾಗದು. ಆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮುಸುಕಿಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವವಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ಬಿಸುಟಹಾಕುವವರೆಗೆ ನಿನಗೆ ಈ ಸ್ವರ್ಗದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಸಹ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ! ಮೊದಲು ಅದನ್ನಿಲ್ಲಿ ಕಳಚಿಟ್ಟು ಬಿಡು, ನೋಡುವ!

ಸ್ವ. ಜೀ.— (ಇಂಗಿತವಾಗಿ) ಹಾ! ಹಾ! ನಿನ್ನ ಗತ್ತು ನಿನ್ನ ಕುಯುಕ್ತಿ, ನನಗೇನು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದೆಯೇನು? ಕೊನೆಗೆ ನೀನೇ ಇದರ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲವೇ! ಹುಂ! ಹುಂ! ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸರಳ ಹುಡುಗಿಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆ ನಲ್ಲಾ! ನನ್ನಿಂದ ಇದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ನೀನಿದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಆರಂಭದಿಂದಲೇ ಆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಎಣಿಸಿರಬೇಕು. ಆ ಜಗತ್ತಿನ ಎಂಥೆಂಥ ಕಪಟಗಳ ಕಾರಸ್ಥಾನಕ್ಕೂ ಕೈಸೋಲದ ನಾನು ನಿನಗೆ ಸೋತೇನೆ! ಬಿಡು, ಸರಿಯತ್ತ!! (ಅವಳನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ

ಮುಂದರಿಯುವಳು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೇವದೂತ ಎದುರುಬಂದು ಅವಳನ್ನು ಆಡ್ಡೆ ಗಟ್ಟಿವನು.)

ದೇ. ದೂ.— ಏನಮ್ಮಾ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿ! ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ?

ಸ್ವ. ಜೀ.— ನಾನು ಸ್ವರ್ಗದ ಯಾತ್ರಿಕಳು; ಸಂಸಾರವನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಬಂದವಳು ನಾನು! ದಾರಿ ಬಿಡು!

ದೇ. ದೂ.— ನಾನು ನಾನು ಎಂಬ ಈ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಹೊರಮುಸುಕು ಹೊದಿದ್ದಿರುವವರೆಗೆ ನಿನಗೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲಾರದು ಮಗಳೇ!

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಎಲಾ, ನೀನೂ ಅವಕಾಶವೇ ಹೇಳುತ್ತೀಯಲ್ಲ! ಈ ಮುಸುಕನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾನು ನನ್ನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳನ್ನು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಸುವದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಆ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ-ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ನಾನು ಆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪಡೆಯುವ ಫಲವೇನು?

ದೇ. ದೂ.— ಸ್ವರ್ಗ ಫಲದ ನೆಲವಲ್ಲ, ಮಗಳೇ; ಅದು ನಿನ್ನ ಸ್ವ-ಸ್ಥಾನ; ಶುದ್ಧಾತ್ಮಗಳ ತವರೂರು! ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ-ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಬರೀ ನೆಳಲು; ಮಂಜಿನ ನೆಳಲು. ಆ ಮುಸುಕನ್ನೊಗೆದು ನೀನು ನಿನ್ನ ನಿಜ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದರೇ ನಿನಗೇ ಸ್ವರ್ಗವಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಗತವಿದೆ!

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಎಲ, ಎಲ; ನೀನೂ ಆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಲು ಹೊರಟಿರುವೆಯೋ ಏನು!

ದೇ. ದೂ.— ನಾನು ಈ ಸ್ವರ್ಗದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಕಾಯುವ ದೇವದೂತ! ಇಲ್ಲಿ ವಂಚನೆಯ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ. ನೀನದನ್ನು ಬಿಡುಬಿಡು. ಅದ ಕ್ಯಾಗಿ ನಾನೇ ನಿನಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತೇನೆ ಬೇಕಾದರೆ.

ಸ್ವ. ಜೀ.— ನಾನೆಂದೂ ಹೆರವರ ನೆರವಿಗಾಗಿ ನೆರಳಿದವಳಲ್ಲ!

ದೇ. ದೂ.— ಭೋಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗದ ನೆರವು ತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ಬೇಕೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಕಳಚಿ ಕಿತ್ತೊಗೆದು ಬಿಡು.

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಇಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ; ಎಂದಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ (ಮುಸುಕನ್ನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಅವಚುವಳು.)

ದೇ. ದೂ.— ಹಾಗಾದರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ, ಮಗಳೇ! (ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತ) ಈ ಅಂತರಾಳದ ಮಿಟಿಮಿಟಿ ಶ್ರಶಂಕುಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀನು ದಾಟಲಾರೆ. ಜೋತಾಡುತ್ತಿರು ಇಲ್ಲಿಯೇ!

ಸ್ವ. ಜೀ.— ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ ದೇವದೂತ! ಈ ಸೀಮೆಗೆ ಸೇರಿದಾಗಿನಿಂದ ನನಗೆ ಸ್ವರ್ಗದಾಸೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲಿದೆ.....ಆದರೆ....ಆದರೆ....ಇತ್ತ ಇದನ್ನೂ ಬಿಡಲಾರೆ; ಅತ್ತ ಅದನ್ನು ಬಿಡಲಾರೆ. (ಛಾಸಿ) ಆಗಲಿ, ಆಗಲಿ; ಯಶ್ವಿ ಸುತ್ತೇನೆ. ಇದರ ತ್ಯಾಗ ಎಷ್ಟೇ ಅಸಾಧ್ಯವಾದರೂ ಯಶ್ವಿ ಸುತ್ತೇನೆ. ನೆರವಾಗು, ದೇವದೂತ; ನೆರವಾಗು! (ದೇವದೂತ ಹತ್ತರ ಬರುತ್ತಾನೆ; ಅವಳು ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ, ಅದರೂ ದೃಢಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಸುಕನ್ನು ಕಳಚುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಶುಭ್ರಳಾಗಿ ಸತ್ವಶಾಲಿಯಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಾಳೆ; ಆನಂದದ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ಅವಳು ಮೈಮರೆಯುತ್ತಾಳೆ.) ಮುಕ್ತಿ, ಮುಕ್ತಿ; ನಾನು ಮುಕ್ತಳಾದೆ. ನನ್ನ ಜೀವ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹಗುರಾಗಿ ತೇಲುತ್ತಿರುವಂತೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೃಪ್ತಿಯ ಸೆಲೆಯಾದಂತಿದೆ; ತಂಪಿನ ತವರಾದಂತಿದೆ. ಹಾ! ಹಾ!— ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಬೆಳಕು,— ಆನಂದ— ಶಾಂತಿ—ಪ್ರಶಾಂತಿ— ಚಿರ ಶಾಂತಿ! ದೇವದೂತ, ನನಗೆ ತ್ಯಾಗದ ಶಕ್ತಿಯಿತ್ತು ಮುಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗ ತೋರಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನಗೆ ತಲೆಬಾಗುತ್ತೇನೆ ತಂದೆ! ನಾನೀಗ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಳಾದಂತೆ ನನಗೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಕಾ, ಅಕಾ; ತೆರೆಯಿತು ಸ್ವರ್ಗದ್ವಾರ; ಪ್ರೇಮದ ಪಾರಾವಾರ! ಏರಿಕೆಯ ದಾರಿ ಎಳೆಯುತ್ತಲಿದೆ..... ಹೊರಟೆ.... ಹೊರಟೆ— (ಅವಳು ಮೇಲ್ಮೈ ಜಾಚಿ, ನೊಟ್ಟಿನೊದಲು ಜನ್ನೋತ್ಸುಕ ಜೀವವು ಬಂದ ಮೇಲ್ಗಡೆಯ ಮೂಲೆಯತ್ತ ಏರಿ ಸಾರಿ ಹೋಗುವಳು. ಅವಳು ಮುಂದರಿಂದಂತೆ ಆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶ ಹೆಚ್ಚುವದು.)

ದೇ. ದೂ.— (ಈವರೆಗೂ ಯಾವುದೋ ಎಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿನಂತಿರುವ ಜನ್ನೋತ್ಸುಕ ಜೀವವನ್ನು ಇಂಗಿತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ) ನೀನೂ ಹೊರಡುವ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು ತಂಗೀ! ವಿಜಯಿಯಾಗು! ನಿನ್ನ ಆದೇಶ ನಿನಗೆ; ಅವಳದು ಅವಳಿಗೆ! ನಾನಷ್ಟು ಅವಳನ್ನು ಗಡಿದಾಟಿಸಿ ಬರುತ್ತೇನೆ! (ದೇವದೂತ ಸ್ವರ್ಗೋನ್ಮುಖ ಜೀವವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಜನ್ನೋ

ತುಕ ಜೀವ ಆತನನ್ನು ಕೆಲಹೊತ್ತು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿ, ಅಮೇಲೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಂದರಿದು ಆ ಮುಸುಕು ಬಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಮನದಲ್ಲಿ ಹಲವು ವಿಚಾರ-ತರಂಗಗಳಿದ್ದಿವೆ. ಅವನ್ನು ಪಾರ್ಶ್ವಸಂಗೀತ ಮೇಳೈಸುತ್ತಿದೆ.)

ನೇಪಥ್ಯ-ಗೀತ

ಜೀವ ಜೀವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಹುದು

ಅಮರ ವಿಶ್ವಸದೊಂದಾದೇಶವೂ |

ಜನ್ಮದವಕಾಶ, ಅವನತಿಯಲ್ಲ; ಅವತಾರ!

ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ನಿತ್ಯ ಸಂದೇಶವೂ ||

ಜ. ಜೀ.— (ವಿಚಾರ ಪರತೆಯಿಂದಲೇ) ಅವಳಿಗಿಂತ ನನ್ನ ದಾರಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನದು. ಮೇಲಾಗಿ ಈವರೆಗೂ ನಾನು ಅರಿಯದ ಭಯವೊಂದು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಗಿದು ಬೀಗುತ್ತಲಿದೆ..... ಏನು ಮಾಡಲಿ.... ಏನು ಮಾಡಲಿ!.... ನನ್ನ ಸಹಜತೆಯನ್ನೂ ಸರಲತೆಯನ್ನೂ ಅವಳು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದಳಲ್ಲಾ! ಜಗತ್ತಿನ ಜನರು ನನ್ನನ್ನೂ ತುದಿಬೆರಳಿನ ಮೇಲೆ ತಿರುಗಿಸುವರಂತೆ! ನನ್ನನ್ನು ನಗೆಗೀಡುಮಾಡುವರಂತೆ! (ಅಭಿಮಾನದ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ) ಹಾಗಾದರೆ ಆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಬಾಳು ಹಾಳಾದೀತು; ಹುಳ-ಹುಪ್ಪಡಿಗಿಂತ ಕೇಳಾದೀತು! ಅಂದಮೇಲೆ,.... (ಕೆಲಕಾಲ ವಿಚಾರಿಸಿ).... ಆದರೆ, ಒಂದು ವೇಳೆ, ...ಹಂ! ಸರಿ; ಅದೇ ಸರಿ!.... ಹೇಗೂ ಅವಳು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಈ ಮುಸುಕಿದೆಯಲ್ಲಾ! ಇದರಿಂದಲೇ ನನ್ನನ್ನು ನಾನು ಕಾಪಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದು;.... ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲಬಹುದು.... ಅದರಲ್ಲೇನು ತಪ್ಪು? ಆಗಲಿ; ಹಂ! ಅದೇ ಸರಿ; ಅದೇ ಸರಿ! ಎಂದರೆ ಆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಾಟ್ಯರಂಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಲೀಲಾಜಾಲವನ್ನು ಹೂಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವದು. (ಅವಳು ಕಳಹಜ್ಜಿಯಿಂದ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಮಂದರಿದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಸುಕನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಧರಿಸುವಳು. ಆಗ ರಂಗದ ಬೆಳಕು ಮುಸುಕಾಗುತ್ತ ಹೋಗುವದು. ಪಾರ್ಶ್ವಸಂಗೀತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ವಿಪರ್ಯಾಸವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುವದು.)

ನೇಪಥ್ಯ-ಗೀತೆ

ನಾಟ್ಯರಂಗವಿದೆಂದು ಜೀವನವು ತೋರಿದರು,
 ಇದು ತುಣುಕು-ತೇಪೆಗಳ ಚಾಪೆಯಲ್ಲಾ |
 ನಿತ್ಯತೆಯನಂತತೆಯ ನಿರ್ವ್ಯಾಜ ಲೀಲೆಗಳ,
 ಮಾಲೆಯಿದು; ಇದಕೆಂದು ಲೋಪವಿಲ್ಲಾ!!
 ಶಾಶ್ವತದ ಸಂತಾನ; ಸಂತ್ಯಸ್ತಿಯಾಧಾನ,
 ಸಂತಸ ಸಮಾಧಾನಗಳ ವಿಧಾನ |
 ಈ ಬಾಳಿನಲಿ ಮೇಳಗೊಂಡಾಗ ಕಂಡೀತು,
 ಬಾಳು ಭೂವೈಕುಂಠವೆಂದು ಜಾಣ!!

ಜ. ಜೀ.— (ಮುಂದರಿಯುತ್ತ ಮುಸುಕನ್ನು ಪುರಾ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು) ಜಾಣರು!
 ಆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತ ಜಾಣರು ಇನ್ನಾರು! ಇಕಾ, ಈಗಲ್ಲಾ
 ಸರಿಯಾಯ್ತು. ನಾನೀಗ ಅಖಂಡ ಬಲಶಾಲಿ; ಅಪ್ರತಿಮ ಬುದ್ಧಿ
 ಶಾಲಿ ನಾನು; ಜಗದ ಜನರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತಲೆಮೆಟ್ಟಿಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಶಾಲಿಯೂ
 ನಾನೇ!.... ಅಹಾ.... ಇದು ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಹಾಳತವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತ
 ದಲ್ಲಾ! ಇದರಿಂದ ನನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಅಮರವಾದಂತೆನ್ನಿ ಸುತ್ತದೆ.
 ಹಾ! ಹಾ! ಹಾ!.... ಇನ್ನೇನು, ಇನ್ನೇನು! ಗೆಲ್ಲುವೆ, ಗೆಲ್ಲುವೆ;
 ಜಗದ ಜಂಗಳಿಯನ್ನಾಳುವ ರಾಣಿಯೇ ನಾನಾಗುವೆ. ಯಾರು
 ಉಳಿದರೇನು, ಅಳಿದರೇನು? ಯಾರು ಸತ್ತರೇನು, ಯಾರತ್ತರೇನು?
 ನನ್ನತನವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಿಸುವೆ, ಭೂಲೋಕವನ್ನೇ ಬೆಚ್ಚಿಸುವೆ;
 ಕೀರ್ತಿ, ಗೌರವ, ಸಂಪತ್ತು, ಸೌಂದರ್ಯ, ಸುಖಸಂತಸಗಳನ್ನು
 ನನ್ನ ಕಿರಿಬೆರಳಿನಿಂದ ಕುಣಿದಾಡಿಸುವೆ. ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಣಿತದಿಂದ
 ಸಾಗರಗಳನ್ನೇ ಉಕ್ಕಿಸುವೆ; ಮೃ-ಮಣಿತದಿಂದ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು
 ಬಗ್ಗಿಸುವೆ; ಕೈ ಹಣಿತದಿಂದ ದೇಶದೇಶಗಳ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕುಗ್ಗಿ
 ಸುವೆ; ಎದುರಿಸಿದವರ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸುವೆ. ಇದೋ ಈಗ ನಾನು
 ನಾನೇ; ನಾನೇ ನಾನು! ಆ ಜಗತ್ತಿನ ಸುಖಭೋಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂಡಿ
 ಹೀರಿಬಿಡುವೆ. ಆಳುವೆ, ಜಗವನ್ನೇ ಆಳುವೆ. ಆಳಾಗುವವಳಲ್ಲ
 ನಾನು; ಆಳುವವಳು; ಹೊರುವವಳಲ್ಲ; ಹೇರುವವಳು. ಸಾಗು
 ವೆನು; ಸಾಗುವೆನು; ನಿಜವಾಗಿಯೂ ವಿಜಯಿಯಾಗುವೆನು. (ಅವಳು

ಸ್ವರ್ಗೋನ್ನು ಬಿಡುವ ಬಂದ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರದ ಉಬ್ಬಿನಿಂದ ಸೆಟೆದು ಸಾಗುವಳು; ಮರುಗಳಿಗೆಯಲ್ಲೇ ದೇವದೂತ ಮತ್ತೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಮುಸುಕು ಬಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅದು ಇಲ್ಲವಂತಾಗಿರುವದನ್ನು ಬಗೆದು ವಿಷಣ್ಣ ನಾಗುವನು.)

ದೇ. ದೂ.— ಆಯ್ಯೋ ಆ ಮುಸುಕು ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಮಾಯವಾಗಿದೆಯಲ್ಲಾ. ಹಾಯ್ ಹಾಯ್, ಕೊನೆಗೆ ಅವಳೂ ಸೋತಳೇ! ಪ್ರೇಮದ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಆ ಜಗತ್ತಿನ ಜನರಿಗಾಗಿ ಒಯ್ಯಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವಿದ್ದ ಈ ಆತ್ಮವೂ ಸಹ ಇನ್ನೂ ಈ ಸ್ವರ್ಗದ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಎಂಥ ದುರ್ಲಾಲನೆಗೆ ಗುರಿಯಾದಳಲ್ಲಾ! ಸತ್ಯದ ಬೆಂಬಲವಿದ್ದ ಈ ಆತ್ಮಕ್ಕೂ ಇಂತಹ ಪತನವಾಗಬೇಕೆ? ಆ ಮುಸುಕಿನ ಮಹಿಮೆ ಸತ್ಯ-ಪ್ರೇಮಗಳನ್ನೂ ಆವರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತೇ! (ಪೃಥ್ವಿಯತ್ತ ತಿರುಗಿ) ಹೇ ಜಗತ್ತೇ,.... ಮಾಯೆ, ಮೋಸ, ಒಣ ಹೆಮ್ಮೆ, ಡಂಭಾಚಾರಗಳ ತವರುಮನೆಯಾದ ನೀನು, ನಿನ್ನ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ದಾಳಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಸೋಂಕಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆಯಾ! ಹಾಗಾದರೇನು ಒಂದು ದಿನ ಈ ಸತ್ಯಲೋಕವೂ ನಿನ್ನ ದಾಸ್ಯಕ್ಕೇ.... (ಆಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಂತರಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪುಕಾಶ ಹೊಳೆ ದಡಗುವದು) ಅಕಾ ಅಕಾ; ಮತ್ತೊಂದು ಆತ್ಮ ಆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಲು ಹೊರಟಿಂತಿದೆ. ಇಂಥ ಆತ್ಮಗಳ ಎಷ್ಟು ಅವತಾರ ವಾದರೆ ಆ ಜಗತ್ತಿನ ಉದ್ಧಾರವಾದೀತು? ಅಲ್ಲಿಯ ದ್ವೇಷ, ಕೊಲೆ, ಸ.ಲಿಗೆ, ಆತ್ಮಾಚಾರಗಳಿಗೆ ಇವೂ ಬಲಿ ಬೀಳಲಾರವೇ! ಅನನ್ಯಮನಸ್ಕತೆ, ಅಖಂಡ ಸಂಕಲ್ಪಗಳ ಬಲವಿಲ್ಲದೆ ಇಂಥ ಅಬ್ಬಾನುಅಬ್ಬ ಆತ್ಮಗಳು ಆ ಮೋಹಾಂಧಕಾರದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಲಾರವು. ಉದುರಿದ ಚಿಕ್ಕೆಗಳಂತೆ ತೇಜವಡಗಿದ ಈ ಆತ್ಮಗಳಿಂದ ಆ ಜಡ ಜಗತ್ತಿನ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ! ಹಿಂದೆ ಅನಂತ ಪ್ರೇಮದ ಅಖಂಡ-ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಕೆಲವು ದಿವ್ಯಾತ್ಮರಾದ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ನಾನೇ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಕೋಟಿ ಕಿರಿಯಾತ್ಮಗಳಿಂದಾಗದ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಒಬ್ಬ ಮಹಾತ್ಮ ಮಾಡಬಲ್ಲ! ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನೇ ಈ

ಉದುರಿದ ಚಿಕ್ಕೆಗಳನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಬಲ್ಲ! ಹೇ ಮಹಾತ್ಮ, ಹೇ ದಿವ್ಯಾತ್ಮ; ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತು ನಿನಗಾಗಿ ಕಾದಿದೆ; ಏಳು, ಎದ್ದೇಳು ಮಹಾತ್ಮ!

(ಅಕಾಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹಾಪ್ರಕಾಶ ಕಂಡಂತಾಗುವದು; ದೇವದೂತನ ಕಣ್ಮುಕ್ತಿದಂತಾಗಿ, ಆತ ಮೈಮರೆದು ಕೂಗುತ್ತ ಆ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಾಗುವ. ಕೂಡಲೇ ಪಾರ್ಶ್ವಸಂಗೀತ ಉಕ್ಕೇರಿದಂತೆ ಏಳುವದು)

ಮಹಾತ್ಮಾನಸ್ತು ಮಾಂ ಪಾರ್ಥ, ದೈವೀಂ ಪ್ರಕೃತಿನಾಶ್ರಿತಾಃ |
ಭಜಂತ್ಯನನ್ಯಮನಸೋ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಭೂತಾದಿಮನ್ವಯಂ ||

(ನೇಪಥ್ಯ-ಗೀತ ಮುಗಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆ, ತೆರೆ.)

ಕೆಲವು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು.

“ ನಾಲ್ವತ್ತೆರಡರ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಈಗಾಗಲೇ ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ..... ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಹುಂಬರೆಂದು ನಾವು ಯಾರನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುತ್ತೇವೋ ಅಂತಹರ ರಕ್ತ ಧಮನಿಯಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ದೇಶ-ಪ್ರೇಮದ ಬಿಂದುವಿರುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ರಸವತ್ತಾಗಿ..... ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದು ಕೃಷ್ಣ ಕುಮಾರರೊಬ್ಬರೆ ಎನ್ನಬಹುದು..... ನಾಲ್ವತ್ತು ವರ್ಷ ಸರಿಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವನಾಗಪ್ಪನಿಗೂ ಮಲ್ಲಣ್ಣನಿಗೂ ಒಂದು ಕಡೆ, ನಂತರ ನರಸಮ್ಮನಿಗೂ ಒಂದು ಕಡೆ, ನಡೆಯುವ ವಾಗ್ವೈದ್ಯ ಆದ್ಭುತವಾಗಿದೆ. ನಾಟಕಕಾರರ ವಾಗ್ವೈಖರಿಯಂತೂ ಮೆಚ್ಚುವಂತಹದಾಗಿದೆ. ಆ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಮಲ್ಲಣ್ಣನು ಹುತಾತ್ಮನಾದ ಮಹಾರಾತ್ರಿ..... ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ತುಂಬ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಮುಸುಕು..... ಒಂದು ಸಾಂಕೇತಿಕ ನಾಟಕ..... ಮಹಾತ್ಮರ ಜೀವನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಾರುವದೇ ಈ ನಾಟಕದ ಉದ್ದಿಷ್ಟ ವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವರು ಜಯಪ್ರದರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.”

ಮುಂಬಯಿ,

— “ ನೂಡಿ ”

೨೭—೨—೧೯೪೯

“ ಜನ-ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಎರಡು ಮನೋವೇಧಕ ಚಿತ್ರಗಳಿವು. ಲೇಖಕರು ಅತಿ ಪ್ರಭಾವಪೂರಿತವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗಡನ ಜೀವಿತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಓದುಗರ ಮುಂದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವತಂತ್ರಗೊಂಡ ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣಿ, ಸಾಹಿತಿ, ಕಾರ್ಮಿಕ, ನೌಕರ, ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಗಮನವೂ ದೇಶಾಭ್ಯುದಯದ ಕಡೆ ಇರಬೇಕಾಗಿರುವಾಗ ಇಂತಹ ಕೃತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ರಚನೆ ಆಗುವದು ಅವಶ್ಯಕ. ”

ಬೆಂಗಳೂರು

೨೩—೧—೪೯

— “ ತಾಣಿನಾಡು ”

“ The real talent of the author is seen in the clever development of the theme, and the effective portrayal of character. ”

Udipi.

August 1949.

“ Human Affairs ”

.....ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದು ನನಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯಾಯಿತು.
 ೪೨ರ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಹುರುಪು ರೌದ್ರವೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ.”

ಬೆಂಗಳೂರು,
 ೨೭ — ೨ — ೪೯

ಶಿ. ನಂ. ೨೬೯೦೮೦೦೦

“.....ಎರಡೂ ಏಕಾಂಕಗಳನ್ನು ಓದಿದೆ..... ಪ್ರವಾಹದ ಸ್ವಚ್ಛಂದ
 ತನ ಹಾಗೂ ಸ್ವತಂತ್ರತೆ ಎರಡದರಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ. ‘ಮುಸುಕು’
 ರಮ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣೆದುರು ತರುತ್ತದೆ. ಅದು ಬಹಳ ನಾರ್ಮಿಕ
 ವಾದುದು.‘ತಿರುಗುಪ್ಪು’ ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆ..... ಇಲ್ಲಿಯ ತಂತ್ರ
 ವೇಗ, ರುದ್ರತೆ, ಪಾತ್ರ ನಿರೂಪಣೆ, ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಮುನ್ನೋಟ, ಇವೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ
 ಒಂದು ನವನಿರ್ಮಾಣದ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ೪೨ರ ಆಂದೋಲನ
 ವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದು ಉಚ್ಚತಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯ
 ಬಲ್ಲದು. ನಕಾಶೆಯುಕ್ತ ನಾಟಕ..... ಎಂತಹ ಕಲ್ಪಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸ
 ಬಲ್ಲದೆಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.”

ವೀಸನಗರ,
 ೨೭ — ೨ — ೪೯

ವಿ. ಕೃ. ಗೋಕಾಕ

“ಮೊದಲ ನಾಟಕ— ‘ತಿರುಗುಪ್ಪು’ ನನಗೆ ತುಂಬ ಹಿಡಿಯಿತು.
 ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಮಾತಿನಲ್ಲೂ ಜೀವಕಳೆ ತುಂಬಿದೆ.”

ಬೆಂಗಳೂರು,
 ೧೮ — ೧ — ೪೯

ಅರ್ಚಿಕ ವೆಂಕಟೇಶ

“ನೆರಳು ಬಿಸಿಲು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಲೇ ಓದಿದೆ. ತಿರುಗುಪ್ಪು ನಿಜವಾಗಿ
 ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ರಾಗದ ಮೇಲೆ ಬಂದರೆ ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಬಹಳ
 ಪಾದೀತು. ಮುಸುಕೂ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿ
 ನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಬರಿಯ ಉಪಚಾರವಲ್ಲ.....”

ಗೊರೂರು,
 ೧೨ — ೮ — ೪೯

ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ

